

Kainuun linnut 2006

Hyrynsalmi
Kajaani
Kuhmo
Paltamo
Puolanka
Ristijärvi
Sotkamo
Suomussalmi
Vaala
Vuolijoki

KAINUUN LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS RY

Birdlife Suomen jäsenyhdistys

Postiosoite: PL 139, 87101 KAJAANI

Pankkiyhteys: 105730-202725

Internet: <http://www.birdlife.fi/kly>

KLY:n hallitus 2007

Juha Huttunen (pj)
juha.m.huttunen (ät) dnainet.net
puh. 0500-240 169

Teppo Helo (vpj)
teppo.helo (ät) dnainet.net
puh. 040-511 3427

Outi Tuokko (siht.)
outi.tuokko (ät) dnainet.net

Hannu Rönkkö
hannu.ronkko (ät) pp.inet.fi
puh. 0400-282 074

Eija Kuusisto
puh. 050-407 3334

Pekka Helo
pekka.helo (ät) dnainet.net
puh. 050-361 4041

Jouni Ruuskanen
ruuskanen.jouni (ät) dnainet.net
puh. 0400-287 686

Ari Tervo
ari.tervo (ät) kajaani.net
puh. 050-328-2014

Ari Partanen
ari.partanen (ät) kajaani.net
puh. 0500-686 387

Arkistonhoitaja
Ari Partanen

Aluerariteettikomitea

Hannu Rönkkö (pj)

Teppo Helo

Pekka Helo

Jouni Ruuskanen

Markus Keskitalo
markus (ät) tarsiger.com

Kannen suunnitelu: Juha Mannermaa
Kansikuva: kuukkelit ©Ari Tervo

Sisällysluettelo

Kainuun lintuvuosi 2006	6
Kainuun RK- ja ARK-lajihavainnot 2006	10
Uusi havaintoarkisto – Tiira-järjestelmä	12
200 lajin etsintä.....	15
Kevät 2006	21
Petolintujen esiintyminen ja pesintä Kainuussa kesällä 2006.....	38
Kainuun yölaulajakesä 2006.....	49
Vanhan metsän laululinnut Kainuussa 2006.....	53
Aktiivisesti laululintujen perässä kesäkuussa 2006.....	56
Syysmuutto vuonna 2006 Kainuussa	61
Marjalintujen esiintyminen Kajaanissa talvikaudella 2006-2007.....	80
Vuolijoen alueen linnusto kautta aikain	84
Uusi laji Kainuulle: Kääpiöhuiitti (Porzana pusilla) Vuolijoen Käkilahdessa 24.06.-04.07.1999	87
Uusi laji Kainuulle: Kashmirinuunilintu (Phylloscopus humei) Kajaanin Paltaniemellä 12.-14.11.2005	89
Kajaanin uusi lintujentarkkailupaikka Koutaniemelle!	95

Julkaisussa käytettyjä nimilyhenteitä:

AlPa	Alpo	Parttimaa	JyMa	Jyrki	Makkonen
AnJä	Anne	Järvinen	KaHa	KariT.	Haataja
AnLe	Antti	Leinonen	KaVa	Kauko	Valtanen
ArKa	Ari	Kanninen	KiKu	Kimmo	Kumpulainen
ArKo	Arja	Kouvalainen	KrHo	Kristiina	Hoiikka
ArPa	Ari	Partanen	LaRa	Lassi	Rautiainen
ArTe	Ari	Tervo	LeKa	Lea	Kallunki
CaKa	Candy	Kallio	LeLe	Lea	Lehtovuori
EeVa	Eero	Valtanen	MaHe	Maire	Helo
EiKa	Eino	Karjalainen	MaKa	Martti	Kanninen
EiKu	Eija	Kuusisto	MaKe	Markus	Keskitalo
EsPa	Esa	Partanen	MaKn	Matti	Knuutinen
HaMä	Hannu	Mäkisalo	MaKu	Marjatta	Kurvinen
HanVa	Hannu	Varo	MarHe	Maria	Helo
HaRö	Hannu	Rönkkö	M-LRu	Marja-Liisa	Ruuskanen
HaTu	Hannu	Turunen	OuTu	Outi	Tuokko
HaVa	Hannu	Valtanen	PeHe	Pekka	Helo
HeLe	Heikki	Lehtovuori	PeSa	Petri	Saravuoma
HePi	Heikki	Piira	PiKi	Pietari	Kinnunen
HeTö	Heikki	Törmälehto	PiRi	Pirjo	Rimpinen
IlJa	Ilkka	Jarva	RaHe	Raimo	Heikkinen
IlMä	Ilmari	Mäkisalo	RoVä	Roni	Väisänen
JoRo	Jorma	Roivainen	SaLo	Sabrina	Logeais
JoRu	Jouni	Ruuskanen	SaRö	Sami	Rönkkö
JuHu	Juha	Huttunen	SaVä	Salme	Väänänen
JuMa	Juha	Mannermaa	TeHe	Teppo	Helo
JuPi	Jukka	Piira	TePi	Teppo	Piira
JuTe	Juha	Tervo	UrHa	Urpo	Haapalainen
JyLu	Jyrki	Lukkari	ViKa	Vilho	Kallio

Kuntalyhenteet:

HYR	Hyrynsalmi	RIS	Ristijärvi
KAJ	Kajaani	SOT	Sotkamo
KUH	Kuhmo	SUO	Suomussalmi
PAL	Paltamo	VAA	Vaala
PUO	Puolanka	VUO	Vuolijoki

Johdanto

Kainuun Linnut on viimeksi ilmestynyt vuonna 1980. Tämän jälkeen pienen yhdistyksen voimavarat ja erityisesti puuhahenkilöiden aktiivisuus eivät ole riittäneet julkaisun tuottamiseen. Nyt tämä kuiva kausi on loppu ja olemme vihdoin saaneet aikaiseksi vuosijulkaisun Kainuun linnustosta. Vaikka alku meneekin opetellessa, niin tämä julkaisu toimii toivottavasti kimmokkeena ja aktivoi Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n jäseniä tekemään vastaavan lehden vuosittain. Tähän ja toivottavasti tulevaisuuden lehtiin sekä vuoden 2006 alussa käyttöönotetuille KLY:n www-sivuille (<http://www.birdlife.fi/kly>) tuotettujen materiaalien ja niiden tuottamisen yhteydessä tehtyjen lintutietojen tietokantaan vientien ja analyysien avulla saamme tehtyä muutaman vuoden päästä myös KLY:n 40-vuotis juhlaulkaisun. Toivottavasti siihen saadaan koottua julkaisematonta tietoa myös välissä olevalta "pimeältä" 25 vuodelta.

Kiitokset kaikille julkaisuun kirjoittaneille ja erityisesti havaintojaan vuoden aikana ilmoittaneille!

Teppo Helo

Päätoimittaja Kainuun Linnut 2006

Kainuun lintuvuosi 2006

Teksti ja kuvat ©Jouni Ruuskanen

Kainuun lintuvuosi 2006 jää historiaan yhtenä maakunnan parhaista lintuvuosista. Vuosi muistetaan paitsi ennätyslämpimästä ja kuivasta kesästä myös linnustollisesti lukuisista harvinaisuuksista, ennätyksellisestä lajimäärästä, harvinaisista pesinnöistä ja monista BirdLife Suomen ja Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n yleisölle tarjoamista lintutapahtumista sekä valtakunnallisesta uudesta havaintojärjestelmästä.

Merikotka uusi pesimälaji

Lintujen pesintä onnistui Kainuussa 2006 erittäin hyvin. Aikaisissa pesinnöissä oli vaikeuksia ainakin tiaisilla, kun kylmän sääjakson aikana ei löytynyt poikasille tarpeeksi ruokaa, mutta myöhemmät pesinnät onnistuivat lämpimän ja kuivan kesän ansiosta hyvin. Valtaosalle linnuista poikaset syntyivät paremman sään aikana. Kanalinnuillakin oli säiden puolesta jo toinen perättäinen hyvä pesintävuosi. Pöllövuosi ei ollut vielä kovin hyvä, mutta tuleva pesimäkausi saattaa olla jo myyräkannan kasvusta johtuen pöllöillekin parempi. Merikotka onnistui ensimmäisen kerran pesinnässään Kainuussa Suomussalmella. Merikotka oli jo useina vuosina yrittänyt pesiä Suomussalmella, mutta tahattomankin häirinnän vuoksi pesintä oli epäonnistunut. Nyt pesintä onnistui ja merikotkat saivat lentoon yhden poikasen.

Merikotka oli vuonna 2006 tavallista runsaampi.
©Jouni Ruuskanen

Maakotkilla oli Kainuussa kolme onnistunutta pesintää. Kussakin pesässä oli vain yksi poikanen.

Kesällä 2005 Kainuussa pesi uutena lajina valkuposkihanhi ja pari sai maailmalle 5 poikasta. Kyseinen valkuposkihanhipari palasi keväällä 2006 pesimään Kajaanin Koutaniemelle ja sai nyt maailmalle 6 poikasta.

Suomessa harvinaiset haarahaukat saivat kesällä 2006 Suomussalmella lentoon kaksi poikasta. Edellisenä vuonna samassa pesässä varttui vain yksi poikanen.

Muuttohaukkojen pesintä onnistui Kainuussa vain yhdellä reviirollä. Suomussalmen parilla oli pesässään kaksi munaa, mutta niistä ei jostain syystä kuoriutunut poikasia.

Liejukana omakotitalon pihamaalla Kajaanissa © Jouni Ruuskanen

Harvinaisuudet

Kainuussa havaittiin v.2006 noin 60 lintuharvinaisuutta. Määrä on suunnilleen sama kuin edellisenä vuonna. Kaikkiaan lintulajeja nähtiin Kainuussa nyt 230, mikä on parhaita lajimääriä. Vuonna 2005 lajeja havaittiin 227, v.2004 vain 219 ja v.2003 lajimäärä oli 229.

Vuoden 2006 lintuharvinaisuuslista näyttää seuraavalta:

jääkuikka, pikku-uikku, kattohaikara, pikkujoutsen, kiljuhanhi, lyhytnokkahanhi, tundrahanhi, valkuposkihanhi, sepelhanhi, tiibetinhani, ristisorsa, mandariinisorsa, haarahaukka, niittysuohaukka, arosuohaukka, punajalkahaukka, tunturihaukka, luhtahuitti, ruisrääkkä, viiriäinen, liejukana, keräkurmitsa, isosirri, pulmussirri,

kuovisirri, mustapyrstökuiri, lampiviklo, rantakurvi, karikukko, pikkukajava, isolokki, mustatiira, merikihu, uuttukyyhky, turkinkyyhky, lehtopöllö, harjalintu, harmaapäätikka, kangaskiuru, tunturikiuru, satakieli, sinipyrstö, sepelrastas, pensassirkkalintu, luhtakerttunen, pikkukultarinta, idänuunilintu, lapinuunilintu, taigauunilintu, pikkusieppo, pähkinänakkeli, kuhankeittäjä, pähkinähakki, tikli, hemppo, vuorihemppo, kirjosiipikäpylintu, nokkavarpen ja pikkusirkku.

Jääkuikasta ja tiibetinhahasta havainnot olivat vasta Kainuun toiset. Mandariinisorsa ja niittysuohaukka nähtiin nyt kolmannen kerran ja edellisistä kiljuhanhi ja lehtopöllöhavainnoista on aikaa noin 30 vuotta. Harvinaisuuslajilistasta noin 30 lajia ovat sellaisia joita ei nähdä Kainuussa läheskään joka vuosi.

Leveäpyrstökiuhavainnoita korjattiin havainnoitsijoiden toimesta leveäpyrstökiuhu/merikihuksi, koska täysin varmaksi lajia ei ollut pystynyt määrittämään. Samoin mustapäätaskuhavainnoita jäi toistaiseksi mustapäätasku/ pensastaskuksi. Molemmissa tapauksissa on ainakin ajankohta huomioiden todennäköisempi harvinaisempi lajivaihtoehto.

Monenlaisia lintutapahtumia

BirdLife Suomen organisoimia ja paikallisten lintutieteellisten yhdistysten järjestämiä tapahtumia olivat vuoden aikana valtakunnalliset ”Pihabongaus” tammikuussa ja ”Tornien taisto” toukokuussa.

Pihabongaustapahtuma järjestettiin Kainuussa Kainuun Sanomien ja Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n yhteistyönä. Pihabongaus on peräisin Iso-Britanniasta, missä tapahtuma on pidetty yli 25 vuotta ja v.2006 siihen osallistui yli 470 000 ihmistä. Suomessa pihabongaus järjestettiin ensimmäistä kertaa ja tuohon tunnin mittaiseen pihalintujen tarkkailuun osallistui yli 7000 ihmistä. Kainuussakin tapahtuma herätti suurta mielenkiintoa ja osallistujia oli mukavasti.

Tornien taisto oli toinen BirdLife Suomen organisoima lintujentarkkailutapahtuma, johon suuri yleisö pystyi osallistumaan. Linnuista kiinnostuneiden ihmisten toivottiin vierailevan kilpailuun osallistuneissa lintutorneissa, missä he saivat paikallisilta BirdLife Suomen jäsenjärjestöiltä haluamaansa tietoa linnuista ja lintuharrastuksesta. Kainuussakin Tornien taistoon osallistuttiin useilla lintutorneilla ja tapahtumasta uutisoitiin näytävästi Kainuun Sanomissa.

Molemmista tapahtumista saa lisätietoa ja viime vuoden tulokset netistä: <http://www.birdlife.fi/>

Kainuussa järjestettiin lisäksi Kainuun Sanomien ja Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n yhteistyönä muuttolintujen saapumisen seuraamista aktivoiva ”Västäräkistä vähäsen” -kilpailu. Se järjestettiin jo toisen kerran ja kilpailu sai taas innokkaan vastaanoton.

Kilpailuun osallistuneiden kesken arvottiin mm. kiikari, lintukirjoja ja lintupeli-korttipakkoja.

Lintuhavainnot reaaliajassa

Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry tarjosi jäsenistölleen mahdollisuuden saada harvinaisista linnuista tiedon reaaliajassa heti, kun joku oli harvinaisuuden nähnyt. Tällaiseen tiedotusrinkiin ilmoittautui 25 henkilöä. Tiedotus annettiin tekstiviestinä puhelimitse ja viesti meni kaikille rinkiin ilmoittautuneille samanaikaisesti. Tällä tiedottamisella varmistui monelle aktiiviharrastajalle ja vuosipinnojen kerääjälle mahdollisimman monen harvinaisuuden näkeminen. Hitaamman tiedottamisen kautta harvinaisuuksien näkeminen ei olisi onnistunut, sillä monesti kyseiset linnut olivat bongattavissa vain lyhyen ajan. Tunninkin päästä paikalle saapuneet saattoivat monesti todeta myöhästyneensä.

Toiseksi suosituksi lintuhavaintojen ilmoitusfoorumiksi osoittautui Kainuun Lintutieteellinen Yhdistys ry:n sähköpostilista, joka puhelinringin tavoin oli Teppo Helon järjestämä.

Sähköpostiviesteillä lintuhavaintoja saattoi lähettää kaikkien tiedoksi, jolloin sähköpostiringissä olleet pysyivät hyvin ajan tasalla etenkin muuttoaikoina. Sähköpostiringissä on noin 100 henkilöä.

Viime vuonna aloitettiin myös BirdLife Suomen valtakunnallinen Tiirahavaintojärjestelmä. Tuohon järjestelmään voi ilmoittaa lintuhavaintonsa jokainen. Tähän mennessä (4.1.2007) ”Tiira”-havaintojärjestelmään oli ilmoitettu jo yli 1590 000 havaintoa. Tästä lintutietopalvelusta löytyvät päivittäin mm. uusimmat harvinaisuushavainnot koko maasta ja kyseisten lintujen tarkka paikka kartalla. Rekisteröitymis- ja käyttöohjeet tähän suuren suosion saaneeseen havaintojärjestelmään löytyy BirdLife Suomen nettiosoitteesta tai suoraan osoitteesta: www.tiira.fi.

Harmaasorsia tavattiin vuonna 2006 vain Kajaanissa ja Vaalassa. Digiscop-ping-kuva Kajaanissa 29.4.2004 havaitusta harmaasorsa-parista. ©Alpo Parttimaa

Kainuun RK- ja ARK-lajihavainnot 2006

Valtakunnallinen Rariteettikomitea ja Alueellinen Rariteettikomitea tarkastavat harvinaisten lintuhavaintojen määräytysperusteet ja keräävät havaintoarkistot tarkastettavista lajeista.

Vuonna 2006 ilmoitettiin Kainuusta hieman yli 30 havaintoa lajeista, joiden historiankirjoihin saattaminen vaatii RK- tai ARK-lomakkeen palauttamisen (Taulukko 1.).

Taulukko 1. Kainuussa vuonna 2006 havaitut RK- ja ARK-lajit.

laji	havainto	lyhenne	pvm	paikka	havainnoijat	huom!
Jääkuikka	1m	GAVADA	11.10.	KAJ Koutaniemi	HaRö	
pikku-uikku	1p	PODRUF	1.1.-18.3.	KAJ UPM sula	monet	talvehti
"	1p		12.-20.11.	KAJ Petäisen-niska KAJ.joki	PeHe ja MaHe	
"	1p		30.10.	VUO Vuottolahti	HaRö ja ArPa	ei ark- lomaketta
Kattohaikara	1p	CICCIC	10.5.	SOT Rimpilän-niemi	Yrjö Nykänen	ei ark- lomaketta
Lyhytnokkahanhi	1p	ANSBRA	27.-29.4.	VAA Pelso Vanki-lan pellot	ArKa	
"	1p		3.5.	VAA Kivijärvi	PeHe ja MaHe	
"	5p		7.5.	KAJ Paltasula	PeHe, TeHe, JoRu, SaVä	
"	5N		8.5.	KAJ Kuluntalahti	TeHe	samat ?
Kiljuhanhi	5p/m	ANSERY	26.8.	VAA Painuanlahti	Eija-Leena ja Veijo Lindholm	yksi väriren- gastettu
Tiibetinhanhi	1kn	ANSIND	23.-30.5.	SOT Rimpilän-niemi	Jari ja Yrjö Nykänen	
Mandariinisorsa	2k	AIXGAL	26.5.	KUH Katerma	Nikke Komulainen	ei ark- lomaketta
Arosuohaukka	1k+1n	CIRMAC	29.4.	VAA Nuuti-lankangas	TeHe, MaKe, JoRu	
"	1k		10.5.	VAA Pelso Vanki-lan pellot	MaKa, LeKa	ei ark- lomaketta
Aro-/niittysuohaukka	1 2kv m		20.5.	KAJ Paltaniemi pellot	MaKe	
Niittysuohaukka	1 kiert.	CIRPYG	23.5.	VUO O-allas	Reijo Kylmänen	ei ark- lomaketta
Tunturihaukka	1p	FALRUS	24.3.	KUH Rajakangas	AnLe	

"	1 kiert.		25.10.	KAJ Koutaniemi	ArPa	ei ark-lomaketta
Lampiviklo	1p	TRISTA	20.5.	VUO O-allas	MaKe	
Rantakurvi	1p/m	XENCIN	10.6.	SOT Vuokatti Pisterinniemi	JyMa, AnJä	ei ark-lomaketta
Pikkukajava	1 2kv p	RISTRİ	2.4.	KAJ Kalkkisiilta	PeHe ja MaHe	
			2.-8.4.	KAJ.joki - Paltasalmi	Monet	sama lintu
Isolokki	1 2kv p	LARHYP	3.4.	KAJ UPM sula	JoRu	
			3.-17.4.	KAJ UPM sula - Majasaaren kp - Paltasula	monet	sama lintu
Lehtopöllö	1	STRALU	22.7.	SOT Pohjavaara	MaKe, Kristiina Hoikka	
Harjalintu	1p/kiert.	UPUEPO	30.7.	VAA Jaalanka	Raimo Olsbo	ei ark-lomaketta
"	1p		27.8.	SOT Pohjavaara	Minna Nilosaari	ei ark-lomaketta
"	1p/kiert.		10.-11.10.	SOT Tipasoja Herttuajärvi Purola	Tarja Tervo	ei ark-lomaketta
Kangaskiuru	1kn	LULARB	23.-26.4.	SOT Vuokatti Kaarreniemi	MaKe	
"	1p		1.-3.10.	SOT Vuokatti vedenpuhdistamo	JyLu	
Taigauunilintu	1p	PHYINO	7.10.	KAJ Paltaniemi Kirkkoniemi	PeHe	äänihavainto
Pikkukultarinta	1k	HIPCAL	13.6.	KAJ Saviniemi	PeHe ja MaHe	
"	1k		16.-17.6.	SOT Juurikkalahti	JyLu	

Virtavästäräkkiä ei havaittu Kainuussa vuonna 2006 lainkaan. Keväällä 2005 oli yksinäinen koiras pitkään paikallisen Kajaaninjoella. ©Alpo Parttimaa

Uusi havaintoarkisto – Tiira-järjestelmä

KLY siirtyi vuonna 2006 käyttämään havaintoarkistonaan BirdLife Suomen Tiira-järjestelmää.

Tiira- järjestelmään voi jokainen ilmoittaa havaintonsa sekä myös selata muiden ilmoittamia havaintoja. Sitä käytetään ympäri Suomea ja sinne on ilmoitettu jo yli miljoona havaintoa. Näet havainnot myös kartalla ja näin pystyt esim. seuraamaan haarapääskyrintaman etenemistä kevätmuutolla Suomessa. Omat havaintosi pysyvät Tiira-järjestelmässä tallessa ja saat ne samalla automaattisesti yhdistyksen käyttöön. Saat myös haettua havaintosi sieltä koska tahansa.

Maaliskuun alussa 2007 Tiirassa oli KLY:n alueelta noin 50 rekisteröitynyttä käyttäjää. Mukana ei ole siis vielä läheskään kaikkia KLY:n jäseniä.

Näin pääset alkuun

Tiira-järjestelmän käyttö aloitetaan rekisteröitymällä sen käyttäjäksi. Rekisteröityäksesi sinulla tulee olla oma sähköpostiosoite.

- 1) Mene Internetissä osoitteeseen www.tiira.fi.
- 2) Klikkaa yläreunan ”Rekisteröidy” linkkiä.
- 3) Täytä lomake ja lue sekä hyväksy käyttöehdot.

Apuja Tiiran käyttöön saat Tiira-järjestelmän ohjeista. Lisäksi voit kysellä alkuun pääsemisestä tai käyttöön liittyvistä asioista Teppo Helolta, Pekka Helolta tai Ari Tervolta. Heidän sähköpostiosoitteensa löydät lehden sisäkannesta. Myös Birdlife Suomen Tiira-lehdessä on säännöllisesti vinkkejä käyttöön.

Mikäli olet KLY:n jäsen, sinun kannattaa joko rekisteröitymisen yhteydessä tai myöhemmin antaa Birdlifen jäsennumerosi, joka näkyy Tiira-lehtesi osoitekentässä. Silloin saat lisää ominaisuuksia käyttöön, voit mm. tarkastella havaintoja tarkemmalla kartalla.

Tiira -järjestelmän ominaisuuksia

Tiira-järjestelmän käyttö on helppoa. Sinun ei tarvitse olla aktiivinen tietokoneiden käyttäjä oppiaksesi järjestelmän perusominaisuudet.

Moni aktiivinen harrastaja on yllätynyt myös havaintojen ilmoituksen nopeudesta. Kunhan käyttö alkaa olla tuttua, yhden havainnon ilmoittamiseen menee nopeim-

millaan vain muutamia sekunteja. Jos teet ilmoituksessa virheen, voit myös korjata havainnon helposti jälkikäteen.

Vaikka peruskäyttö on helppoa ja nopeaa, Tiirassa on myös monia hienoja ja tarkkoja ominaisuuksia. Havaintoselauksessa voit tarkasti hakea jonkin lajin tietyn alueen ja aikajakson havaintoja. Voit siis etsiä niin talviset vuorihempohavainnot koko Suomesta kuin kotikuntasi havainnot kaikista sirreistä. Voit ilmoittaa havainnot halutessasi hyvinkin tarkalla paikalla, esim. oman pihasi linnut. Arat pesimähavainnot salautuvat suojelluisista syistä automaattisesti siten, että ne näkyvät vain ilmoittajalle itselleen ja yhdistyksen yhdistyskäyttäjille. Voit myös halutessasi salata minkä tahansa ilmoittamasi havainnon.

Jos olet retkellä kaverin kanssa voitte sopia kumpi ilmoittaa havainnot Tiiraan ja molemmat näkevät havainnot omina havaintoinaan. Voit myös ilmoittaa muiden tekemiä havaintoja.

Miksi havaintoja tulee ilmoittaa?

Tiira-järjestelmään ilmoitettujen havaintojen perusteella hahmottuvat lintujen muuttoaikataulut sekä harvalukuisten talvilintujen, pesimälajien ja harvinaisuuksien esiintymiskuva maakunnassa. Näistä tehdään erilaisia katsauksia sekä muita laajempia yhteenvetoja. Vihkoon jäänyt havainto ei siis auta näiden tärkeiden yhteenvetojen teossa ja mitä useammat ilmoittavat havaintojaan, sitä todenmukaisempi esiintymiskuva linnuista saadaan. Katsausten tekeminen on huomattavasti aiempaa helpompaa juuri Tiiran ansiosta: kaikki havainnot ovat samassa muodossa ja samassa paikassa.

Mitä havaintoja tulee ilmoittaa?

Sinun ei tarvitse enää miettiä voitko ilmoittaa havaintoa vai et, sillä voit ilmoittaa niin paljon havaintoja kuin haluat. Mikäli et halua ilmoittaa kaikkia havaintojasi, tai kirjaat vihkoon vain satunnaisesti havaintoja, on tärkeää että ilmoitat kuitenkin tärkeimmät havaintosi. Ilmoita siis vähintään seuraavat havainnot:

Kevään ensimmäiset muuttajat
Syksyn viimeiset yksilöt
Suuret yksilömäärät
Havainnot harvalukuisista pesimä- ja talvilajeista
Havainnot harvinaisuuksista

Myös kevätmuuton viimeiset sekä syysmuuton ensimmäiset havainnot on syytä ilmoittaa. Erityisen tervetulleita ovat havaintosarjat, siis yhdeltä paikalta tietyn

lajin päivittäiset havainnot pidemmältä ajalta vaikka kyseessä ei olisi varhainen, määrältään suuri tai myöhäinen havainto. Esimerkiksi Otanmäeltä on tässä mielessä hyvä ilmoittaa kaikki kahlaajahavainnot, ne valottavat muuton kulkua selvästi muualta saatavia hajanaisia havaintoja paremmin.

Milloin havainnot tulee ilmoittaa?

On hyvä ilmoittaa havainnot tuoreeltaan jotta muutkin saavat tiedon havainnoistasi ja ilmoittaminen ei unohdu. Katsauksia varten havainnot ehtivät kuitenkin myöhemminkin. Välin talvi 2006-2007 - syksy 2007 havainnot tulee kuitenkin ilmoittaa viimeistään vuoden 2007 loppuun mennessä jotta ne ehtivät seuraavan julkaisun katsauksiin.

Voiko havaintoja ilmoittaa enää muuten?

Havainnot tulee ilmoittaa ensisijaisesti Tiiraan. Mikäli sen käyttö on kuitenkin mahdotonta, sinulla ei esim. ole nettiyhteyttä tai edes tietokonetta, voit ilmoittaa KLY:n arkistonhoitajalle havaintosi:

Ari Partanen ari.partanen@kajaani.net. Huomaa että KLY:n sähköpostilistaan ilmoitetut havainnot eivät mene arkistoon koska niiden poimiminen viesteistä Tiiraan on liian työlästä.

Lapintira on tavallinen näky Oulujärvellä, mutta muualla Kainuussa harvinainen laji.

© Heikki Lehtovuori

200 lajin etsintä

Teksti ja kuvat ©Ari Tervo

Ensimmäisenä todellisena lintuharrastusvuoteni eli v. 2004 havaitsin Kainuussa 127 lajia ja seuraavana vuonna 2005 jo 173 lajia, joten vuoteen 2006 oli lataus kova. Alkuperäinen tavoitteeni oli 190 lajia, mutta loppuvuodesta jouduin tarkistamaan tavoitettani ja siitä alkoi sitten haamurajan eli 200 lajin ”metsästy”. Näin se tapahtui.

Tammikuussa havaitsin 32 lajia, mikä oli minulle ihan hyvä saavutus, kun vielä heti 1. päivänä tuli nähtyä Kajaanissa UPM:n sulassa pikku-uikku, uivelo ja merimetso, joten vuosi alkoi hyvin. Pikku-uikku varsinkin oli hyvä havainto, sillä sitä ei tule varmasti joka vuosi näkemään. Sen löytämistä auttoi se, että ko. lintu oli nähty joulukuussa Kajaaninjoessa ja UPM:n sulassa jo pidemmän aikaa ja toive oli jokaisella kova, että lintu löytyisi vielä tammikuun alussa. Onneksi näin kävikin, usea kainuulainen lintuharrastaja sai sen vuodenpinnakseen juuri UPM:n sulalta. Kun sitten tammikuun loppupuolella löysin Kajaanin Koutaniemeltä riekon, niin kaikki näytti hyvältä.

Helmipöllö päiväunilla ©Ari Tervo

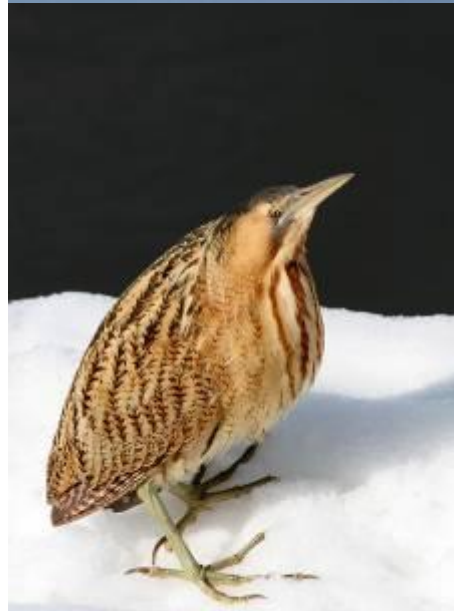
Helmikuussa tuli vain 4 lajia lisää, mutta se oli odotettavissa, sillä talviset lajit ovat aika vähissä ja muuttolinnut eivät olleet vielä tulleet. Mieltä lämmitti kuitenkin helmikuun pakkaspäivän helmipöllö Kajaanin Auralassa, jonka kävin kuvaamassa Ruuskasen Jounin kanssa. **Helmipöllö** oli minulle elämänpinna (elis), eli ensimmäinen havaintoni ko. lintulajista Suomessa. Kiitos kuului Kallion Vilholle, joka ilmoitti minulle siitä. Helmikuulle tuli havaittua vielä varpuspöllö ja mennessäni kuvaamaan Vaalaan metsoa Ruuskasen Jounin ja Partasen Arin kanssa, näimme matkalla muuttavan vanhan merikotkan. Nyt oli kasassa 36 lajia.

Maaliskuussa oli jo kova odotus, josko muuttolinnut alkaisivat tulla, mutta maaliskuun lajimäärä jäi vain kuuteen. Pöllöosasto sai taas uuden lajin: huuhkaja oli äänessä Kajaanissa UPM:n kaatopaikan lähellä. Onneksi kamera oli mukana, sillä sain vielä otettua tunnelmakuvan, kun huuhkaja istui kaukana kelossa pimentyvää taivaanrantaan vasten. Myös peto-osasto täydentyi kanahaukan muodossa. Maaliskuussa Teppo Helon johdolla saimme tekstiviesteillä toimivan hälytysringin harvinaisten lintujen ilmoittamiseksi ringin jäsenille. Rinkiin tuli kaikkiaan 25 jäsentä ja näin oli pedattu myös tekniikka avuksi alkavaa kevätmuuttoa varten. Maaliskuun lopussa minulla oli 42 lajia koossa.

Huhtikuussa sitten räjähti. Heti 2. päivänä Helon Pekka ilmoitti tekstihälytyksellä **pikkukajavasta** Kajaaninjoella Kalkkisillan luona. 3. päivänä Ruuskasen Jounilta tuli tekstiviesti isolokista UPM:n sulalla. Jo toinen elis peräkkäisenä päivänä oli hyvä saavutus ja into oli korkealla. Lajeja tuli lisää päivittäin ja koko ajan sai olla liikenteessä. Hälytyksiä tuli huhtikuussa useasta lajista kuten liejukanasta, (joka oli myös elis minulle) ja mustapyrstökuirista, josta iso kiitos Tervon Jussille (Juha). Myös kangaskiurusta Sotkamossa (elis), tunturikiurusta Kajaanin Paltaniemellä (elis), harmaasorsasta Kajaanin Koutaniemellä ja **kaulushaikarasta** Paltamon Leppikoskella tuli hälytys. Olin avopuolisoni Rimpisen Pirjon ja Ruuskasen Jounin kanssa Pohjois-Norjassa Varanginvuonolla lintuja kuvaamassa, kun tuli kaksi tekstiviestihälytystä. Täytyy kyllä käsi sydämellä tunnustaa, että toivoin silloin etteivät ne olisi olleet mistään hyvin harvinaisista lajeista. Hälytykset olivat kanadanhanhesta ja kaulushaikarasta, jotka kerkesin näkemään, kun palasimme takaisin Kainuuseen.

Kajaaninjoen 2kv-pikkukajava ©Ari Tervo

Leppikosken kaulushaikara ©Ari Tervo

Sääksi onnistuu joskus myös jalokalapyynnissä. ©Ari Tervo

Omaa mieltäni lämmitti kovasti itse löytämäni lajit eli tundraurpiainen Sotkamossa, joka oli elis minulle, merihanhi Kajaanin Paltasulalla, josta tuli minulle Kainuun 1. havainto sekä löytämäni hemppo Kajaanin UPM:n kaatopaikalla, niin ikään elis minulle. Huhtikuussa petolintuhavainnot kasvoivat ihan mukavasti ruskosuohaukan, sinisuohaukan, hiirihaukan, **sääksen**, tuulihaukan, ampuhaukan, nuolihaukan ja muuttohaukan muodossa. Kaikkiaan huhtikuussa sain jopa 66 lajia lisää, joten kokonaissaldo oli 108 lajia.

Pikkutikka ©Ari Tervo

Toukokuussa tuli lisää lajeja heti vappuna eli arosuohaukka Vaalassa (elis), jonka Ruuskasen Jouni, Helon Teppo ja Keskitalon Markus löysivät huhtikuun lopussa. Paluumatkalla tuli jänkäkurppa Otanmäen altaalta ja myöhemmin myös lampiviklo (elis) samasta paikasta Markus Keskitalon löytämänä. Toukokuu toi kaiken kaikkiaan lisää 47 lajia, kuten mm. tundrahanhi, valkoposkihanhi, heinätavi, tundrakurmitsa, isosirri (elis), vesipääsky, suopöllö, **pikkutikka**, pikkusieppo (elis) ja sinipyrstö. Toukokuun lopussa oli siten koossa 155 lajia.

Kesäkuu oli yölaulajien aikaa. Yöeläjä Teppo Helo teki työtä kaiket yöt ja monet pääsivät nauttimaan hänen työnsä hedelmistä. Itse lähdin Tepon mukaan yhdeksi yöksi ja teimme kovasti töitä myöhäisestä illasta aina seuraavaan aamuun eli klo 08.30 asti, mutta emme turhaan. Tepon ansiosta sain pinnoikseni ko. reissulla ruisrääkän, tiltaltin (Kainuun pinnan), viiriäisen (elis), sirittäjän, idänuunilinnun (elis), viitakerttusen sekä pensaskertun. Omilla yöretkilläni tuli muutama laji lisää, joskin luhtakerttusen paikan (elis) oli Teppo jo ilmoittanut rinkiin. Itse kävin kovasti yrittämässä satakieltä ja pensassirkkalintua, mutta en kuullut kumpaakaan, joten ne jäivät puuttuviksi lajeiksi vuodelle 2006. Kesäkuun listalle tuli myös Helon Pekan Kajaanin Saviniemestä löytämä pikkukultarinta ja omalle ruokintapaikalle kesäkuun alussa tullut **nökkavarpunen**, joka oli minulle elis. Olin aikaisemmin nähnyt sen kevään Viron reissuilla. Petolintupuolella tuli sarvipöllö ja Karjalaisen Einon mailla pesivä viirupöllö (elis). Myös 24 tunnin kisan aikaan nähty käenpiika oli hyvä havainto, sillä se oli myös ensimmäinen havaintoni ko. lajista. Kesäkuun lopussa Kari T. Haataja löysi mustatiiran Otanmäen lintuvesialtaalta ja siitä tuli taas elis minulle ja varmasti myös monille muille. Kesäkuu toi kaikkiaan 23 lajia lisää, joten nyt yhteismäärä oli 178 lajia.

Heinäkuussa tuli vain kolme uutta lajia eli mehiläishaukka, haarahaukka ja lapinuunilintu. Haarahaukan pääsin näkemään, kun Helon Pekka otti minut yhtenä mukaansa, kun hän meni rengastamaan haarahaukan poikasia Suomussalmelle. Pekka löysi myös lapinuunilinnun Kajaanin Lehtovaaralta. Nämä molemmat olivat minulle elämänpinnoja. Nyt lajimäärä kasvoi 181 lajiin.

Elokuussa etsittiin kovasti kahlaajia. Löytyihän niitä muutamia eli vuodenpinnoiksi nousivat kuovisirri, pikkusirri ja pulmussirri. Elokuussa löytyivät myös harmaa-haikara, räyskä, pilkkasiipi ja Vaalan upeat kiljuhanhet, jotka oululaiset lintuharrastajat Veijo ja Eija-Leena Lindholm löysivät ja ystävällisesti ilmoittivat. Näin tuli taas 7 uutta vuodenpinnaa ja lajimäärä oli jo 188.

Syyskuu toi sitten maakotkan ja sinirinnan vasta näin myöhään vuodesta sekä punakuirin, lapinkirvisen, fasaanin (elis), allin ja lapasotkan. 7 lajia lisää ja näin ylitin alkuperäisen tavoitteeni eli 190 lajia. Nyt oli kaikkiaan 195 lajia ja alkoi taisto jokaisesta lajista, joka veisi minua kohti tuota kovaa 200 lajin tavoitetta.

Hiiripöllö ©Ari Tervo

Vasta lokakuussa sitten **näin** kuusitiaisen, joka oli 196. laji. Ollessani käymässä Mannermaan Juhan luona Kajaanin Venäjänniemellä, pihalla seisossamme lensi pähkinänakkeli ruokinnalle ja siitä tuli jo 197. vuoden laji. Lokakuun 15. päivänä näimme Pirjon kanssa Vuolijoella **hiiripöllön** ja nyt oli kasassa 198 lajia. Tämän jälkeen vetosin sähköpostiringissä toisiin lintuharrastajiin, että **he** ilmoittaisivat minulle puuttuvista lajeista, joita olivat tuolloin mm. mustapääkerttu, pohjantikka ja lapinpöllö. Helon Pekka vastasi viestiin, että hän ja muut vaikka tuovat minulle kotiin puuttuvat kaksi lajia, jotta saisin sen 200 täyteen. Päästin helpotuksen huokauksen, mutta vasta sitten tajusin, että jos Pekka tuo jonkin linnun meille, niin sitä ei lasketa, sillä pyydytetyjä lintuja ei voi laskea omiksi pinnoikseen. Onneksi Kallion Vilho ilmoitti minulle mustapääkertusta Kajaanin Auralan kompostilla ja siitä tuli 20.10. 199. laji. Tervon Jussi ilmoitti minulle 30.10. taviokuurnista pihallaan Kajaanin Lohtajalla ja näin sain täyteen 200 lajia.

Marraskuu ei tuonut yhtään lisää lajeja ja joulukuukin meinasi mennä ilman lisälajeja, kunnes tuli tunne, että pitäisi päästä aloittamaan jo seuraavaa sataa. Väisäsen Roni ilmoitti jouluaattona **vuorihemposta** Kajaanin UPM:n kaatopaikalla. Näin sitten meni jouluaatto, joulupäivä ja tapaninpäivä kaatopaikalla, mutta lintua ei löytynyt. Sitten Roni ilmoitti 29.12. taas samasta vuorihemposta ja nyt saimme Ruuskasen Jounin kanssa sen vuodenpinnaaksi: 201. laji. Sen jälkeen ajoimme suoraan Sotkamon Losonvaaralle, josta löysimme pohjantikan, josta tuli minun viimeinen eli 202. laji vuodelle 2006. Se olisi minulta jäänyt huomaamatta, mutta onneksi Jouni kaivoi sen esiin ja sain sen mukaan listalle.

Vuorihemppo on joka vuotinen vieras UPM:n kaatopaikalla. ©Ari Tervo

Kaiken kaikkiaan 200 lajin löytäminen teettää kovasti töitä ja kiikarit pitää kyllä olla mukana lähes aina, kun ovesta astuu ulos. Minulla oli työreissuilla aina kiikarit, kamera ja kaukoputki mukana ja monesti kävinkin työmatkoilla läheisillä lintutorneilla tai hyvillä lintupaikoilla. Ilman tekstiviestihälytysrinkiä ja toisten lintuharrastajien ilmoituksia ei ehkä voi saavuttaa tuota 200 lajin rajaa tai se teettää liian paljon töitä. Lintuharrastus vie paljon aikaa ja täytyy sanoa, että kun käy töissä ja on myös muita harrastuksia, niin ei jää kyllä ylimääräistä aikaa mihinkään turhanpäiväiseen. Jatkuva lintujen perässä juokseminen rassaa varmasti myös perhesuhteita, mutta onneksi Pirjo oli silloin tällöin mukana bongausreissuilla, ja välit pysyivät Pirjon kanssa hyvinä. Lintureissuilla ja lomareissuilla muualle Suomeen näin lisäksi 9 muuta lajia, joista toivottavasti osa osuu kohdalle Kainuussa lintuvuonna 2007.

Kevät 2006

Teksti: Teppo Helo, Taulukot: Teppo Helo ja Jouni Ruuskanen

Kevät alkoi lämpimänä, mutta muutto pysähtyi kokonaan maaliskuuhun vaihteen kylmään jaksoon. Sitten alkoi pitkä lämmin putki, joka normaalia aikaisemmin sulatti lumet ja jäät kaikkialta, joten linnut eivät kerääntyneet parviin vaan hajaantuivat laajalle alueelle ja toukokuussa suoraan pesimäpaikoilleen. Toukokuun puolivälissä tuli pohjoiseen vielä lyhyt kylmä rintama, jonka aikana Kainuussa kertyi pelloille kohtalaisia määriä kapustarintoja.

Keväälle 2006 tyypillinen piirre oli suurien lintukertymien ja muuton huippujen puuttuminen niin vesilintujen, petolintujen, kahlaajien kuin varpuslintujenkin osalta. Kevään aikana retkeily oli aktiivista ja oli mukava huomata, että lintuharrastajien määrä Kainuussa kasvaa koko ajan. Monet hienot havainnot tehtiinkin uusien aktiivien toimesta. Toinen huomionarvoinen havainnointiin liittyvä seikka on digikameroiden ja putken läpi kuvaamisen (digiscoping) mukanaan tuoma apu havaintojen ja tilanteiden dokumentoinnissa.

Muutamia huomioita kevään muutosta:

- Vaikka metsähanhien kertymät pelloille jäivät melko pieniksi niin hanhilajien kirjo oli tavallista suurempi. Kaikki tavalliset läpimuuttajat nähtiin ja monista lajeista tehtiin ennätysellinen määrä havaintoja: lyhytnokkahanhi 13, merihanhi 14 ja kanadanhanhi 13 yksilöä.
- Vesilintujen kertymät olivat pieniä koko kevään ajan.
 - Suurimmassa puolisukseltajasorsaparvessa oli 318 lintua
 - Suurimmat telkkäparvet olivat muutamia kymmeniä yksilöitä
 - Isokoskelot puuttuivat lähes kokonaan!
 - Alli oli täysin kateissa - vain yksi parvi.
 - Mustalintuja ja pilkkasiipiä näkyi todella vähän.
- Mustakurkku-uikusta tehtiin tavallista enemmän havaintoja, joista monet Otanmäen altaan ulkopuolelta.
- Petomuutto oli vaisua, mutta merikotkasta tehtiin paljon havaintoja. Arkipetoon asti on päätynyt havainnot peräti 21 linnusta.
- Kahlaajien määrät jäivät pieniksi, mutta mustapyrstökuiirista tehtiin peräti 4 havaintoa yhteensä 5 yksilöstä. Kapustarintojen suurimmat ilmoitetut päiväsummat olivat melko isoja 15.5. 850 yks. ja 18.5. 920 yks..
- Kevään suurin yllättäjä oli uuttukyyhky, jota nähtiin 26 yksilöä. Se on enemmän kuin yhtenäkkään vuonna aikaisemmin Kainuussa.
- Kirvisiä ja västäräkkejä näkyi pelloilla tavallista vähemmän. Lapinkirvinen jäi kevään lajistosta puuttumaan kokonaan!

- Peippo- ja järripeippoparvet olivat selvästi tavallista pienempiä, suurimmat noin 300 yksilöä.
- Käpylintuja ei näkynyt koko talvena ja niitä alkoi liikkua vasta maaliskuun alussa
- Pulmusten massaesiintyminen maaliskuussa oli vaikuttava näky myös Kainuussa. Suurimmat parvet havaittiin 9.4. ja olivat kooltaan 250-300 linnun luokkaa, päivän yhteissumman ollessa hieman yli 700 yksilöä. Valitettavasti Tiira -havaintojärjestelmä ei vielä silloin ollut kovin monen havaitsijan käytössä, joten havaittujen lintujen kokonaismäärän laskeminen on mahdotonta tai se jää olemattoman pieneksi nähtyihin lintumääriin verrattuna.
- Omalla kohdallani kevään suurin varpuslintuparvi oli lapinsirkkuja. Kajaanin Koutaniemellä pellolla ruokailleessa parvessa oli varovaisestikin arvioiden vähintään 500 yksilöä.

Seuraavaan yhteenvetoon on koottu lähinnä kevään ensimmäiset saapujat. Muutamista linnuista olen poiminut mukaan myös kevään suurimmat ilmoitetut määrät tai havainnot kevään viimeisistä muuttajista. Lajin perässä ilmoitetaan suluissa havaittujen yksilöiden kokonaismäärä, jos se on tiedossa. Tiiran käyttö oli 2006 vielä suurimmalle osalle vierasta ja tietokoneettomille jopa mahdotonta, joten oma aikansa sen täydelliseen hyödyntämiseen kuluu.

Pikkukajava on tavattu Kainuussa alle kymmenen kertaa. Kuvan yksilö oli keväällä 2006 paikallisena Kajaanissa 2.-7.4. © Hannu Rönkkö

Laulujoutsen

Luultavasti kolmea talvehtinutta lintua koskevat havainnot:

- 10.3. KUH Keskusta 3m (Nikke Komulainen)
- 12.3. KUH Ala-Vieksi 3p (Leila Paasonen)
- 13.3. KUH Murtosalmi 3p (Airi Tampio)

- 18.3. KAJ Kajaaninjoki 2p (Erkki Salomäki, JoRu)
- 26.3. KAJ Paltasula 4m p (Martti Lerssi)
- 2.4. KAJ Paltasula 6p (TeHe)

Pesimättömien kerääntymä:

- 4.6. KAJ Lahnasjärvi 106p (PeHe)

Metsähanhi

- 8.4. VAA Rokua (Erkki Leinonen)
- 17.4. VAA Pelso 7p (MaKa)
- 19.4. KAJ 1W+1NE (TeHe, JuTe)

Kevään suurin määrä:

- 23.4. VAA Pelso 100p (MaKa, LeKa, Raija Tsurkin, Juha Karjalainen)

Lyhytnokkahanhi (yhteensä 13 yks.)

- 27.-30.4. VAA Pelso 1p (ArKa ym.)
- 3.5. VAA Kivijärvi 1p (PeHe, MaHe)
- 6.5. KUH Kämäränkylä 1m (Tornien taisto)
- 7.5. KAJ Paltasula 5p (TeHe, PeHe, JoRu, SaVä)
- 8.5. KAJ Särämäjoki 5N (TeHe, MarHe)

Tundranhanhi (yhteensä 7 yks.)

- 26.-29.4. VAA Pelso 1p (ArKa ym.)
- 7.5. VAA Talasneva 2m (MaKu)
- 25.5. VUO O-allas 3p (ArTe, PiRi)
- 28.5. VUO O-allas 1p (ArTe, JuTe)

Merihanhi (yhteensä 14 yks.)

- 12.4. KAJ Paltasula 1p (ArTe, PiRi)
- 19.4. PAL Uura Leppikoski 3m (PeHe, MaHe)
- 19.4. KAJ Paltasula 1p (TeHe, JuTe)

Kevään suurin määrä:

- 21.4. VAA Pelso 4p (ArKa, MaKa)

Kevään viimeinen:

- 20.5. VUO Käkilahti 2p (AlPa, HaRö)

Tiibetinhanhi (yhteensä 2 yks.)

- 23.5.-30.5. SOT Rimpilänniemi 2p (Jari ja Yrjö Nykänen)

Kanadanhanhi (yhteensä 13 yks.)

- 17.4. KUH Pajakkajoki 1p (JuPi, Kaija Piira)
- 19.4. KAJ Parkinniemi 3p (TeHe, JuTe)
- 22.4.-6.5. SOT Mujethoulu 1p (AnJä, JyMa)

Kevään viimeinen:

- 19.6. VUO O-allas 1p (AlPa)

Valkoposkihanhi (yhteensä 24 yks.)

- 27.4. VAA Sorsaperä 5p (Heikki Lämsä)
- 28.4. VAA Sorsaperä 1p (Erkki Leinonen)
- 18.5. KAJ Koutaniemi 2p (JoRu)
- 25.5. VUO O-allas 2p (ArTe, PiRi)
- 25.5. VUO O-allas 16m (EiKu)
- 28.5. VAA Oulujärvi 1p (Sinikka Louhimaa ja Ari Sivonen)

Sepelhanhi (yhteensä 1 yks.)

- 3.6 KUH Vartius 1p (Seija Niskanen)

Ristisorsa (yhteensä 7 yks.)

- 15.4. KAJ Parkinniemi 4m (TeHe)
- 25.4. KAJ Paltasula 2p (PeHe, MaHe)
- 1.5. VAA Jaalanganlahti 1p/m (Eija-Leena ja Veijo Lindholm)

Mandariinisorsa (yhteensä 2 yks.)

- 26.5. KUH Katerma 2k p (Nikke Komulainen)

Haapana

- 24.4. KAJ Petäisenniska 1kn p (TeHe)
- 26.4. KUH Pajakkajoki 1kn (HaMä)
- 26.4. KAJ Paltaniemi 1kn (PeHe, MaHe)

Kevään suurin määrä:

- 29.4. VAA Pelso 26kn (TeHe, JoRu, MaKe)

Harmaasorsa (yhteensä 5 yks.)

- 30.4. KAJ Partasen puutarha 1kn p (ArPa)
- 1.6. VAA Painuanlahti 3p (MaKa, Sauli Nurmela)

Tavi

- 15.4. KAJ Telakka 1k (ArPa)
- 21.4. KAJ Parkinniemi 1kn (PeHe, MaHe)
- 24.4. KAJ Parkinniemi 2kn (TeHe, JuTe)

Kevään suurin määrä:

- 29.4. VAA Pelso 40kn (MaKe, JoRu, TeHe)

Jouhisorsa

- 24.4. KAJ Sokajärvi 2kn (TeHe)
- 26.4. KAJ Paltaniemi 1kn (PeHe, MaHe)
- 26.4. VUO Ojanperä 1kn (Päivi Ohtonen)

Kevään suurin määrä:

- 29.4. VAA Pelso 42kn (JoRu, MaKe, TeHe)

Heinäätavi (yhteensä 15 yks.)

- 26.4. KAJ Paltasula 2k1n (AlPa, JoRu, JuTe)
- 29.4. VAA Pelso 1kn (JoRu, MaKe, TeHe)
- 30.4. KAJ Koutaniemi 1kn (ArPa)
- 6.5. VUO O-allas 2kn (Tornien taisto)
- 10.5. KAJ Särämä 1kn (TeHe)
- 11.5. KUH Ryttilampi 1kn (HePi, JuPi)

Lapasorsa

- 28.4. SOT Mujethoulu 1k (JyMa, AnJä)
- 28.4. VAA Jaalanka 1kn (EeVa)
- 1.5. KAJ Paltasalmi (TeHe, ArPa)
- 1.5. KAJ Koutaniemi 1kn (JoRu, ArTe)
- 1.5. SOT Mujethoulu 1kn (RaHe)

Kevään suurin määrä:

- 6.5. VUO O-allas 15p (Tornien taisto)

Punasotka (yhteensä 5 yks.)

- 1.5. VUO O-allas 1k (JoRu, ArPa)
- 7.5. VAA 1k (HaVa)
- 12.5. VUO O-allas 2k1n (Esko ja Päivi Kaappola)
- 13.5. KAJ Sokajärvi 1k (TeHe, JuTe)

Tukkasotka

Kajaaninjoella talvehti 1n tukkasotka

- 24.4. KAJ Paltasula 1kn (JoRu, ArTe, Jouko Marin)
- 29.4. VAA Kivijärvi 2kn (JoRu, MaKe, TeHe)
- 30.4. KAJ 2kn (TeHe)

Lapasotka (yhteensä 1 yks.)

1.5. SOT Mujethoulu 1k (RaHe, ArKo)

Alli (yhteensä 5 yks.)

22.5. KAJ Juuttaanniemi 5p (TeHe, HaRö)

Mustalintu (yht. 92 yks.)

30.4. KAJ Petäisenniska 1k (PeHe, MaHe, ArTe, PiRi, Risto Lappalainen)

Kevään suurin määrä:

16.5. HYR Seitenoikea 24p (TeHe)

21.5. VAA Happy Beach 30p (TeHe, MaKe)

22.5. PAL Mieslahti 12k9n (JoRu)

Pilkksiipi (yhteensä 11 yks.)

14.5. VUO O-allas 1kn (PeHe, MaHe, Hannu Tikkanen, Liisa Mikkonen)

20.5. KAJ Koutaniemi Sivolanniemi 6k E (HaRö, AlPa)

29.5. VUO O-allas 1n (TeHe, JuTe)

Myöhäinen havainto

9.6. VUO O-allas 2n p (TeHe)

Telkkä

Kajaaninjoella talvehti 4k7n telkkää

8.4. VAA Lintukylä 1kn (HaTu)

8.4. VAA Törmäkylä 1kn (JoRo)

10.4. KAJ Paltasalmi 2kn (TeHe AlPa)

Uivelo

Kajaaninjoella talvehti 1k uivelo.

22.4. SOT Jäätiönlampi 1k (JyMa AnJä)

24.4. SOT Mujethoulu 1kn (JyMa)

25.4. VAA Törmäkylä 3k (JoRo, HaTu)

25.4. KAJ Petäisenniska 1k (PeHe, MaHe)

Tukkakoskelo

1.5. KAJ Koutaniemi 1k (JoRu, ArPa)

1.5. KAJ UPM-sula 1kn (TeHe)

6.5. VAA Painuanlahti (Tornien taisto)

Isokoskelo

Kajaaninjoelle saapui talvehtimaan 1n 9.2. (JoRu)

26.3. KUH Lentuankoski 1kn (Mikko Niskasaari)

2.4. VAA Nuojua 1k (Sami Timonen, HaTu)

9.4. KAJ Paltasula 1n (PeHe, MaHe)

Kaakkuri

24.4. VAA Lintukylä 1p (HaTu)

24.4. VAA Törmäkylä 1p (JoRo)

26.4. KUH Lammajärvi 1p (HaMä)

26.4. KAJ Paltasula 1p (JoRum JuTe)

Kevään suurin määrä:

29.4. VAA Alassalmi 19p (JoRu, TeHe, MaKe)

Kuikka

30.4. VAA Lintukylä 1p (HaTu)

1.5. KAJ Paltasula 1p/N (TeHe)

1.5. VAA Nuojua 1p (Sami Timonen, HaTu)

Pikku-uikku

Talvehti Kajaanissa:

KAJ Kajaaninjoki 1p 12.12.2005 - 27.3.2006

Silkkiuikku

26.4. KAJ Paltasula 2ad+1juv p (JoRu, JuTe)

28.4. VAA Pelso 1p (ArKa, MaKa)

28.4. KAJ Petäisenniska 3p (PeHe, MaHe)

Härkälintu

6.5. KAJ Karankalahti 1kn (JuTe)

6.5. VAA Jaalanka 1p (KaVa)

7.5. VAA 2p (HaVa)

Mustakurkku-uikku (yhteensä 38 yks., joista O-altaalla 24)

2.5. VUO O-allas 2k1n (JoRu, AlPa)

3.5. VUO O-allas 6p (PeHe, MaHe)

12.5. VUO O-allas 12kn (Esko ja Päivi Kaappola)

Merimetso (yhteensä 12 yks.)

12.4. KAJ Paltasula 3p (JoRu, ArTe, PiRi, Mirva Auvinen)

15.4. KAJ UPM –sula + Paltasula 1ad+1 (JoRu, ArPa, ViKa)

Kevään viimeinen:

14.5. KAJ Petäisenniska 1m (MaKe)

Kaulushaikara (yhteensä 4 yks.)

18.-22.4. PAL Uura 1p (Tauno Heikura)

6.5. VAA Painuanlahti 1p (Tornien taisto)

7.5. VUO Ojanperä 1Ä (Pasi ja Ilkka Raesalmi)

Harmaahaikara (yhteensä 9 yks.)

18.4. KAJ UPM –sula 3p (Timo Leinonen, TeHe, ArPa, JuTe, Timo Aihio, Tapio Hämäläinen)

21.4. KAJ Paltasula 1p (TeHe)

26.4. SUO Hossanjoki 1p (Atte Huttu)

7.5. RIS Petrojärvi 2p (Marjatta Klemetti ja Kimmo Levy)

18.5. KUH Kanninlampi 1p (HePi, JuPi)

20.5. SOT Jäätiönlampi 1p (JyMa)

Mehiläishaukka

6.6. KUH Hankaranta 1m (HePi, JuPi, HMä, IIMä)

Haarahaukka

23.4. KUH Rahkosuo 1p (LaRa)

27.4. SUO Juntusranta 1p (Eero Seppänen)

7.5. SUO Murhisalo 1kn (Seppo Moilanen, Elisa Pulkkinen)

17.5. SOT Määttälänmäki 1m (EiKa)

Merikotka (yhteensä 21 yks.)

2.2. KAJ Saviranta 1p (Raimo Leinonen)

28.2. VAA Ihme 1m (ArPa, ArTe, JoRu)

1.4. KUH Rahkosuo 1kn (LaRa)

2.4. KUH Rahkosuo 1kn + 1 2kv (LaRa)

5.4. KAJ Suvantola 2m (JoRu)

Kevään viimeinen

6.5. SOT Mujethoulu 1m (Tornien taisto)

Ruskosuohaukka

14.4. KAJ UPM-kp 1m (ArTe, PiRi)

15.4. KAJ Lahnasjärvi 1 (Marja Haapamäki)

20.4. KAJ Paltaniemi 2 NE (TeHe)

Sinisuohaukka

18.4. KAJ Maaston kaatopaikka 1n N (AlPa)

19.4. SOT Vuokatti 1n (JyMa, AnJä)

21.4. KAJ UPM kp 1k p (TeHe, JuTe)

Niittysuohaukka (yhteensä 1 yks.)

23.5. VUO O-allas 1n +2 kv (Reijo Kylmänen)

Arosuohaukka (yhteensä 4 yks.)

29.4. VAA Nuutilankangas 1kn (JoRu, TeHe, MaKe)

10.5. VAA Pelso 1k (MaKa, LeKa)

20.5. KAJ Paltaniemi 1 2kv (MaKe)

Hiirihaukka

9.4. KAJ UPM kp 1m (ArTe, JuMa)

9.4. KAJ Venäjänniemi 1m (JuMa)

9.4. KUH 1m (AnLe)

Piekana

10.4. VAA Nuutilankangas 1m (ArKa, MaKa)

14.4. VAA Nuutilankangas 1m (ArKa, MaKa)

22.4. KAJ, SOT, PAL yht. 6m

Sääksi

16.4. KUH Tervasalmi 1p (HePi, TePi, Antti Huotari)

21.4. PAL Leppikoski 1p (PeHe, MaHe)

22.4. SUO Ala-Näljänkä 1p (Pekka Kempainen)

Tuulihaukka

9.4. KAJ Paltaniemi 1p (JuTe)

10.4. KAJ Karanka 1p (ArTe, PiKi)

12.4. VAA Pelso 1p (MaKa, LeKa)

Punajalkahaukka (yhteensä 4 yks.)

2.5. VAA Pelso 1k (LeKa, MaKa, Hilppa Ruotsalainen)

19.6. KAJ Mainua 1 k 2kv (JoRu, HaRö)

22.6. KAJ Jormua1k (KiKu)

27.6. VAA Painuanlahti 1ad k (TeHe, Suvi Vainionpää, Juhani Tolonen)

Ampuhaukka

8.4. KAJ Sotkamontie 1p (TeHe)

11.4. KAJ Maaston 1k p (HaRö)

13.4. KAJ UPM kp 1p (JoRu, JuTe, TaKo, TeHe, MaKn)

Nuolihaukka

28.4. VUO O-allas 1p (ArTe, JuTe)

6.5. SOT Mujethoulu 1p (Tornien taisto)

7.5. KAJ Koutaniemi 1p (HaRö, SaRö,AlPa)

Tunturihaukka (yhteensä 1 yks.)

24.3. KUH Hukkajärvi 1p (AnLe)

Muuttohaukka (yhteensä 9 yks.)

22.4. KAJ Paltasula 1 kiert (MaKe, PeHe)

24.4. VAA Kuvaja 1p (ArKa)

27.4. VAA Kuvaja 2p (ArTe, PiRi)

27.4. KAJ Paltasula 1 kiert (TeHe, AlPa)

Luhtahuitti (yhteensä 3 Ä)

4.6. KUH Ryttilampi 1 Ä (TePi, HePi)

22.6. KAJ Siikalampi 1 Ä (Timo Karpinen)

2.7. SOT Saijanlahti 1 Ä (Eino ja Anu Hiekkänen)

Viiriäinen (yhteensä 3 Ä)

4.6. SOT Korvanniemi 1 Ä (TeHe, ArTe)

5.6. KUH Sintio 1 Ä (TeHe)

8.7. PAL Uura 1 Ä (Elias Jokelainen, Mirja ja Markku Björk, Rauno Korhola)

Ruisräikkä

29.5. KUH Kuhmonniemi 1 Ä (HePi)

31.5. SOT Vaarankylä 1 Ä (Heimo ja Outi Hyvönen)

2.6. VUO 2 Ä (TeHe)

Liejukana (yhteensä 2 yks.)

26.-27.4. KAJ Purola 1p (Jari ja Sari Leinonen)

1.6. VAA Vedenpuhdistamo (MaKa, Sauli Nurmela, Juha Karjalainen, Raija Tsurkin)

Nokikana

15.4. KAJ Aurala telakka 1p (ViKa, CaKa, JoRu)

19.4. SOT Mujethoulu 1p (JyMa, An-Jä)

1.5. VUO O-allas 1p (JoRu, ArPa)

Kurki

6.4. KAJ Lehtikangas 2m (Kimmo Nieminen, Tatu Paavola)

6.4. KAJ Sokajärvi 2m (Markku Mä-kiahö)

8.4. KAJ UPM-sula 1 kiert (TeHe)

8.4. KAJ 1m (Timo Haataja)

Kevään suurin määrä:

17.4. VAA Pelso 100 p (MaKa)

Meriharakka

22.4. KAJ UPM-sula 1p (MaKa, Le-Ka, Martti Korpiranta, Raija Tsurkin, Juha Karjalainen)

23.4. KAJ Paltasula 2p (JoRu, JoKo)

26.4. KAJ UPM-sula 5p (PeHe, Ma-He)

Pikkutylli

19.4. KAJ Paltaniemi 1p (TeHe)

26.4. KAJ UPM-sula 2p (ArTe, PiRi)

28.4. KAJ UPM-sula 2p (JoRu)

Tylli

6.5. VAA Painuanlahti 1p (Tornien taisto)

6.5. SOT Mujethoulu 1p (Tornien tais-to)

18.5. KAJ Koutaniemi 1m (JoRu)

Keräkurmitsa (yhteensä 2 yks.)

9.5. KAJ Paltaniemi 2p (Markku Mus-tonen)

Kapustarinta

20.4. KAJ Paltaniemi 1p (TeHe)

23.4. VAA Pelso 1W (AlPa)

24.4. KAJ Paltaniemi 1p /JoRu)

Kevään suurin määrä:

15.5. KUH Kuhmonniemi 300p (HePi, JuPi)

15-16.5. VAA Pelso pelлот 400p (Ma-Ka)

18.5. SOT Rantakylä 540p (TeHe)

Suurimmat päiväsumat:

15.5. Kuhmo – Kajaani 850p

18.5. Sotkamo – Kajaani 920p

Tundrakurmitsa (yhteensä 2 yks.)

1.5. PAL Laajansuo 1p (HeTö)

29.5. KAJ Paltaniemi 1p (TeHe)

Töyhtöhyppä

3.4. KAJ UPM-sula 1p (MaKn)

5.4. KAJ UPM-sula 5p (JoRu, TeHe, EiKu)

7.4. KAJ rautatieasema ä (AlPa)

7.4. KAJ Paltasula 1p (TeHe)

Kevään suurin määrä:

17.4. KAJ UPM-sula 145 p (JuTe, AlPa)

Isosirri (yhteensä 7-11 yks.)

17.5. KAJ Koutaniemi Kuirila 7p (TeHe)

18.5. KAJ Koutaniemi Partasen puu-tarha 3p (JoRu)

19.5. KAJ Koutaniemi Kuirila 1p (Raimo Heikkinen)

Isosirri on Kainuussa harvinainen läpimuuttaja. Keväällä Kajaanin Koutaniemelle pysähtyi seitsemän juhlapukuisen yksilön parvi. © Jouni Ruuskanen

Lapinsirri

- 13.5. KAJ Koutaniemi 1m (MaKe)
- 17.5. KAJ Koutaniemi 1p (TeHe)
- 18.5. KAJ Koutaniemi Kuirila 2p (JoRu)

Kevään suurin määrä:

- 21.5. KAJ Paltaniemi venesatama 24p (JoRu)

Suosirri

- 17.5. KAJ Kuirila (ArTe)
- 18.5. VUO Ojanperä 2p (ArKa)
- 19.5. VUO Ojanperä 4p (JoRu)

Kevään suurin määrä:

- 23.5. KAJ Kiviniemi 26p (TeHe)
- 23.5. SOT Vuokatti 20p (JyMa, AnJä)

Kevään viimeinen havainto:

- 8.6. KAJ Ärjänselkä Uupunut 3p (JoRu, ArTe)

Jänkäsirriäinen (yhteensä 9 yks.)

- 23.5. KAJ Kiviniemi 2p (TeHe)
- 24.5. KAJ Paltaniemi vs 1p (JuTe)
- 26.5. KAJ Paltaniemi vs 4p (JoRu, EiKu)
- 26.5. VUO O-allas 1p (JoRu)

Suokukko

- 27.4. VUO Ojanperä 1k (JoRu, ArTe)
- 28.4. KAJ Paltaniemi 1p (AlPa)

Kevään suurin määrä:

- 11.5. KAJ Sokajärvi 110 p (TeHe)

Jänkäkurppa

- 1.5. VUO O-allas 1p (ArTe, PiRi)
- 6.5. KUH Rytilampi 1p (Tornien taisto)
- 7.5. KAJ Paltaniemi 1p (TeHe, PeHe)

Taivaanvuohi

- 22.4. KAJ Paltaniemi 1p (MaKe)

- 23.4. KAJ UPM-kp 1p (JoRu)
24.4. VAA Pelso 1p (ArKa)
24.4. KAJ Paltaniemi 2p (JoRu, TeHe)

Lehtokurppa

- 15.4. KAJ Suvantola 1p (Raimo Viljanmaa)
16.4. KAJ Paltaniemi 1p (AlPa)
21.4. KAJ Pyykönpuro 1k (HaRö)

Mustapyrstökuiri (yhteensä 5 yks.)

- 25.4.-2.5. KAJ UPM-sula 1p (JuTe)
29.4. VAA Pelso 1p (JoRu, TeHe, MaKe)
29.4. PAL Mieslahti 2p (HeTö)
5.5. KUH Suolampi 1p (TePi, HePi, IIMä)

Punakuiri (yhteensä 6 yks.)

- 13.5. KAJ Koutaniemi Sivolanniemi 5p (MaKe)
16.5. VUO Ojanperä 1p (TeHe)

Pikkukuovi

- 25.4. KAJ Paltaniemi 1p (ViKa, CaKa)
29.4. VAA Nuutilankangas 1p (JoRu, TeHe, MaKe)
30.4. KAJ Koutaniemi 2p (JoRu, AlPa, CaKa, ViKa, ArTe, PiRi, EiKu)

Kuovi

- 16.4. VAA kk 1m (HaVa)
17.4. KAJ Paltasula 1p (JuHu, OuTu)
17.4. KAJ Paltasula 3p (MaKe)

Kevään suurin määrä:

- 23.4. KAJ Paltasula 306p (JoRu)

Punajalkaviklo

- 28.4. KAJ Paltaniemi 1p (AlPa)
28.4. KAJ Koutaniemi 2p (AlPa)
29.4. VAA, KAJ yhteensä 5 yks.

Mustaviklo

- 2.5. KAJ Parkinniemi 1p (JuTe)
3.5. VAA Painuanlahti 1p (PeHe, MaHe)
6.5. VAA Painuanlahti 3p (Tornien taisto)

Valkoviklo

- 27.4. KAJ VAA ja VUO yht. 5p (JoRu, ArTe, TeHe, HaVa)
27.4. SOT Mujethoulu 2p (ArTe, AlPa)
28.4. KAJ Särkilähti 3p (JoRu)

Metsäviklo

- 13.4. VAA Nuojuanlampi 1p (JoRo)
20.4. KAJ UPM-sula 1p (JoRu, TeHe)
21.4. KAJ UPM-sula 2p (TeHe)
21.4. KAJ UPM-kp 1p (TeHe, JuTe)

Liro

- 27.4. VAA Pelso 1m (JoRu, ArTe)
4.5. KUH Suolampi 4p (HePi, TePi)
6.5. VAA Painuanlahti 5p (Tornien taisto)
6.5. VUO O-allas 1p (Tornien taisto)

Lampiviklo (yhteensä 1 yks.)

- 20.5. VUO O-allas 1k (MaKe)

Rantakurvi (yhteensä 1 yks.)

- 10.6. SOT Vuokatti Pisterinniemi 1p/m (JyMa, AnJä)

Rantasipi

- 29.4. VUO Otanmäki 2p (MaKa)
3.5. PAL Mieslahti 1p (JoRu, ArTe)
4.5. KAJ Särkilähti 2 p (TeHe)

Karikukko (yhteensä 1 yks.)

- 18.5. VAA Painuanlahti 1p (Jarmo Yliluoma, Markku Niiranen, Kalevi Asikainen)

Vesipääsky

21.5. VAA Alassalmi 3m (TeHe, MaKe)

21.5. VAA Happy Beach 3m (TeHe, MaKe)

21.5. VUO O-allas 4p (TeHe, MaKe, MaKn, JuHu, OuTu, RaHe, ArKo)

Myöhäinen havainto

8.6. KAJ Ärjänsekä Uupunut 1p (JoRu, ArTe)

Pikkulokki

1.5. VUO O-allas 3p (JoRu, ArPa)

1.5. VUO O-allas 5p (ArTe, PiRi)

3.5. VAA + VUO 60p (PeHe, MaHe)

Naurulokki

9.4. KAJ UPM –sula 1ad (JoRu, TeHe, EiKu)

13.4. KAJ Paltasula 1ad (JoRu, JyMa, AnJä)

13.4. KAJ UPM –sula 5ad (PeHe, MaHe)

Kevään suurin määrä:

24.4. KAJ UPM –sula 1680 ad (JoRu, TeHe)

26.4. KUH Lammasjärvi 1000p (HePi, JuPi)

Kalalokki

14.4. KAJ Paltasula 1p (KaHa)

14.4. KAJ UPM –sula 1p (KaHa)

16.4. KAJ Telakka 1p (TeHe)

Selkälokki (heuglini)

7.4. KAJ UPM –sula 1ad (JoRu, MaKe, EiKu, ArTe, PiRi, TeHe, JuTe)

Selkälokki (fuscus)

14.4. KAJ UPM-sula 3ad (JoRu, Veijo Karjalainen, KaHa)

Kevään suurin määrä:

26.4. KUH Lammasjärvi 70 ad (HePi, JuPi)

Harmaalokki

16.3. KAJ Paltasula 1ad (JoRu)

18.3. KAJ UPM –sula 5p (MaKe)

Kevään suurin määrä:

14.4. KAJ UPM -sula 450 ad (KaHa)

Isolokki (yhteensä 1 yks.)

3.-17.4. KAJ UPM-sula, Paltasula ja Majasaarenkangas kp 2kv (JoRu ym.)

Merilokki

1.4. KAJ UPM –sula 1ad (HaRö)

2.4. KAJ Paltasula 1ad (ArTe, AlPa)

6.4. KAJ Paltasula 3p (HaRö, SaRö)

Pikkukajava (yhteensä 1 yks.)

2.-8.4. KAJ Kalkkisilta, UPM-sula ja Paltasalmi 2kv (PeHe, MaHe ym.)

Kalatiira

6.5. VAA Painuanlahti 1p (Tornien taisto)

6.5. SOT Mujethoulu 1p (Tornien taisto)

6.5. VUO O-allas 1p (Tornien taisto)

Lapintiira

11.5. KAJ Parkinniemi 1p (TeHe)

13.5. KAJ Sivolanniemi 10p (MaKe)

Mustatiira (yhteensä 1 yks.)

23.-26.6. VUO O-allas 1p (KaHa)

Uuttukyyhky (yhteensä 26 yks.)

15.-26.4. VAA Sorsaperä 2p (Erkki Leinonen)

17.4. KAJ Paltaniemi 1m (JoKo)

21.4. KAJ UPM kp 1p (TeHe, JuTe)

Sepelkyyhky

- 8.4. KAJ Nakertaja 3m (MaKe)
- 9.4. Yhdeksän havaintoa eri puolilta Kainuuta, yhteensä 30 yksilöä

Kevään suurin määrä:

- 24.4. SOT Huuskonniemi 250p (TeHe)

Turkinkyyhky (yhteensä 4 yks.)

- 6.5. KUH Ala-Vieksi Pekkala 1p (Pekka Taussi)
- 11.5. VAA Pelso 1p (ArKa)
- 12.5. VAA Enonkylä 1p (Anni ja Paa-vo Leinonen)
- 13.5. KAJ Koutaniemi 1k Ä (MaKe)

Käki

- 5.5. PAL Hakasuo 1k (Reijo Rajander)
- 6.5. VUO O-allas 1k (Tornien taisto)
- 8.5. VAA Pelso 1k (LeKa)

Sarvipöllö

- 14.4. VUO Vuoreslahti th 1k (KaHa)

Kesällä useita havaintoja

Suopöllö

- 14.4. VUO Karjalanniemi 1p (KaHa)
- 30.4. VUO Vuottolahti th 1p (HaRö, LeRö, PeHe, MaHe)
- 2.5. VAA Pelso 1p (Sami Timonen, HaTu)

Kesällä melko runsas

Tervapääsky

- 17.5. VAA Nimisjärvi 1p/m (HaTu, MaKa, ArKa, Ari Rainio)
- 19.5. VAA Nimisjärvi us. (JoRu)

Kevään suurin määrä:

- 2.6. VUO O-allas 250p (JoRu, ArTe)

Käenpiika

- 3.5. KUH Rastinkylä 1kn (Hannu ja Kerttu Hirvonen)
- 3.5. VAA kk 1k (HaVa)
- 5.5. PAL Saviranta 1k (Pertti Luostarinen)

Kangaskiuru (yhteensä 2 yks.)

- 23.-26.4. SOT Pisterinniemi 1kn (MaKe)

Kiuru

- 7.4. KAJ UPM kp 1p (HaRö, JoRu, ArTe)
- 9.4. KAJ Majasaarenkangas kp 1p (TeHe)
- 9.4. KAJ UPM kp 2-4p (JuTe, AlPa, MaKe)
- 9.4. KUH Lentiira 1p (HaRö, SaRö, MiRö)

Kevään suurin määrä:

- 21.4. KAJ Paltaniemi 40 (PeHe, MaHe)

Tunturikiuru (yhteensä 1 yks.)

- 21.4. KAJ Paltaniemi 1p (PeHe, MaHe)

Törmöpääsky

- 7.5. KAJ Maaston kp 1m (AlPa)
- 13.5. VUO O-allas 1p (TeHe, JuTe)
- 18.5. KUH Kanninlampi 2p (HePi, JuPi)

Haarapääsky

- 25.4. VAA Nuojuan taimitarha 1p (Tiina Laine)
- 27.4. HYR Väisälä 1p (Arto Väisänen)
- 29.4. KAJ Paltaniemi 1p (Irja Karjalainen)
- 30.4. VAA Sorsaperä 1p (Erkki Leinonen)

Räystäspääsky

- 5.5. VAA Sorsanperä 3m (Erkki Leinonen)
- 7.5. SOT Arolanvaara 3p (JuTe, Henri ja Katariina Tervo)
- 7.5. VAA Jaalanka 1p (KaVa)

Metsäkirvinen

- 24.4. SOT Vuokatti 1k (Unto Ritvanen)
- 28.4. KAJ Matinmäki 1k (TeHe)
- 30.4. KUH Karjalanvaara 2m (HePi, JuPi, IIMä, HaMä)

Niittykirvinen

- 10.4. VAA Nuutilankangas 1p (MaKa, ArKa)
- 13.4. KAJ UPM kp 1p (JoRu, TeHe)

Kevään suurin määrä:

- 24.4. KAJ Paltaniemi 50p (JoRu, TeHe)

Lapinkirvinen

Ei yhtään kevähavaintoa!

Keltavästäräkki

- 5.5. KAJ Paltaniemi 2k (TeHe)
- 6.5. VAA Painuanlahti 3p (Tornien taisto)
- 7.5. KUH 1p (HePi, TePi)

Kevään suurin määrä:

- 14.5. KAJ Paltaniemi Pappilanniemi 120p (TeHe)

Västäräkki

- 9.4. KAJ Auralan komposti 1p (MaKe)
- 9.4. KAJ Lentokenttä 1p (JuTe)
- 10.4. KAJ Ponttonisilta 1p (AlPa)

Peukaloinen

- 16.4. VAA Jaalanka 1p (EeVa, RaOl)
- 7.5. KAJ Sokatie 1kÄ (MaKe)

Rautiainen

- 14.4. SOT Määttälänmäki 2p (Eino Karjalainen)
- 19.4. KAJ Aurala 1k (TeHe, JuTe)
- 21.4. KAJ Aurala 1k (PeHe, MaHe, JuTe)

Punarinta

- 8.4. KUH Aittokoski 1p (HaRö, SaRö, Mikko Rönkkö)
- 9.4. PAL kk 1p (Markku Leinonen)
- 13.4. KAJ Kylmä 1p (ArTe)

Satakieli (yhteensä 11 yks.)

- 27.5. KUH Hakaranta 1 Ä (IIMä)
- 28.5. SOT kk 1 Ä (TeHe, PeHe)
- 28.5. KUH Katerma Tervasalmi 1 Ä (TeHe, PeHe)

Sinirinta

- 29.4. VAA Jylhämä 1k (HaVa)
- 13.5. KAJ yht. 4p (MaKe, TeHe, JuTe)
- 13.5. VUO O-allas 1k (TeHe, JuTe)

Sinipyrstö

- 20.5. SOT Losonvaara 2Ä + 1p (TeHe, SaLo, SaVä, EiKu, EiKa)
- 20.5. HYR Peuravaara 2-3k (PeHe)
- 26.5. SOT Vuokatti 1kÄ (MaKn)

Leppälintu

- 29.4. VAA kk 1k (HaVa)
- 29.4. VAA Pelso 1k (MaKa, ArKa)
- 3.5. KAJ Koutaniemi 1k (HaRö)

Pensastasku

- 4.5. VAA Nuutilankangas 1p (RaHe)
- 6.5. VAA Painuanlahti 1p (Tornien taisto)
- 6.5. PAL Mieslahti 1p (HeTö)
- 6.5. VUO O-allas 1p (Tornien taisto)

Kivitasku

- 19.4. KAJ Parkinniemi 1p (ArPa)
- 24.4. KAJ Parkinniemi 1k (TeHe, JuTe)
- 25.4. KAJ UPM kp 1k2n (JoRu, JuTe)
- 25.4. KAJ Paltaniemi 3k (PeHe, MaHe)

Sepelrastas (yhteensä 1 yks.)

- 18.4. VAA Säräisniemi 1n (Meriläinen)

Mustarastas

- 1.4. SOT Vuokatti 1k (JyMa, AnJä)
- 3.4. KAJ Paltaniemi 1p (JoRu)
- 5.4. KAJ Aurala 1p (JuTe)

Räkättirastas

Talvehti niin runsaana, ettei ensimmäisiä muuttavia voi arvioida

Laulurastas

- 19.4. KAJ Venäänniemi 1k (Tuomo Seppo)
- 25.4. KUH Laamasenvaara 1k (AnLe)
- 26.4. KUH Vuosanka 1ä (Jukka Österberg)

Punakylkirastas

- 8.4. KAJ Paltaniemi 1p (MaKe)
- 14.4. KAJ Paltaniemi 1kÄ (TeHe, JuTe)
- 20.4. SOT Rekikesti 1p (Eero Mönttinen)

Kulorastas

- 13.4. KAJ Koutaniemi 1p (ArPa)
- 14.4. VAA Pelso 1p (MaKa, ArKa)
- 18.4. KAJ UPM kp 1p E (AlPa)

Kevään suurin määrä:

- 27.4. VUO Ojanperä 20p (JoRu, ArTe)

Pensassirkkalintu

- 28.5. SOT Rantakylä 1kÄ (TeHe, PeHe)
- 1.6. VUO Karjalanniemi 1kÄ (TeHe)
- 1.6. KAJ Mainuanniemi 1kÄ (TeHe)

Ruokokerttunen

- 13.5. VUO O-allas 2kÄ (TeHe, JuTe)
- 20.5. VUO O-allas 3kÄ (JoRu, MaKe, HaRö, AlPa)
- 25.5. KUH Kämäränkylä 1kÄ (HePi, JuPi)

Viitakerttunen

- 1.6. KUH Rajakatu 1kÄ (HaMä)
- 1.6. VUO Vuottojoki 1kÄ (TeHe)
- 2.6. KAJ Purola 1kÄ (TeHe)

Luhtakerttunen

- 11.6. SOT Vuokatti Haapalahti 1 (Ilkka Jarva)
- 18.6. VUO Käkisaari 1kÄ (TeHe)
- 18.6. SOT Naapurinvaara 1k (EiKa, JyMa)

Pikkukultarinta (yhteensä 2 yks.)

- 13.6. KAJ Saviniemi 1kÄ (PeHe, MaHe)
- 16.6. SOT Juurikkalahti 1kÄ (Jyrki Lukkari)

Hernekerttu

- 6.5. VAA Painuanlahti 1k (Tornien taisto)
- 6.5. VAA Jaalanka 1k (KaVa)
- 6.5. PAL Mieslahti 1k (HeTö)
- 6.5. VUO O-allas 1p (Tornien taisto)

Pensaskerttu

- 18.5. KAJ Leihu 1kÄ (TeHe)
- 20.5. KAJ Paltaniemi 1k (PeHe)
- 20.5. KUH Kuhmonniemi 1k (TePi)

Lehtokerttu

- 21.5. VAA Säräisniemi 1k (MaKa, ArKa)
25.5. VAA Manamansalo 1k (TeHe)
25.5. KAJ Suvantola 1kÄ (MaKe)

Mustapääkerttu (yhteensä 6 yks.)

- 7.5. KAJ Suvantola 1k (JuTe)
11.-8.7. KAJ Paltaniemi 1kÄ (TeHe ym.)

Idänuunilintu

- 15.5. KUH Yli-Vieksi 1Ä (Airi Tampio)
30.5. SOT Losonvaara E-rinne 1Ä (Tarmo Huttunen)
4.6. SOT Losonvaara N-rinne 1Ä (TeHe, ArTe)

Lapinuunilintu (yhteensä 5 yks.)

- 5.6. SOT Pohjavaara Rantakylä 1kÄ NW (TeHe)
24.6. HYR Pieni Tuomivaara + Peura-vaara 3kÄ (TeHe)
29.6. KAJ Lehtovaara Kettukangas 1kÄ (PeHe)

Sirittäjä

- 6.5. VAA Jaalanka 1kÄ (KaVa)
7.5. KAJ Paltaniemi 1kÄ (JoRu, PeHe, TeHe, SaVä)
7.5. KAJ Koutaniemi 1kÄ (MaKe, HaRö, AlPa, SaRö)
7.5. VAA Enonkylä 1kÄ (MaKu)

Tiltalti

- 25.4. SUO Ala-Näljänkä 1 Ä (Pekka Kempainen)
28.4. KAJ Peltola 1 Ä (MaKe)
28.4. KAJ Suvantola 1p Ä (AlPa)
28.4. KAJ Kalkkisilta 1 Ä (PeHe)

Pajulintu

- 30.4. VAA Jaalanka 3k (KaVa)

- 30.4. VAA Törmäkylä 1k (JoRo)
30.4. KAJ Parkinniemi 2k (TeHe)

Hippiäinen

- 26.3. KAJ Nakertaja 1p (EiKu)
14.4. KUH Lauvus 1 kÄ (HePi, TePi)
15.4. KAJ Parkinniemi 1kÄ (TeHe)

Harmaasiippo

- 13.5. VUO O-allas 1p (TeHe, JuTe)
23.5. KAJ Paltaniemi 1p (JoRu)
23.5. VUO O-allas 1p (Reijo Kylmänen)

Pikkusiippo (yhteensä 4 yks.)

- 6.5. KUH Riihivaara 1k ad (Uolevi Skaren)
20.5. SOT Losonvaara 1k 2kv (TeHe, SaLo, SaVä, EiKu, EiKa)
24.5. KUH Karhuvaara 1kÄ (TeHe, Olli Turunen)
30.5. KAJ Lohtaja 1kÄ (JuMa)

Kirjosieppo

- 28.4. KAJ Kylmä 1k (ArTe)
30.4. VAA Jaalanka 1k (HaVa)
1.5. KAJ KAKS 1k (PiKi)
1.5. VAA Lintukylä 1kÄ (Sami Timonen, HaTu)

Pyrstötiainen (yhteensä 4 yks.)

- 7.4. KAJ Venäjänniemi 3m W (JuMa, ArTe)
6.5. PAL Mieslahti lintutorni 1ad p var. (PeHe, AnLe, Gergely Várkonyi)

Kuhankeittäjä (yhteensä 1 yks.)

- 14.-15.6. SOT Kaitainsalmi Kusianjo-
kisuu 1kÄ (Kari Kiviniemi)

Pikkulepinkäinen

- 10.5. VAA Törmäkylä 1k (JoRo)
24.5. KAJ Paltaniemi 1k (ArTe)
25.5. KAJ Paltaniemi 1kn (JoRu)

Isolepinkäinen

- 9.4. SOT Vuokatti 1p (JyMa, AnJä)
- 10.4. VAA Nuutilankangas 1p (MaKa, ArKa)
- 12.4. KAJ Paltaniemi 1p (MaKe)

Mustavaris

- 6.4. KAJ UPM –sula 1ad (TeHe)
- 7.4. KAJ Majasaarenkankaan kp + UPM kp + Komposti 1+1+6p (JoRu ym.)
- 9.4. KUH 2p (LaRa)

Kottarainen

- 6.4. KAJ Koutaniemi 1p/m (ArPa)
- 7.4. KAJ Paltaniemi 1p (MaKe, EiKu)
- 8.4. KAJ UPM 2-3p (JoRu, MaKe, SaVä, TeHe)

Kevään suurin määrä:

- 21.4. KAJ Paltaniemi 90p (TeHe)

Peippo

- 28.3. KAJ Variskangas 1kÄ (KiKu)
- 6.4. KAJ Tilhitie 1k (PeHe)
- 7.4. KAJ Teppana 1k (Ahti Karjalainen)
- 7.4. KAJ Majasaarenkangas kp (UrHa)

Järripeippo

- 14.4. KAJ Suvantola 1p (Timo Leinonen)
- 14.4. KAJ Koutaniemi 1p (Jaakko Partanen)
- 15.4. KUH Lentiira 1p (Sabrina Logeais)

Tiki (yhteensä 3 yks.)

- 14.4. SOT Korholanmäki 1p (Pirjo Malila, Tapio Laine)
- 26.4. SOT kk 1p (Matti Lassila)
- 3.5. VAA Nuutilankangas 1ä (PeHe, MaHe)

Hemppo (yhteensä 5 yks.)

- 9.-13.4. VAA Pelso 1k (MaKa, LeKa)
- 13.4. KAJ UPM kp 1p (ArTe, PiRi)
- 23.4. SOT Naapurinvaara Rantakylä 1kn p (MaKe, TeHe)
- 18.5. KAJ Maaston kaatopaikka 1p (PeHe)

Vihervarpunen

- 25.3. KAJ Vuoreslahti 2p (Tapio Rönkkö)
- 25.3. KAJ Paltaniemi 2p (Markku Mustonen)
- 3.4. KAJ Venäjänniemi 2p (JuMa)

Tundraurpiainen (yhteensä 8 yks.)

- 27.3 SOT Määttälänmäki 1p (EiKa)
- 3.4. SOT Laukkalantie 1p (ArTe)
- 15.4. KAJ, PAL, VUO yht 3p (JoRu, KaHa, Saana ja Jouni Meski)

- 23.4. KAJ Varikangas 1p (PeHe, MaHe)

Urpiainen

- 21.3. KAJ Variskangas p (PeHe, MaHe)
- 25.3. KAJ Vuoreslahti parvi (Tapio Rönkkö)
- 29.3. KAJ Venäjänniemi 14p (JuMa)

Kirjosiipikäpylintu

- 11.6. SOT Losonvaara 1p (ArTe)

Pikkukäpylintu

- 2.3. KUH parvi (AnLe)
- 8.3. PAL Puikkokoski 1k (PeHe, MaHe)

Isokäpylintu

- 7.3. KUH 1 yks. (AnLe)
- 26.3. SOT Määttälänmäki 3p (EiKa)

Punavarpunen

- 20.5. VAA Lintukylä 1k (HaTu)
- 20.5. VAA Kivineva 1kÄ (AlPa)
- 21.5. VUO kk Riihipiha 1k (TeHe, MaKe)
- 21.5. KUH Kuhmonniemi 1k (TePi, HePi)

Nokkavarpunen (yhteensä 3 yks.)

- 11.5. VAA Enonkylä 2p (Anni ja Paavo Leinonen)
- 2.6. KAJ Kylmä 1p (ArTe)

Lapinsirkku

- 20.4. KAJ UPM kp 2p (TeHe, JuTe)
- 21.4. KAJ Paltaniemi 2p (JoRu, ViKa, CaKa, ArTe, TeHe, SaVä, ArPa)

Kevään suurin määrä:

- 1.5. KAJ Koutaniemi 500p (TeHe, ArPa)

Pulmunen

- 25.2. VAA Istulanperä 10p (MaKa)
- 8.3. VAA Neittävä 5p (Antti Seppänen)
- 16.3. KAJ Paltaniemi 10p (Irja Karjalainen)

Kevään suurin määrä:

- 9.4. KAJ Majasaarenkangas kp 250p (TeHe)
- 9.4. KAJ UPM kp 300p (MaKe)

Peltosirkku

- 6.5. VAA Säräisniemi 1kÄ (Tornien taisto)
- 13.5. VUO Ojanperä 1kÄ (TeHe, JuTe)
- 20.5. VAA 6kÄ (TeHe, MaKe)

Pohjansirkku

- 7.5. KAJ Parkinniemi 1m (MaKe)
- 7.5. KAJ Koutaniemi 1m (HaRö, SaRö, AlPa)
- 13.5. KAJ Sokajärvi 1ä (TeHe, JuTe)

Pikkusirkku (yhteensä 7 yks.)

- (6.-)9.6. PUO Paljakka (Hanna-Riikka Ruhanen, Tiina Mäkelä)
- 15.6. KUH Kuumu Vihanta Välisuo 3k+1kn (TeHe)

Pajusirkku

- 15.4. PAL Kyninranta 1ä (Saana ja Jouni Meski)
- 16.4. KAJ UPM kp 1k (JoRu, ArPa)
- 17.4. SOT Määttälänmäki 2p (EiKa)

Petolintujen esiintyminen ja pesintä Kainuussa kesällä 2006

Pekka Helo

Talvi 2005/2006 sekä kevät ja kesä 2006 olivat suoraa jatkoa Kainuussa koko tämän vuosikymmenen jatkuneelle myyrien esiintymisen aallonpohjalle. Myyriä oli pöllöjen ja haukkojen pesimäkauden ajan koko maakunnassa niukasti. Vasta loppukesällä alkoi tulla tietoja siitä, että etenkin metsämyyräkannat olivat paikoitellen kasvussa ja lajia nähtiin yhä useammin niin metsissä kuin pihapiireissäkkin.

Viimeinen suurimpaan osaan maakuntaa yltänyt myyrähuippu oli vuonna 1999. Sekin oli miltei kokonaan metsämyyrän varassa, sillä peltonmyyrää oli maakunnassa vain suppeilla alueilla eikä sen esiintymistiheys kohonnut niilläkään lähellekään viime vuosikymmenten ennätysvuosien 1977-78 tasoa.

Keväällä ja kesällä 2003 myyrien määrät olivat erittäin korkeita Pohjois-Pohjanmaalla aivan Kainuun rajoille asti, mutta meidän alueellemme tuo myyrähuippu ulottui vain Vaalan Veneheiton ja Pelson alueella.

Myyrien niukkuus kesän 2006 pesimäkaudella näkyi niitä ravinnokseen käyttävien petolintujen pesinnässä selvästi. Päiväpetolinnuista sinisuohaukka ja tuulihaukka olivat keskivertovuotta niukempia ja pöllöistä lapinpöllö sekä hiiripöllö puuttuivat kokonaan.

Myyristä vähemmän riippuvaisten petolintulajien pesintä sen sijaan tarjosi useita ilonaiheita. Suomussalmella jo runsaat kymmenen vuotta reviiiriä pitänyt merikotkapari onnistui lopultakin pesintäyrityksessään ja sai lentoon yhden poikasen. Lisäksi Suomussalmella löytyi muuttohaukan pesä – edellisestä Itä-Kainuussa varmistetusta pesinnästä on noin 50 vuotta!

Suomussalmella on myös Suomen ainoa parina viime vuonna tiedossa ollut haarahaukan pesä. Pesästä on rengastettu poikasia neljänä vuonna (2002 2 kpl, 2004 2 kpl, 2005 1 kpl ja 2006 3 kpl; 2003 pesällä ei käyty).

Huolenaiheitakin Kainuun petolinturintamalla vuoden 2006 aikana oli. Maakotkan alamäki jatkuu edelleen eikä muutosta parempaa näy. Lajin parimäärä ei ole neljässä vuosikymmenessä kasvanut lainkaan ja poikastuotto pysyy selvästi maan keskiarvojen alapuolella. Hiirihaukka on maakunnan itä- ja pohjoisosissa liki hävinnyt eivätkä edes myyrähuiput pysty nostamaan sitä enää lähellekään kolme vuosikymmentä sitten ollutta runsaustasoa. Mehiläishaukalla romahdus on vielä selvempi ja yltää myös Kainuun eteläosiin.

Sinisuohaukan kokonaisparimäärä on jo pitkään vähentynyt, mutta sen kannan kehityksestä pystyy sanomaan tarkemmin vasta sitten, kun koko maakunnassa on kunnollinen myyrävuosi. Ampuhaukasta ilmoitettiin kesällä 2006 vain muutamia pesimäaikaisia havaintoja eikä kunnan vertailuaineistoa ole vanhemmilta vuosiltaan. Oman havainto- ja muistiinpanoaineistoni perusteella laji on huomattavasti

harvinaistunut 1970-luvulta. Silloin pesiä löytyi 2-4 liki vuosittain, nyt yhtäkään pesää ei löydetä joka vuosi.

Pöllöjen puolella kiistattomia pitkän linjan muutoksia on vaikeampi hahmottaa. Selvää runsastumista ei voi osoittaa yhdenkään lajin osalta. Lapinpöllö, hiiripöllö, sarvipöllö, suopöllö ja helmipöllö ovat olleet jo vuosia aikaisempia vuosikymmeniä vähälukuisempia, mutta niukkuus on todennäköisesti vain seurausta pitkään jatkuneista huonoista myyrävuosista. Todennäköisesti lajit runsastuvat 'entiselle tasolle', kun meille ja lähialueillemme osuu pari kunnollista myyrähuippujaksoa.

Lajikohtainen tarkastelu kesän 2006 petolintujen pesinnästä

Seuraavassa tarkastelen eri petolintulajien pesintää ja esiintymistä Kainuun alueella kesällä 2006 lajeittain. Esittämäni tiedot ovat varmasti puutteellisia, koska mitään järjestelmällistä tietojen kokoamista harrastajilta ei yhdistyksemme alueella ole tehty vuosikymmeniin.

Asiantilaa olisi hyvä saada muutos. Siksi kesän 2007 ja sitä seuraavien vuosienkin petolintujen pesimäkauden esiintymistiedot olisi hyvä ilmoittaa minulle (kirjallisesti tai sähköpostilla, yksittäiset tiedot puhelimitsekin) tai ensisijaisesti Tiiraan. Petolintujen pesät tulee Tiiraan ilmoitettaessa muistaa salata!

Jos huomaat omien havaintojesi puuttuvan kesän 2006 yhteenvedosta, olen kiitollinen tietojen täydennyksestä.

Mehiläishaukka *Pernis apivorus*

Tietooni ei ole tullut yhtään pesälöytöä Kainuun alueelta kesän aikana. Pysyviä revierejä maakunnasta löytyi viisi, enimmäkseen eteläisistä kunnista. Pesimäaikaisia havaintoja tehtiin koko maakunnassa hiukan runsaasta 10 linnusta. Maakunnan kokonaiskanta jäi todennäköisesti 50-60 pariin.

Laji oli myös muuttokausilla erittäin niukka –havaittujen määrä jää sekä keväällä että syksyllä alle 10 yksilöön.

Haarahaukka *Milvus migrans*

Suomussalmella vuodesta 2002 tiedossa ollut pesä oli asuttuna myös tänä kesänä ja tuotti peräti kolme poikasta, jotka rengastettiin. Pesästä on rengastettu yhteensä kahdeksan poikasta, mutta yhtään löytöä rengastuksista ei toistaiseksi ole saatu.

Todennäköisesti pesimäpiirillään liikkuvia lintuja nähtiin pesimäaikana Kuhmossa 2-3 eri elinpiirillä ja Suomussalmella samoin 2-3 elinpiirillä. Muista Kainuun kunnista on kaksi havaintoa kesän ajalta. Kainuun viime kesän parimäärä oli todennäköisesti noin 10 paria.

Viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana lajin pesiä on löydetty myös Kuhmosta (ilmeisesti kolmelta eri revieriltä). Lintuja asuu pysyvästi useita pareja Kuh-

mossa ja Suomussalmella rajan tuntumassa ja pysyvä reviiri oli myös Sotkamossa 1990-luvun lopulla. Liki kaikista muistakin Kainuun kunnista on sekä pesimäkauden että muutonaikaisia havaintoja viime vuosilta.

Kainuun on haarahaukan vakituista pesimäaluetta © Pekka Helo

Merikotka *Haliaeetus albicilla*

Suomussalmella 1990-luvun alkupuolelta asti asunut merikotkapari onnistui pesinnässään viime kesänä ensimmäistä kertaa ja kasvatti yhden poikasen lentoon. Poikasen rengastettiin, mutta siitä ei toistaiseksi ole tullut löytöjä.

Suomussalmella on edellä mainitun elinpiirin lisäksi 2-3 muutakin reviiriä, joista osalla nähtiin lintuja myös vuonna 2006. 1-2 pysyvää reviiriä on myös Kuhmossa. Jos aivan rajan pinnassa säännöllisesti tavattavat linnut otetaan huomioon (pesinevät kaikki Venäjän puolella), Suomussalmen-Kuhmon määrä nousee vielä 2-4 reviirillä.

Kainuun muiden kuntien alueella tehtiin lajista pesimäkaudella muutama satunnainen havainto, enimmäkseen esiakuisista tai nuorista linnuista. Havainnot ovat mm. Oulujärvellä lisääntymässä ja enteilevät lajin asettumista sinne pesimään.

Kainuussa kesällä 2006 pysyvillä reviireillä asuneiden merikotkien määräksi arvioitiin 3-6 paria (Venäjällä pesivät eivät mukana). Lähivuosien tavoitteeksi tulee asettaa näiden parien pesäpaikkojen etsiminen ja suojaaminen hakkuilta ym. vastaavilta häirtätekijöiltä.

Muuttoaikoina laji on selvästi runsastunut ja sitä nähtiin 2006 keväällä 21 yksilöä ja syksylläkin yli 10 yksilöä.

Ruskosuohaukka *Circus aeroginosus*

Kesällä 2006 ei etsitty yhtään lajin pesää, vaikka yli 10 reviiiriä oli tiedossa ja keväällä nähtiin usealla paikalla myös pesän rakentamista. Enimmät ruskosuohaukkaparit asuvat Oulujärven rantakaistalla Vaalan Painuanlahdelta Vuolijoen Käkiisaareen ja edelleen Otanmäen altaalle sekä Kajaanissa Koutaniemestä Paltajärven kautta Paltaniemen Hannusrantaan. Vaalan Pelsolla nähtiin kesällä lintuja, jotka pesinevät jossain lähialueilla.

Viime vuosina lajia on nähty pesimäkaudella Oulujärven ulkopuolella myös Sotkamossa Nuasjärven eteläpuolisella alueella, Puolangan Kuorejärvellä ja Suomussalmen Vuokissa, mutta varmuutta näiden elinpiirien pysyvyydestä ei ole.

Kesän 2006 Kainuun kokonaisparimääräksi arvioitiin KLY:n syksyn kokouksessa 15-20 paria. Kanta on voimakkaassa kasvussa, sillä lajin levittäytyminen Kainuuseen alkoi vasta 1990-luvulla.

Muuttoaikoina lintuja nähdään aikaisempaa enemmän. Viime keväänä havaintoja kertyi noin 20, syksyllä havaintoja tehtiin pesimäpaikoilla syyskuulle asti, mutta ei ilmeisesti pesimäpaikkojen ulkopuolella.

Sinisuohaukka *Circus cyaneus*

Sinisuon pesintä jäi myyräkadon takia kesällä 2006 vaisuksi. Yhtään pesälöytöä ei ilmoitettu. Pysyviä reviiirejä oli eri puolilla Kainuuta noin kymmenen, satunnaisesti lajia tavattiin pesimäkaudella alle 20 muulla alueella. Todennäköisesti maakunnan viime kesän parimäärä oli vain 50-70 parin tienoilla.

Kainuun pesimäkanta on ollut niukka jo vuosia. Muutosta voi odottaa vasta sitten, kun peltomyyrällä on seuraava laaja-alainen esiintymishuippu Kainuussa.

Muuttoaikoina sinisuohaukkoja nähtiin Kainuussa 2006 melko niukasti. Eri lähteistä tulleiden tietojen perusteella keväällä vajaat 40 yksilöä ja syksyllä reilut 20 yksilöä.

Arosuohaukka *Circus macrourus*

Lajin pesintää ei varmistettu Kainuussa 2006, mutta Vaalan Veneheitossa oli keväällä pysyvä reviiiri. Linnut lensivät toukokuun alkupuolella soidinta todella näytävästi. Seurasin sitä kahtena päivänä (muutaman päivän välein) ja paikansin reviiirin keskuksen tietylle alueelle, mutta en saanut kuitenkaan niin paljon aikaiseksi, että olisin yrittänyt etsiä pesää.

Muita pesintään viittaavia havaintoja ei kesältä 2006 Kainuusta tietääkseni ole.

Markus Keskitalo näki 20.5.2006 Kajaanin Paltaniemellä muuttavan 2kv sirosuohaukan, joka oli todennäköisesti arosuohaukka.

Laji pesi Vaalan Nuutilankankaalla kesällä 2003 (Jouni Ruuskanen ym.). Sitä on nähty viime vuosina aikaisempaa useammin ja havainnot keskittyvät Vaalan alueelle.

Niittysuohaukka *Circus pygargus*

Reijo Kylmänen näki 23.5.2006 Vuolijoen Otanmäen altaalla saalistavan +2kv-naaraan 14.5.2006. Altaalla saalisti naaraspukuinen niitty- tai arosuohaukka (todennäköisesti niittysuo), joka määritettiin 2kv-ikäiseksi (Maire ja Pekka Helo). Ikämäärityksen erosta huolimatta kyseessä saattoi olla sama yksilö.

Lajin pesintää ei ole koskaan varmistettu Kainuussa ja havaintojakin on tehty vain kolme.

Kanahaukka *Accipiter gentilis*

Lintuharrastajien varmistamia pesintöjä on Kainuusta kesältä 2006 tiedossa vain kymmenkunta (enimmät Mikko Hakanen). Asuttuja reviierejä tiedettiin ehkä noin 20, mutta näiden pesää ei tiedetä tai sillä ei käyty. Satunnaisia pesimäaikaisia havaintoja aikuisista linnuista tehtiin lisäksi 30 yksilöstä.

Kainuun kanahaukanpesät ovat olleet huonossa seurannassa jo vuosikymmenet – kenelläkään ei ole ollut aikaa eikä tarmoa niiden seurantaan. Mistä löytyy harrastaja, joka innostuu tarkastamaan kanahaukan pesät Kainuussa?

Maakunnan pesimäkanta on todennäköisesti 200-300 paria.

Varpushaukka *Accipiter nisus*

Lintuharrastajien varmistamia pesälöytöjä ei ole Kainuusta tiedossani kesältä 2006 yhtään. Itselläni oli yksi varma reviiiri Kajaanissa. Muita varmoja reviiereitä ei ole kirjattu Tiiraan tai ilmoitettu minulle. Pesimäkaudelta satunnaishavaintoja on tiedossani kaikkiaan runsaat kymmenen.

Esittämäni luvut kertovat, että kukaan ei ole ollut kiinnostunut lajin esiintymisestä alueellamme. Niin kuin kanahaukankin kohdalla tarvittaisiin joku harrastaja, joka syttyisi tutkimaan lajia. Kainuun varpushaukkojen määrä lienee joitakin satoja pareja. Oma sormituntumani on, että laji on aivan viime vuosina hiukan vähentynyt. Muuttokausilla lajista tehtiin vuonna 2006 muutamia kymmeniä havaintoja sekä keväällä että syksyllä.

Hiirihaukka *Buteo buteo*

Lajista ei ilmoitettu kesän aikana yhtään pesälöytöä. Pääosin yhteen havaintoon perustuvia reviierejä todettiin alun toistakymmentä ja lisäksi nähtiin pesimäkaudella joitakin lintuja, joiden pesintää ei pidetty todennäköisenä.

Pesimäkauden havaintoja tehtiin hiukan enemmän kuin myyräkatovuonna 2005, mutta huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi 1970-luvuin kesinkertaisina

myyrävuosina. Kun otetaan huomioon viime vuosina kasvanut havainnoitsijämäärä, hiirihaukan pesimäkanta on Kainuussa vähentynyt romahdusmaisesti kolmen vuosikymmenen takaisesta.

Vähentyminen näkyy myös muuttokausilla. Keväällä 2006 nähtiin runsaat 10 muuttajaa, syksyllä määrä jäi alle 10 yksilön.

Piekana *Buteo lagopus*

Piekana pesii Kainuun alueella vain vuosina, jolloin Lapissa on myyräkato ja myyräkannat ovat meillä huipussaan. Kun kesän 2006 myyrätilanne oli meillä huono, ei pesintää ollut odotettavissa eikä sitä myöskään todettu. Ainoa mahdollisesti piekanan pesimäkauden oleskeluun Kainuussa viittaava havainto on Kajaanin Kivimäestä, missä 1 yksilö saalisteli hakkuuaukolla 16.5.2006 (Maire ja Pekka Helo).

Lajin kevätmuutto 2006 jäi hyvin vaatimattomaksi, sillä muuttajia nähtiin vain 40 yks. (hyvinä keväinä suurempia määriä nähdään monena päivänä). Syysmuuttoon ei yltänyt parhaiten vuosien tasolle, mutta syksyn yhteismäärä nousee kuitenkin noin 100 yksilöön.

Maakotka *Aquila chrysaetos*

Kesällä 2006 Kainuussa oli seitsemän kotkareviiriä, joilla tiedettiin vähintään koristeltu pesä (tarkoittaa sitä, että reviirillä oli varmuudella ainakin toinen emo). Kolmella reviirillä pesintä onnistui, jokainen niistä tuotti yhden lentopoikasen.

Neljällä reviirillä, joilla on vuoden 1975 jälkeen ollut tiedossa asuttu pesä, kaikki merkit lintujen olemassaolosta ovat hävinneet eikä sellaisia löytynyt myöskään kesällä 2006.

Edellä mainittujen lisäksi maakunnan alueella on 4-7 reviiriä, joilla ei tiedetä pesiä. Kainuun kokonaisparimäärä oli siis viime kesänä enintään 15 paria.

Kokonaisparimäärä tai tunnettujen pesien määrä ei ole viimeisen neljän vuosikymmenen aikana muuttunut lainkaan. 1990-luvun alun jälkeen pesien tuottama poikasmäärä on ollut 0-4(-5) poikasta vuodessa, kun se sitä ennen oli hiukan pienemmällä asuttujen pesien määrällä (1-)2-6 poikasta vuodessa. Vuosittainen poikaskeskisarvo on viime aikoina ollut vain puolet aikaisemmasta.

Kotkakantojen vähittäinen vahvistuminen Lapissa näkyy hyvin Kainuun muuttohavainnoissa. Keväällä 2006 alueellamme nähtiin tosin vain 3-4 muuttajaa, mutta syksyllä syntyi Kainuun kaikkien aikojen ennätys, kun etelään muuttavia nuoria tai esiaikuisia lintuja nähtiin hiukan yli 20 yksilöä.

Kalasääski *Pandion haliaetus*

Kesällä 2006 Kainuun kalasääsken pesiä ei tarkastettu järjestelmällisesti. Lintuharastajat varmistivat pesinnän noin 20 pesällä ja muutamia tietoja asutuista pesistä tuli myös maallikoilta. Todettujen pesien lisäksi sääksiä nähtiin 10-15 reviirillä, lähinnä kalastamassa.

Hajanaisten tietojen perusteella uskon Kainuun kesän 2006 kalasääsikannan olleen 70-90 paria. 1970-luvulla arvioin maakunnan kokonaiskannaksi vähintään 60 paria, joten parimäärä lienee hieman kasvanut niistä ajoista.

Alueemme sääksenpesät ovat olleet vailla järjestelmällistä seuranta viimeiset kymmenkunta vuotta. Tarkastuksia ovat tehneet lähinnä muualta maasta tulleet 'keikkarengastajat'. Tarvittaisiin nopeasti joku, joka organisoi tarkastustyön ja osallistuisi siihen myös itse.

Muuttokausilla 2006 sääkseä nähtiin sekä keväällä että syksyllä noin 10 yksilöä.

Tuulihaukka *Falco tinnunculus*

Heikko myyrätilanne vaikeutti lajin pesintää koko Kainuussa vuonna 2006. Sain kesän aikana tietoja alle viidestä pesälöydöstä ja saman verran nähtiin lentopoikueita. Havaintoja todennäköisesti reviirillään olevista pesivistä linnuista tehtiin lisäksi 15 paikalla. Esiintyminen painottui Oulujärven etelä- ja länsipuolen viljelysmailla.

Todettuja pesimäreviirejä oli siis 20-25 ja arvioni maakunnan kokonaiskannasta 2006 on 50-80 paria.

Pönttöalueellani Kajaanin eteläosissa ja Sotkamossa ei pöntöissäni ollut yhtään pesää tai edes merkkejä lajin käynneistä. Hyvinä vuosina pöntöissä on 5-10 haukaparia, huippuvuosina yli 10 paria. Pitemmällä aikajaksolla tarkasteltuna lajin parimäärä on aaltoillut jyrkästi ravintotilanteen mukaan, mutta ilmeisesti myös kasvanut 1960-luvun katovuosista. Parhaina vuosina maakunnassa pesii 150-250 paria.

Keväällä 2006 tavattiin Kainuussa 60-70 muuttajaa, syksyllä 40-50 yksilöä. Määrät ovat selvästi suurempia kuin kaksi tai kolme vuosikymmentä sitten keskimäärin, mutta selittynevät ainakin osittain kasvaneella havainnoitsijamäärällä.

Punajalkahaukka *Falco vespertinus*

Mitään suoraan lajin pesintään alueellamme viittaavaa ei kesän 2006 aikana havaittu. Vaalan Painuanlahdella sopivassa pesimäympäristössä saalisteli kuitenkin vanha koiras 27.6.2006 (Teppo Helo, Juhani Tolonen, Suvi Vainionpää), mikä saattaa merkitä pesintää lähialueilla.

Kajaanin Jormualla nähtiin koiras 22.6.2006 (Kimmo Kumpulainen). Tarkka havaintopaikka ei ole tiedossani, mutta alueella on sopivaa pesimäympäristöä melko niukasti. Kajaanin Mainuanniemessä 19.6.2006 nähtyä saalistavaa 2kv-koirasta (Jouni Ruuskanen, Hannu Rönkkö) ei löytynyt myöhemmin, joten se ilmeisesti oli kiertelijä.

Laji on tavattu Kainuussa ennen viime kesää vain alle 10 kertaa. 1900-luvun alusta on ilmoitettu myös pesintä, mutta kun määrittäminen perustuu vain muniin, tietoa ei voi pitää varmana.

Ampuhaukka *Falco columbarius*

Lajista ei ilmoitettu yhtään pesälöytöä kesän 2006 aikana. Myös pesimäaikaiset havainnot jäivät hyvin vähin – vain viisi on ilmoitettu Tiiraan, joten todettujen reviirien määrä on alle 10.

Maakunnan nykyinen pesimäkanta ei voi olla kuin korkeintaan muutamia kymmeniä pareja (30-50 paria?). Ampuhaukka on vähentynyt jyrkästi viime vuosikymmeninä. Näin 30-40 vuotta sitten yksin lajin kesäkaudella useammin kuin kymmenien harrastajien joukko näkee nykyisin.

Vähemmän näkyy myös muuttoaikoina. Keväällä 2006 laji nähtiin Kainuussa vain reilut kymmenen kertaa (1970-luvulla näin yksin yhtä paljon keväässä), mutta syksyllä tehtiin havaintoja kuitenkin noin 30 yksilöstä.

Nuolihaukka *Falco subbuteo*

Nuolihaukka on yksi niistä petolintulajeista, jonka seurantaan ei kenelläkään yhdistyksemme jäsenistä ole ollut aikaa tai kiinnostusta. Se näkyy havaintomäärissä. Pesälöytöjä tietooni on tullut kesältä 2006 kaksi ja poikueita on nähty saman verran. Näiden lisäksi lintuja on nähty pesimäaikana noin 15 reviirillä. Tiedossa on aikaisemmilta vuosilta kymmeniä vakioreviirejä, mutta kukaan ei ole kiertänyt niitä tarkastamassa. Kainuun pesimäkanta lienee kuitenkin ollut vuonna 2006 noin 100 paria.

Kevätmuuttokaudella 2006 laji tavattiin vain kerran (ollut aina vähälukuinen – ilmaantuu suoraan pesäpaikoille), mutta syksyllä nähtiin sentään noin 30 yksilöä.

Tunturihaukka *Falco rusticolus*

Laji ei ole koskaan pesinyt Kainuussa eikä sitä nähty alueellamme myöskään pesimäkaudella 2006.

Antti Leinonen valokuvasi 24.3.2006 Kuhmon Hukkajärvellä 2kv lintua. Ari Partanen näki Kajaanin Koutaniemellä 25.10.2006 yhden yksilön Oulujärven ranta-kaistalla (ARK-lomake puuttuu) ja Hannu Rönkkö saalistavan ison Falcon (todennäköinen tunturihaukka) Kajaanin Paltasalmessa 15.10.2006.

Vuoden 2006 havaintojen määrä on tavallista suurempi, mutta esiintymisessä ei liene tapahtunut pitkällä aikavälillä muutosta.

Muuttohaukka *Falco peregrinus*

Lajin pesintä varmistettiin kesällä 2006 pitkään tunnetulla pesimäpaikalla Vaalassa ja Suomussalmella. Suomussalmen pesän kahdesta munasta kumpikaan ei kuoriutunut (Jouni Ruuskanen). Viime kesältä ei ilmoitettu muita pesimäaikaisia havaintoja sopivasta pesimäympäristöstä.

Lajin parimäärä Kainuussa on ilmeisesti kasvamassa, sillä viimeisen kymmenen vuoden aikana on pesimäaikaisia havaintoja tehty noin viidellä muullakin suolla eri puolilla Kainuuta. Laji on alkanut vieraila kesäisin myös Otanmäen altaalla, vaikka lähialueilla ei ole tiedossa olevaa pesäpaikkaa.

Kainuun nykyinen pesimäkanta lienee 4-7 paria.

Lajin pesimäkannan kasvu näkyy Kainuussa muuttoaikoina. Keväällä 2006 nähtiin kolme todennäköisesti muuttavaa lintua, syksyltä havaintoja on kaksi. Määrät ovat selvästi suurempia kuin 20-30 vuotta sitten, jolloin muuttajia ei nähty edes joka vuosi.

Huuhkaja *Bubo bubo*

Huuhkajan pesintöjen toteaminen on vaikeutunut kaatopaikkojen loppumisen myötä. Keväällä 2006 varmistettiin ilmeisesti vain yksi pesintä, mutta ennestään tunnettujen reviirien koiraita kuultiin noin kymmenellä muulla paikalla.

Kainuun vuoden 2006 pesimäkanta lienee ollut 50-60 paria. Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana huutoreviireitä on löydetty kaikkiaan yli 40.

Kainuun parimäärä tuntuu vakiintuneen nykyiselle tasolleen viimeisen 10 vuoden aikana. Sitä ennen se kasvoi nopeasti vainon vähentymisen myötä.

Hiiripöllö *Surnia ulula*

Vuosi 2006 oli lajin esiintymisessä Kainuussa täydellinen katovuosi. Siitä tehtiin pesimäkaudella vain viitisen yksittäishavaintoa huhtikuussa.

Syksyllä laji ilmaantui näkyviin syys-lokakuun vaihteessa ja siitä tehtiin vuoden viimeisten kuukausien aikana noin 10 havaintoa, enimmät Vaala-Vuolijoki -alueella, mutta myös Kuhmossa ja Suomussalmella.

Varpuspöllö *Glaucidium passerinum*

Laji oli kevätpuolella liki täydellisesti kateissa. Ainoa kirjattu havainto on Paltamon Kyninrannassa 16.4.2006 kuultu soiva lintu (Saana ja Jouni Meski). Pesälöytöjä ei tullut tietoon koko Kainuusta eikä myöskään kesäaikaisia havaintoja lajista. Merkkejä lajin olemassaolosta ei ollut edes helmipöllön pöntöissäni, joissa huonoinakin varpuspöllövuosina on yleensä runsaasti lajin talvisia ruokailujätteitä.

Syyskuun puolivälin jälkeen havaintoja lajista alkoi taas kertyä ja vuoden viimeisten viikkojen aikana tavattiin yhteensä noin 15 yksilöä koko maakunnan alueella.

Lehtopöllö *Strix aluco*

Lehtopöllön ei koskaan tiedetä pesineen Kainuussa. Vuonna 2006 laji tavattiin noin 20 vuoden tauon jälkeen: 1 saalistava yksilö Sotkamon Pohjavaaralla iltahämärässä 22.7.2006 (Markus Keskitalo ja Kristiina Hoikka).

Viimeisen neljän vuosikymmenen aikana Kainuussa on tehty lajista vain kolme havaintoa. Kun otetaan vanhat kirjallisuustiedot ja museonäytteet huomioon, laji on tavattu meillä runsaat kymmenen kertaa.

Viirupöllö *Strix uralensis*

Viirupöllö oli ainoa pöllölaji, jonka pesintä oli keväällä 2006 keskimääräistä runsaampaa ja myös poikastuotoltaan melko hyvää. Tiedossani on tarkkaan yksilöityjä pesintöitä 25. Näiden lisäksi olen kuullut huhuja noin viidestä pesinnästä, joten viime kevään pesälöytöjen määrä ylittää kolmekymmentä.

Pesimäkaudella lintuja nähtiin tai kuultiin lisäksi noin 10 elinpiirillä. Kesän 2006 Kainuun pesimäkanta oli todennäköisesti 100-150 paria.

Viimeisten vuosikymmenien aikana parimäärässä on tuskin tapahtunut mainittavaa pysyvää muutosta, mutta parien ja pesintöiden määrä vaihtelee vuodesta toiseen melkoisesti ravintotilanteen mukaan.

Lapinpöllö *Strix nebulosa*

Tietoja lapinpöllön pesinnästä Kainuussa keväällä 2006 ei ole eikä myöskään tietoja pesimäkaudella nähdystä linnuista. Muutamia yksilöitä (yhteensä alle viisi) nähtiin alkuvuodesta Vaalassa ja Kajaanissa, mutta ne katosivat ennen pesimäkauden alkua.

Syksyn ensimmäiset yksilöt nähtiin syyskuussa Kuhmossa ja lokakuussa Sotkamossa. Yksilöimättömiä tietoja on lokakuulta myös Vaalan alueelta. Kajaaniin yksi lapinpöllö ilmaantui joulun tienoilla.

Täydellinen pesimättömyys on melko harvinaista, joskin viime vuosikymmenien huonoina myyrävuosina silloin tällöin toistunutta. Kokonaisuutena lajin kanta alueellamme on selvästi pienentynyt 1960- ja 1970-lukujen huippuesiintymisestä.

Lapinpöllö oli lähes kateissa koko vuoden . ©Pekka Helo

Sarvipöllö *Asio otus*

Huonosta myyrätilanteesta huolimatta lajia tavattiin keskiarvovuotta enemmän. Pesälöytöjä ei viime kesältä tiedossani ole, mutta Tiiraan on kirjattu viisi pesimäaikaista esiintymispaikkaa (Kajaani, Sotkamo, Vuolijoki). Muuta kautta on tietooni tullut saman verran löytöpaikkoja, myös yksi poikuehavainto Kajaanin Paltaniemellä.

Kainuun pesimäkanta lienee siis ollut joitakin kymmeniä pareja (20-30).

Syksyltä on yksi havainto muuttokaudelta (1 yks. illalla katuvaloissa Kajaanin Rajalähiössä; Sirku ja Esa Partanen).

Suopöllö *Asio flammeus*

Pesä- tai poikuelöytöjä ei ole ilmoitettu kesältä 2006, mutta sen sijaan yllättävän paljon pesimäaikaisia reviierejä – kaikkiaan yli 50. Sen perusteella Kainuun viime kesän pesimäkanta on ollut vähintään 100 paria, ehkä selvästi enemmänkin.

Laji on ollut viimeisen kymmenen vuoden aikana aikaisempaa vähälukuisempi. Viime kesän runsaat havainnot saattavat ennakoida kannan selvää kasvua seuraavan myyrähuipun aikana.

Muuttoaikaisia havaintoja ei ilmoitettu vuonna 2006 lainkaan!

Helmipöllö *Aegolius funereus*

Minulla oli keväällä 2006 tarjolla 408 pesimäkuntoista helmipöllön pönttöä. Laji pesi 17 pöntössä eli asumisprosentti oli 4,16%. Se on huomattavasti suurempi kuin vuonna 2005 (0,5%), mutta silti selvä myyräkatovuoden prosenttiluku. Keskimääräinen munamäärä oli pöntöissäni 5,23 munaa ja rengastusikäisten poikasten määrä 1,70 poikasta / aloitettu pesintä. Varsinkin poikasmäärä on selvä osoitus huonosta ravintotilanteesta.

Muilla harrastajilla oli tiedossa noin 5 pesää. Laulua kuultiin keväällä lisäksi noin 10 elinpiirillä. Kokonaisuutena Kainuun helmipöllökanta oli keväällä 2006 enintään 200 paria.

Aikaisemmin, viimeksi 1999, parhaiten pesimävuosien pönttöjen asumisprosentti on ollut 25-35% ja Kainuun pesivien parien määrä on arviolta ollut vähintään 500 paria. Silti pitkälle meneviä johtopäätöksiä pitkäaikaisista kannanmuutoksista ei pysty tekemään – pesivien parien määrä saattaa nousta huippuun jo seuraavana hyvänä myyrävuonna.

Kainuun yölaulajakesä 2006

Teppo Helo

Yölaulajia havaittiin Kainuussa kesällä 2006 keskimääräistä enemmän. Melko aktiivinen liikkuminen yöaikaan toi esiin useita kymmeniä tähän "lajiryhmään" kuuluvien lintujen reviierejä. Kun ruokokerttusta ei huomioida niin yleisimmät laulajat valoisassa kesäyössä olivat viitakerttunen ja ruisräikkä, joita molempia löytyi yli 30 paikalta. Kolmas laji, jonka ääntä sai kuunnella lähes jokaisella reissulla, oli pensassirkkalintu. Harvinaisimmat yölaulajat olivat kolmelta paikalta löydetty viiriäinen ja neljässä paikassa laulanut luhtakerttunen sekä kahdesta paikasta löydetty pikkukultarinta.

Kesän yölaulajakuuntelut keskittyivät Oulujärven ympäristöön ja muuhun Etelä – Kainuuseen. Ylä-Kainuun pinnarallissa oli välivuosi, joten vuoden pinnakisakin pidettiin Sotkamossa. Näiden syiden takia ei Ylä-Kainuun kunnista (Puolanka, Hyrynsalmi ja Suomussalmi) ole yhtään yölaulajahavaintoa. Lajit ovat niiden alueella joka tapauksessa satunnaisia, joten suurta vaikutusta Kainuun alueelta löytyneiden lintujen kokonaismäärään ei tällä retkeilyn puutteella ole.

Kaulushaikara poseeraa kuvaajalle Paltamossa © Jouni Ruuskanen

Kaulushaikara (*Botaurus stellaris*) teki komean saapumisen Kainuun vuoden 2006 lajistoon. Ensimmäinen lintu ei löytynyt tavalliseen tapaan vakioreviireiltään äänen perusteella, vaan kala-altaalle päiväksi "patsastelemaan" jääneen haikaran löysi

Paltamon Leppikoskelta 18.4. Tauno Heikura. Lintua pääsi ihastelemaan useana päivänä ja monet saivat myös todistaa sen uskomatonta kykyä piiloutua voimalaitoksen yläpuolen jäärailoihin. Seuraavat havainnot lajista tehtiin toukokuun aikana vakioreviireiltä Vuolijoen Ojanperältä ja Vaalan Painuanlahdella. Kesäkuun lopulla löytyi vielä uusi reviiri Kajaanin Koutaniemeltä, joten laji on leviämässä tulevaisuudessa Kainuussa yhä uusille ruovikkoalueille.

Viiriäisiä (*Coturnix coturnix*) löytyi kesän aikana kolme, mikä on selvästi keskimääräistä enemmän. Havainnot tehtiin 4.-19.6. Sotkamon Korvanniemellä (Teppo Helo ja Ari Tervo), 5.-7.6. Kuhmon Sintiössä (Teppo Helo) ja 8.-17.7. Paltamon Uuralla (Elias Jokelainen, Mirja ja Markku Björk sekä Rauno Korhola). Kaikki löydetty yksilöt pysyivät paikallisina pidempään, joten myös lajin pesintä Kainuussa oli mahdollinen. Enemmän havaintoja lajista on tehty vain vuonna 2001.

Luhtahuittista (*Porzana porzana*) tehtiin kolme havaintoa. Verrattuna liikkumisen määrään tämä on vähän, vaikka läheskään joka vuosi ei lajia Kainuussa tavata. Huitti löytyi siis vain 4.6. Kuhmon Rytilammelta (Heikki ja Teppo Piira) ja 2.7. Sotkamon Saijanlahdelta (Eino ja Anu Hiekkänen). Rytilammen luhtahuitti oli alkukesän paikallisena, mutta Saijanlahden linnusta ei tehty kuin yksi havainto. Lisäksi on yksi havainto Kajaanin Siikalahdelta 22.6., kun kalastamassa ollut Timo Karppinen kuuli huittin huutelua veneeseensä.

Nauhalla soitettu ääni saa ruisrääkän tulemaan jopa täysin avoimeen ympäristöön © Ari Tervo

Ruisrääkkä (*Crex crex*) oli kesän 2006 toiseksi yleisin yölaulaja Kainuussa. Siitä ilmoitettiin 32 havaintopaikkaa, joista suurimmalla osalla linnut viihtyivät useampia öitä. Ruisrääkstä tehtiin 80- ja 90-luvulla monena kesänä vain yksittäisiä havaintoja, joten sen vuoden 1999 massaesiintymisestä alkanut kannan vahvistuminen alueellamme on ollut voimakasta. Kevään ensimmäisen ruisrääkän löysi Kuhmon Kuhmonniemeltä 29.5. Heikki Piira ja seuraavat havaittiin 31.5. Sotkamon Vaarankylällä ja 2.6. Vuolijoen Kuusirannalla sekä Vimpelinjoella. Viimeiset arkistoon ilmoitetut havainnot teki Kari Haataja 24.6. useammassa eri paikassa Vuolijoen Rääkkiä havaittiin kunnittain seuraavasti: Kajaani (2 yksilöä) , Paltamo (1), Kuhmo (5), Sotkamo (12), Vaala (2) ja Vuolijoki (10).

Satakieli (*Luscinia luscinia*) aloitti kesän yölaulajakuuntelukauden, kun Ilmari Mäkisalo havaitsi vuoden ensimmäisen laulajan 27.5. Kuhmon Hankarannalla. Seuraavat kaksi havaintoa tehtiin 28.5. Sotkamon Sotkamojärvellä ja Kuhmon Kattermassa (Pekka ja Teppo Helo). Viimeinen havainto laulavasta linnusta tehtiin 19.6. Kajaanin Murtomäessä (Teppo Helo). Kaikkiaan Kainuussa tavattiin kesän aikana 11 laulavaa satakieltä: Kajaani (5), Kuhmo (2), Sotkamo (3) ja Vaala (1). Tämä on melko normaali määrä tälle helposti tunnistettavalle ja kuuluvalle lajille.

Pensassirkkalintu (*Locustella naevia*) on kokemuksen mukaan varmimmin Kainuussa havaittava yölaulaja. Sen yksilömäärät tuntuvat olevan vuodesta toiseen hyvin lähellä toisiaan. Vuosi 2006 ei tuonut poikkeusta tähän, vaan sirkkalinnun taukoamatonta sirinää sai kuunnella useilla pensoittuneilla pelloilla ympäri Kainuuta. Löytyipä yksi sirisjä myös tavalliselta pensoittuneelta hakkuuaukolta. Ensimmäisen havainnon tekivät Teppo ja Pekka Helo 28.5. Sotkamon Huuskonniemellä. Seuraavat havainnot ilmoitettiin Tiiraan 1.6. Kajaanin Mainuanniemeltä ja Vuolijoen Karjalanniemeltä (Teppo Helo). Viimeinen havainto laulavasta linnusta on 21.6. Kajaanin Mainuanniemeltä (Teppo Helo). Kaikkiaan kesällä 2006 havaittiin 15 pensassirkkalintua: Kajaani (1), Kuhmo (1), Paltamo (3), Sotkamo (2) ja Vuolijoki (8).

Luhtakerttusesta (*Acrocephalus palustris*) ei tehdä joka vuosi havaintoja Kainuusta. Vuonna 2006 laji tavattiin neljässä eri paikassa. Ensimmäisen löysi Ilkka Jarva 11.6. Sotkamon Haapalahdesta. Toinen ja kolmas havainto olivat selvästi myöhäisempiä. Laulavat koiraat kuultiin 18.6.-24.6. Vuolijoen Käkisaarella (Teppo Helo) sekä 18.6. Sotkamon Naapurinvaaralla (Jyrki Makkonen, Eino Karjalainen). Kesän viimeinen lintu löytyi 24.6. Ristijärven Koiraniemellä (Teppo Helo). Sotkamon ja Ristijärven linnut lauloivat lajityypillisesti matalassa kasvustossa, mutta Vuolijoen lintu oli valinnut reviirikseen vanhan sulkeutuneen pihapiirin korkeine pihapuineen.

Viitakerttusesta (*Acrocephalus dumetorum*) ilmoitettiin KLY:n arkistoon (BirdLifen havaintojärjestelmä Tiirassa) 39 laulavaa koirasta. Tämä on selvästi normaalia

enemmän. Joinakin vuosina (esim. 2002) lajista tehdään vain yksittäisiä havaintoja, mutta yleensä niitä kertyy parikymmentä kappaletta.

Ensimmäisen havainnon teki Kuhmon keskustassa Hannu Mäkisalo aamulla 1.6. ja seuraavat ilmoitettiin illalla 1.6. Vuolijoen Vuottojoelta ja 2.6. Kajaanin Purolasta (Teppo Helo). Kesän viimeinen havainto on Haatajan Karin 24.6. Vuolijoen Käki-saarella kuulema viitakerttunen. Havainnot kunnittain: Kajaani (8), Kuhmo (8), Paltamo (2), Sotkamo (14), Vaala (1) ja Vuolijoki (6).

Pikkukultarinta laulamassa kesäyössä Sotkamossa 17.6.2006 © Jouni Ruuskanen

Pikkukultarinta (*Hippolais caligata*) on Kainuussa esiintymisensä pohjoisrajalla. Laji on Kainuussa luultavasti vuosittainen, mutta esiintyminen niin peltoaukeilla, hakkuuaukoilla kuin rämeilläkin tekee sen löytämisestä todella hankalaa. Kesällä 2006 laji tavattiin kahdesti. Pekka Helo löysi laulavan koiraan Kajaanin Savinieteltä 13.-21.6. ja toisen havainnon teki Jyrki Lukkari 16.-17.6. Sotkamon Juurikalahdessa.

Vanhan metsän laululinnut Kainuussa 2006

Teppo Helo

Vuosi oli erinomainen vanhan metsän lajin esiintymisen suhteen. Todella marginaalisesta retkeilystä huolimatta löytyi Kainuun metsistä 23 sinipyrstön reviiiriä, 5 pikkusieppoa, 15 idänuunilintua ja 4 lapinuunilintua. Ainoa surullinen uutinen oli kuusimetsien tilalttien lähes täydellinen puuttuminen - edelleen. Nykyään on aarnioissa liikkussa jo paljon todennäköisempää löytää sinipyrstö kuin tilaltti!

Sinipyrstöjen suurta määrää selittää mahtavan hyvän pyrstövuoden lisäksi Metsähallituksen linjalaskentojen sattuminen Puolangan Paljakkaan. Yhdessä viereisen Peuravaaran kanssa ne muodostavat yhden Suomen parhaista sinipyrstöpaikoista! Paljakasta pohjoiseen alkaa Puolangan vaarajakso, jonka vanhan metsän lajistoseuranta on säällittävän huonolla tasolla, mutta vaativillekin lajeille sopivaa biotooppia löytyy paljon, joten tutkittavaa alueella riittää.

Sinipyrstö (*Tarsiger cyanurus*)

Metsähallituksen linjalaskennoissa 6.-9.6. löytyi Paljakan luonnonpuiston alueelta peräti 10 laulavaa koirasta (Tiina Mäkelä ja Hanna-Riikka Ruhanen)!! Käsittääkseni Kainuun pariario nousee useampaan sataan pariin! Ari Rajasärkän laskelmien mukaan pelkästään Paljakan vuoden 2006 kanta on 28-42 paria!!! (Rajasärkkä, A. kirj. maaliskuu 2007) Linjalaskentojen lisäksi löytyi Paljakka – Peuravaara alueelta viisi muuta laulavaa sinipyrstöä. Ensimmäiset havainnot teki Hyrynsalmen Peuravaaralta Pekka Helo 20.5. ja viimeiset Paljakan Mustakummulta 20.6. Antti Tolonen ja Eero Huusko.

Toinen kesän "hotspot" sinipyrstölle oli Sotkamon Losonvaara, jossa havaittiin 4 koirasta, joista ainakin yksi oli löytänyt naaraankin. Ensimmäinen havainto: 3 koirasta (kaksi laulavaa, yksi reviiiriään puolustava) tehtiin 20.5. KLY:n sinipyrstötretkellä ja viimeinen havainto: pari + laulava koiras 11.6 Sotkamon pinnarallissa. Muualta Sotkamosta ilmoitettiin yhteensä kolme laulavaa koirasta: Vuokatti, Pikkupöly 26.5.-11.6 (Matti Knuutinen), Vuokatti, Keima 11.6.-19.6. (Teppo Helo, Markus Keskitalo) ja Hiidenportti 2kv k 30.5. (Antti Leinonen).

Erillinen havainto tehtiin Vuolijoen Talaskankaalta 22.6. Rajasärkän Arin toimesta. Kuhmon ja Suomussalmen puuttuminen kuntalialta kertoo niiden alueella vanhoissa metsissä liikkumisen määrästä. Molemmissa kunnissa on sinipyrstöjä ollut todennäköisesti kymmeniä! Sinipyrstöhavainnot kunnittain: Hyrynsalmi (5), Puolanka (10), Sotkamo (7) ja Vuolijoki (1).

Pikkusieppo (*Ficedula parva*)

Pikkusieppo on ollut minulle aina hankalasti löydettävä laji. Sen laulu tuntuu hukkuvan ympäröivään äänimassaan, joten linnun täytyy olla melko lähellä (<150m), jotta sen erottaa. Sinipyrstön taas kuulee todella kaukaa. Ajatus, "jossain laulaa sinipyrstö!", osoittautuu yleensä sata metriä myöhemmin oikeaksi ja linnulle voi olla vielä satoja metrejä matkaa!

Ensimmäinen pikkusieppo löytyi Kuhmon Riihivaarasta 6.5. (Uolevi Skarén) ja Kuhmon alueen toinen 24.5. Kuohuvaarasta (Teppo Helo, Olli Turunen). Metsähallituksen laskennoissa löytyi myös Kuhmon Elimyssalolta 2 laulavaa koirasta. Sotkamon Losonvaaralta löytyi laulava 2kv koiras 20.5. (KLY:n sinipyrstöretki). Saman parin varoittelevaan yksilöön törmäsimme Keskitalon Markuksen kanssa 11.6. bongokisassa. Kuhmo – Sotkamo -alue vaikuttaakin Kainuun parhaalta pikkusieppoalueelta. Lajista tehtiin myös yksittäiset muuttohavainnot Kajaanista sekä keväällä että syksyllä (Pekka Helo) (Juha Mannermaa).

Idänuunilintu (*Phylloscopus trochiloides*)

Idulista arkistoon ilmoitettiin kaikkiaan 13 laulavaa koirasta. Lisäksi Metsähallituksen laskennoissa löytyi kaksi yksilöä, Puolangan Hepokönkäältä ja Paljakasta. Ensimmäinen idänuunilintureviirihavainto tehtiin 31.5. Sotkamon Losonvaaralla (Tarmo Huttunen) ja kesän viimeinen kuultiin 24.6. Hyrynsalmen Pieni Tuomivaaralla (Teppo Helo). Lajille parhaaksi paikaksi osoittautui totuttuun tapaan Sotkamon Losonvaara, jossa kuultiin kaikkiaan 8 laulavaa koirasta. Havainnot kunnittain: Hyrynsalmi (3), Paltamo (1), Puolanka (2) ja Sotkamo (9).

Lapinuunilintu (*Phylloscopus borealis*)

Myöhäisenä muuttajana lapinuunilintu puuttuu esim. Metsähallituksen laskentaineistoista kokonaan. Sen esiintyminen Kainuussa on melko tasaista ja kesäkuun lopulla vaarajaksolla liikkeessa sen kyllä löytää. 2006 tietoon tuli vain 4 reviiriä: Hyrynsalmi Peuravaara 1Ä 24.6. (Teppo Helo), Hyrynsalmi Pieni Tuomivaara 2Ä 24.6. (Teppo Helo) ja Kajaani Kivimäki 29.6-8.7. 1Ä (Pekka Helo). Määrä kertoo enemmän harrastajien liikkumistottumuksista kuin lapinuunilinnun esiintymisestä Kainuussa.

Tiltalti (*Phylloscopus collybita*)

Tiltalti on lähes kadonnut Kainuun vanhoista metsistä. Suurin osa lajin havainnoista tehdään erilaisista jokivarsipusikoista ja nuoremmista lehtimetsistä. Kesän aikana Tiiraan kirjattiin noin 40 reviiriä, joista alle 10 vanhoista metsistä.

Ylä-Kainuusta ilmoitettiin 6 havaintoa, joista 4 Metsähallituksen linjalaskennoissa.

Peukaloinen (*Troglodytes troglodytes*)

Peukaloinen oli vuonna 2006 Kainuussa tavallista vähälukuisempi. Parhailla lajin esiintymisalueilla eli vaaran rinteiden kuusikoissa sitä esiintyi normaalisti, mutta satunnaiset puronotkojen ja pienten lahoppuuskittymien laulajat puuttuivat lähes kokonaan. Vuoden suurimmat keskittymät olivat Paljakan linjalaskennoissa löytyneet 21 reviiriä ja Losonvaaralta ilmoitetut 11 reviiriä.

Puukiipijä (*Certhia familiaris*)

Puukiipijä oli vuonna 2006 Kainuussa melko runsas. Peukaloisen tapaan Metsähallituksen Paljakan laskennoissa löytyi 21 reviiriä ja satunnaisen retkeilyn yhteydessä Losonvaaralta noin 10 reviiriä. Peukaloisesta poiketen puukiipijään törmäsi satumalta useammankin tyyppisissä ympäristöissä. Sen havainnot tulivat ehkä juuri siksi huonommin Tiiraan kirjattua.

Kiitokset

Kiitokset Ari Rajasärkälle Metsähallituksen linjalaskentojen tuloksista ja asiantuntemuksesta sekä laskijoina toimineille Tiina Mäkelälle ja Hanna-Riikka Ruhaselle upeista havainnoista ja 61,3 km kävelystä Kainuun upeimmissa aarnioissa! Suuret kiitokset myös kaikille havaintonsa ilmoittaneille lintuharrastajille.

Aktiivisesti laululintujen perässä kesäkuussa 2006

Teppo Helo

Seuraava on enemmänkin vapaamuotoinen kertomus mukavasta alkukesän retkeilystä kuin lintutieteellinen artikkeli. Kaikki jutussa mainitut henkilöt ja linnut ovat kuitenkin oikeita, eikä niitä vahingoitettu havainnoitaessa tai tätä juttua kirjoitettaessa.

Kesän alku

Olin kesäkuun alun lomalla ja vaimoni työsti graduaan, joten minulla oli käsky pysyä poissa tieltä. Tämä antoi mahdollisuuden retkeillä lintujen perässä enemmän kuin moneen vuoteen yhteensä. Mietin välillä jo Kainuun vuosipinnaennätyksen jahtaamista, mutta veri veti enemmän yölaulajien ja vanhojen metsien lintujen perään. Retkeilyntoia loppuvuodesta vähentävä tekijä oli kolmevuotiaan poikani kommentti "eihän enää mennä lintuja katsomaan isä". Syksy meni myös sitkeän flunssan parissa, joten pihallakaan ei tullut käytyä kuin satunnaisesti. Vuodesta ei siis tullut ennätysvuotta, mutta siitä jäi mieleen paljon mukavia muistoja.

Niinpä kesän alku meni päivät torkkuen ja yöt valvoen. Parin vuoden retkeilytauan jälkeen kesäyö oli uskomattoman rauhallinen ja kaunis. On aina vaikea kuvata sitä tunnetta, kun saa katsella luonnon heräämistä pelloilla, soilla ja metsässä. Erityisesti nuoruuden lintuharrastuksesta mieleen jäänyt soiden ja peltojen usvainen maisema sekä hiljalleen lisääntyvä lintujen ääntely oli mukava elää taas uudestaan.

Siis kilometrejä kertyi, ja samalla onneksi myös lintuhavainnoja. Vaikka harvinaisuuksia ei kohdalleni sattunutkaan monet pikkuharvinaisuudet tekivät retkeilystä mielekästä. Ainoa vaivaamaan jäänyt asia oli liian vähäinen vanhoissa metsissä liikkuminen. Ennätyksellinen sinipyrstövuosi jäi siis ilman arvoistaan vanhojen metsien komppaamista, jolla olisi löydetty kymmeniä laulavia koiraita.

Vanhan metsän lajit vaarajaksolta

Kevät tuli nopeasti, joten metsäautotiet kuivuivat ennätyksellisen aikaisin. Tämä mahdollisti jo toukokuun lopulla retkeilyn Kainuun vaarajaksolla. KLY:n ensimmäinen sinipyrstöretki tehtiin 20.5. Sotkamon Losonvaaralle, jossa jo toisella kuuntelupaikalla kuului alarinteestä tuttu laulu. Kun etsimme laulajan näkyviin, osoittautui se 2kv-linnuksi, joka siirtyi edellämme kauemmas, jolloin toinen sinipyrstö ajoi sen pois reviihirtään. Hetkessä tuli siis selväksi, ettei vuosi 2006 ole ainakaan huono sinipyrstövuosi. Vaaran itärinteen tielle kuului vielä ylärinteen puolelta yksi laulava sinipyrstö ja sen lähellä lauloi komeasti myös 2kv -

pikkusieppo. Vaararinteen lehtomaisissa kuusikoissa kuultiin myös useita peukaloisia ja puukiiپیجیöitä. Metsäkävelyllä ei enää uusia sinipyрstöjä löytynyt, mutta retkeily upeassa kainuulaisessa vanhassa metsässä on aina sykähdyttävä kokemus.

Olen jo usean vuoden ajan ollut sitä mieltä, että useat sinipyрstöt saapuvat Kainuuseen toukokuun puolivälissä. Tähän on viitannut lajin mielestäni jo toisen laulukauden alkaminen kesäkuun 20. päivän aikoihin. Vaararinteiden lintujen kuuntelu toukokuun alkupuolella vain käy enemmän työstä kuin harrastuksesta, kun metsä-autotiet ovat vielä kelirikossa ja kävelymatkaa kohteelle voi kertyä kilometrejä. Eikä räpiminen vielä lumisissa vaarakuusikoissakaan ihan kevyttä hommaa ole.

Idänuunilintu ja lapinuunilintu ovat Kainuussa harvalukuisia pesimälajeja. Idänuunilintu vaikuttaa näistä kahdesta vaateliaammalta. Kaikki havaintoni siitä on tehty joko laajoista vanhoista kuusikoista tai rehevistä, suuria kuusia kasvavista puronotkoista. Lapinuunilintu taas laulaa usein melko nuoressakin metsässä, kunhan rehevyyttä ja lehtipuita on riittämiin.

Molempien lajien parhaat ja varmat esiintymispaikat ovat Kainuussa vaarojen kuusimetsäiset rinteet. Vähäisestä metsässä retkeilemisestä huolimatta kuulin kesän aikana idänuunilintuja Sotkamon Losonvaaralla (4) ja Vuokatissa (1) sekä Hyrynsalmen Peuravaaralla (2) ja Pieni-Tuomivaaralla (1).

Lapinuunilintu on niin myöhäinen saapuja, että usein se ei ole vielä saapunut, kun teemme lintulaskentoja. Tämän takia sen todellista parimäärää on vaikea arvioida. 24.6. Hyrynsalmelle tekemälläni retkellä kuulin Pieni-Tuomivaaralla ja Peuravaaralla yhteensä kolme laulavaa koirasta. Pieni-Tuomivaaralla lapinuunilintu on poikkeuksellisesti laulanut samalla paikalla jo vuosia, joten se lienee lajille erinomainen.

Kontrasti monien lajien esiintymisessä eteläisen Kainuun ja Ylä-Kainuun välillä on suuri. Esimerkiksi tiltalti on Ylä-Kainuussa todella harvalukuinen, mutta eteläosissa sen laulua kuulee lähes joka aamu, useimpina aamuina monessakin paikassa. Kaikkiaan kuulin kesäkuussa noin 30 tiltalttia, joista Tiiraan asti on päätynyt 24 havaintoa. Vuonna 1996 tein runsaasti laskentoja Ylä-Kainuussa ja koko kesän saldo oli kolme laulavaa koirasta.

Sattuipa kohdalleni yksi tiltalti tänä vuonnakin Ylä-Kainuusta. Törmäsin laulavaan koiraseen Hyrynsalmen Pieni-Tuomivaaralla, kun olin tietämättäni eksynyt perusteellisesti ja luulin kulkevani vaaran itärintettä etelään ja menin länsirintettä pohjoiseen. Hyvä opetus, että tutullakin paikalla pitää olla mukana kartta tai ainakin välillä varmistaa, että mihin on menossa. No, siitä selvittiin mukavalla muutaman kilometrin kävelyllä ja elimistökin heräsi valvotun yön jälkeen. Mieleen painettuja "karttapisteitä" tosin piti hieman korjailla jälkikäteen, mutta kaipa nuo jotenkin kohdalleen tulivat.

Peukaloisia kuulin kesän aikana selvästi tavallista vähemmän. Vaikka metsissä, ainakin parhailla vaaranrinteiden kuusikoilla, lajia kuuli melko normaaliin tapaan, niin esim. yölaulajakuunteluiden yhteydessä (kestivät kyllä kahdeksaan) laji jäi usein kuulematta tai enimmilläänkin parin kolmen yksilön varaan. Vuosina 2000 ja 2001 parhaiden reissujen saldo (esim. reitillä Kajaani – Kontiomäki - Paltamo – Melalahti – Kajaani) meni reilusti yli kymmenen laulavan koiraan, joten ero on todella huomattava.

Muut vanhan metsän lajit kuukkeli ja pohjantikka lähinnä kiusoittelivat kansani, ja havainnot niistä jäivät todella vähäisiksi, vain pari havaintoa molemmista. Niiden kohdalla näkyy siis vähäinen liikkuminen hyvissä aarnioissa, joista lajit useimmilla retkillä löytää. Alkaa siis olla viimeinen hetki säästää Kainuun ja Pohjois-Suomen vanhat metsät niitä oikeasti tarvitseville! Luonnontilainen metsä on luonnontilaista metsää, vaikka ei "sade"-sellaista – sen kun päättäjät ja johtavat virkamiehet joskus tajuaisivat. No, niitä lauluja laulaa, mistä leipä pöytään tulee!

Pohjantikan voi löytää vaarakajon vanhoista kuusikoista. ©Pekka Helo

Yölaulajaretket

Yölaulajaretkeni suuntautuivat lähinnä eteläiseen Kainuuseen Kajaanin, Paltamon, Sotkamon ja Vuolijoen kuntien alueelle. Suuri osa havainnoista kertyi siis niiden alueelta. Muutamia reissuja tein myös Kuhmon, Ristijärven ja Vaalan alueella. Aikaisempien vuosien retkeilykohteena yleensä olleet Ylä-Kainuun kunnat Hyrynsalmi, Puolanka ja Suomussalmi jäivät lähes retkeilyttä, joten havaintojakaan niiden alueelta ei tullut.

Vuosipinnajahdissa olisi pitänyt viettää aikaa vesistöjen ja peltojen ääressä, mutta yö vei mennessään. Sitä pitää tehdä, mistä tykkää, joten minä hiippailin metsissä ja

pusikoissa. Valitettavasti oli sekä hyvä sinipyrstövuosi että vähintään kohtalainen yölaulajavuosi!

Ensimmäiset kuuntelut

Ensimmäisen yölaulajakuuntelureissun tein 27.-28.5. yhdessä Pekan kanssa. Mandariinisorsan bongausreissumme suuntautui Kuhmoon, joten lähdimme matkaan yöllä ja kuuntelimme mennessämme. Muutaman tyhjän pysähdyksen jälkeen lauloi Sotkamon Huuskonniemellä pensassirkkalintu, joten yölaulajakausi tuli kohdaltamme avatuksi! Hiljaisen tunnin jälkeen löytyi Sotkamon kirkonkylältä satakieli ja pari tuntia myöhemmin Kuhmon Katermasta toinen. Eipä sitä mandariinia tietenkään näkynyt, mutta ainakin yritettiin.

Seuraavan kuuntelureissun tein 1.-2.6. Kajaani – Vuolijoki alueelle. Siis nyky-Kajaanin alueelle, kun kunnat vuoden 2007 alusta yhdistyivät. Ennen puolta yötä löytyivät pensassirkkalinnut Kajaanin Mainuanniemeltä ja Vuolijoen Karjalanniemeltä sekä yksi viitakerttunen Vuolijoen Vuottojoelta. Ensimmäiset kerttuset olivat siis tulleet! Vuorokausi vaihtui ja seuraava vuodenpinna oli ruisrääkkä, jonka sulosoituista ääntä sain kuunnella Vuolijoen Vimpelijoella ja Tomperissa. Ennen hyvin ansaittua unta löytyi vielä pari pensassirkkalintua ja yksi viitakerttunen, joten yön saldo oli todella mukava.

Täytyi välillä pitää yksi yö taukoa liikkumisessa, pakolliseksiin joskus mainitun nukkumisen takia. 3.-4.6. yöksi lähdimme Tervon Arin kanssa kierrokselle Sotkmoon. Ensin kävimme nopeasti kuuntelemassa Heikkisen Raimon Kajaanin Suvantolasta löytämän viitakerttusen. Siitä sitten kohti Naapurinvaaraa ympäristöineen ja muita Sotkamon parhaita yölaulajamaastoja. Muutaman hiljaisen pysähdyksen jälkeen löytyi puoli kahden aikaan Sotkamon Korvanniemeltä kesän ensimmäinen viiriäinen. Muuten hiljaista yötä rikastuttivat vielä Sotkamon Rantakylän viitakerttunen ja Naapurinvaaran ruisrääkkä. Arin univelkaa lisätäksemme kävimme vielä Losonvaaralla kuuntelemassa sinipyrstön ja idänuunilinnun. Mukavasta aamukävelystä huolimatta uni alkoi tulla silmään ja peti kutsui houkuttelevasti aamulla kahdeksan aikaan eli matka jatkui Losolta kohti Kajaania.

Muutama uusi laji

Kun kerran oli rytmiin päästy, niin olin kesäkuun yöt maastossa. Bongausreissu illalla 4.6. vei kohti Kuhmoa, mistä Heikki ja Teppo Piira olivat löytäneet luhtahuittin. Sen vuosittainen esiintyminen Kainuussa vaihtelee, eikä sitä ihan joka vuosi löydy ollenkaan. Tunnin odottelun jälkeen luhtahuitti aloitti huutelunsa klo 23:30 ja vuodenpinna tuli kuitatuksi.

Kotimatalla löytyi Kuhmon Sintioistä kesän toinen viiriäinen. Kuulin pienelle pelolle pysähtyessäni mielestäni jostain kaukaa viiriäisen ääntä. Jatkoin matkaa eteenpäin ja seuraavalla pysähdyksellä olin kuulevinani ruisrääkän. Pari pysähdystä ja alkupisteestä pari kilometriäkin myöhemmin pidin itseäni hulluna, kunnes viimein isommalla peltoaukealla olivat molemmat lajit vierekkäisillä pelloilla äänessä. Kun yön listaan lisää vielä kolme viitakerttusta, satakielen ja pari ruisrääkkää, oli se lajistollisesti hyvä Kainuussa.

Seuraavaa uutta yölaulajalajia sainkin odottaa aina 14.6. asti. Pekka Helo löysi Kajaanin Savirannalta pikkukultarinnan, joka pysyi bongattavissa useita päiviä. Kesän toisen pikkukultarinnan kuulin vetämälläni KLY:n yölaulajaretkellä, jolla kävimme kuuntelemaan Lukkarin Jyrkin Sotkamosta löytämää lurittelijaa. Muutenkin retki oli onnistunut, sillä kuulumme lisäksi useita ruisrääkkiä ja viitakerttusia sekä yhden pensassirkkalinnun. Satakielet olivat jo hiljenneet, mutta kaikkea ei voi kerralla saada.

Lähes joka öisestä liikkumisesta huolimatta ei kohdalleni sattunut mitään kovempia lajeja. Luhtakerttusen löysin vihdoin Vuolijoen Käkisaaresta 18.6. ja muutamaa yötä myöhemmin 24.6. Ristijärven Koiraniemeltä. Valtakunnalliset harvinaisuudet tuntuivat kuitenkin kiertäneen Kainuun tai ainakin minut, koska aikaa niiden etsimiseen tuli käytettyä. Luhtakerttunen kuitenkin piti yllä retkeilyintoa, sen verran työtä sen löytämiseksi tein.

Kesän saldo kohdaltani oli 103 eri yksilöä koskevaa havaintoa yölaulajiin lasketta- vista linnuista. Niistä vajaa kymmenen oli bongauksia muiden löydöistä, joten sata omaa löytöä jäi saavuttamatta. Vuosi ei ollut erityisen hyvä, mutta viitakerttusia ja ruisrääkkiä oli saapunut Kainuuseen keskimääräistä enemmän. Luhtakerttusiakaan en ole saman kesän aikana ennen kahta löytänyt, mutta näin paljoa en ole ollut öiseen aikaan liikkeelläkään.

Muista lajeista retkien yhteydessä kertyneitä huomioita:

1. Suo- ja sarvipöllöjen yllättävän runsas esiintyminen melko huonosta myyrätilan- teesta huolimatta.
2. Pensaskerttu on Kainuussa nykyään todella runsas ja siitä vein Tiiraan havainto- ja yli neljäntäkymmeneltä paikalta.
3. Mustarastas on Etelä-Kainuussa melko runsas ja siitä Tiiraan asti päätyi 25 paikkaa. Molempien lajien kohdalla havaintojen kirjaaminen oli melko satunnaista, joten todelliset havaintomäärät ovat paljon suurempia.
4. Peltosirkku on katoamassa Kainuun lajistosta. Vielä 2001 sitä kuuli useassa pai- kassa Vuolijoen alueen pelloilla, mutta 2006 useampia laulavia koiraita löytyi vain Vaalasta. Kajaanin alueella ei peltosirkkua tavattu vuonna 2006 ollenkaan! Sotka- mosta sentään löytyi pari laulavaa koirasta.
5. Peukaloinen oli vähissä ja monena aamuna en kuullut sitä ollenkaan.

Syysmuutto vuonna 2006 Kainuussa

Esa Partanen

Johdanto

Tämä katsaus käsittelee syys- eli poismuuttoa, ml. sulkasatomuuton ja syysvaelluksen. Lajeja, joista ei tehty yhtään muutto/vaellushavaintoa, ei ole mukana (esim. kuukkeli ja teeri). Reviireillään olevat linnut on jätetty huomioimatta. Joistakin lajeista on mukana havaintoja siitä, milloin linnut ovat lähteneet reviireiltään (lähinnä Otanmäen vesilinnut). Joillakin lajeilla, esim. marjalinnut ja urpiainen, raja muuton ja talvehtimisen välillä on täällä liukuva. Niistä on pääosin käsitelty ainakin tammikuulle asti tapahtunut liikehdintä.

Katsaus perustuu Tiira - järjestelmään ilmoitettuihin havaintoihin. Lisäksi käytössä olivat lokakuun pinnakisan tuloksissa mainitut havainnot, yhden joukkueen 3.9. rallin havainnot sekä Jouni Ruuskasen koostamia muuten ilmoitettuja havaintoja. KLY:n sähköpostilistalta havaintojen poimiminen sen sijaan on liian työlästä ja vain sinne ilmoitetuista havainnoista on vain muutama mukana.

Havaintojen tunnollinen palautus Tiira-järjestelmään ei ole vielä valitettavasti tapana kaikilla aktiivisillakaan harrastajilla, joten katsaus on monen lajin osalta puutteellinen. Osaltaan puutteet johtuvat myös havainnoinnista: monen lajin syysmuuttoon ei viitsitä kiinnittää huomioita yhtä hyvin kuin esim. kevään ensisaapuihin. Tämän katsauksen onkin tarkoitus osaltaan kannustaa myös syysmuuton tapahtumien havainnointiin sekä havaintojen ilmoittamiseen.

Huolimatta puutteista kaikista lajeista on pyritty julkaisemaan vähintään syksyn viimeinen havainto. Heikko ilmoitusaktiiviteetti näkyy ainakin mm. valkoviklon, käen, tervapääskyn, räystäspääskyn sekä laulurastaan hyvin varhaisissa viimeisissä havainnoissa.

Yleiskatsaus kauden muuttoon

Syysmuuton alkutahteja olivat touko-kesäkuun vaihteessa tai kesäkuussa alkaneet pikkukäpylintuvaellus, kahlaajien poismuutto ja vesilintukoiraiden sulkasatokeritymät.

Arktisten kahlaajien muutto oli vaisua, esim. kuovisirrit ja isosirrit olivat kateissa. Ainoat suuremmat arktisten kahlaajien määrät olivat Otanmäellä 17.8. 78 tylliä ja 29.8. yhdeksän pulmussirriä. Elokuun merkittävin kertymä oli 13.8. Vaalassa lasketut 25 räyskää.

29.9. oli hyvä muuttopäivä Sotkamon Rimpilänniemessä. Mm. laulujoutsenia muutti 103 ja piekanoita 10. Syksyn suurin muutto oli 1.10. laskettu noin 8000 räkättirastaan muutto Kajaanin Pappilänniemessä.

Syys-lokakuun vaihteessa oli lintuja muutenkin maastossa vielä kohtalaisesti. Pal-taniemellä oli ajankohtaan nähden runsaasti suokukkoja. 22.9. havaittiin 89 yksilöä ja 4.10. vielä 14 yksilöä. Toinen myöhäinen kertymä oli 13 tøyttöhyypän parvi 1.10. Hanhien muutto oli kohtalaisen runsasta lokakuun alkupuolella. Pääosassa olivat valkuposkihanhet ja tundrahanhet. Vesilintupuolella mielenkiintoisinta olivat kymmenien lapasotkien kertymät lokakuun puolivälissä. Myös tukkakoskeloita havaittiin vielä kymmeniä lokakuun puolivälissä. Sen sijaan esim. allimäärät olivat pieniä koko syksyn.

Lokakuun loppupuoli oli hyvin kylmä. Kainuuseen, kuten lähes koko Suomeen, tuli myös runsas lumipeite jo loka-marraskuun vaihteessa. Oulujärviskin jäätyi marraskuun alussa. Marraskuun puolivälissä sää taas lauhtui ja järviskin sulii. Vesilintu-ja ja lokkeja nähtiin kuitenkin enää lähinnä yksittäisiä.

Lokakuun puolivälissä alkoi kohtalainen pähkinänakkelivaellus. Vaelluksen jäljiltä Kainuuseen jäi nakkeleita runsaasti myös talvehtimaan. Marras-joulukuussa havaittiin runsasta tilhi- ja taviokuurnaavaellusta. Määrät Kajaanissa olivat suurimmillaan joulukuun puolivälin kylmänpurkauksen jälkeen. Tilhien suurimmat määrät olivat tuhansissa ja taviokuurmien kymmenissä. Mustapääkerttuja löytyi normaalia enemmän myöhäissyksyllä ja alkutalvella.

Syksyn 2006 poikkeuksellisen myöhäisiä havaintoja olivat seuraavat: lapinsirri 9.9., kalasääski 28.9., nuolihaikka 29.9., meriharakka 1.10., punakuiri 1.10., pikkulokki 1.10., kalatiira 8.10., räyskä 11.10. , suokukko 14.10., keltävästäräkki 15.10., silkkiuikku 4.11., alli 7.1. ja pilkkasiipi 10.1. Näistä räyskä oli valtakunnal-lisestikin merkittävän myöhäinen havainto.

Lajeittainen katsaus

Lajit ovat systemaattisessa järjestyksessä. RK- ja ARK-harvinaisuudet löytyvät erillisestä katsauksesta.

Lajeista käsitellään muuton alku, päämuuttohavainnot sekä muuton viimeiset havainnot. Lajinimen jälkeen on selitteenä (yleensä kahden) ensimmäisen sekä viimeisen muuttoa koskevan havainnon päivämäärät. Esim. Laulujoutsen 2.9.;10.9. – 5.11.;21.12. tarkoittaa että muuton ensimmäinen havainto tehtiin 2.9., toinen 10.9., toiseksi viimeinen 5.11. sekä viimeinen 21.12. Joskus päämuuttohavainto on myös viimeisiä havaintoja. Esim. pohjansirkun 6.9. 15 yks. oli suurin määrä ja samalla toiseksi viimeinen havainto. Kysymysmerkki tarkoittaa että muuton alku/loppuhavaintoja ei ilmoitettu tai niitä ei hahmottunut. Harvinaisemmissa lajeissa on lajinimen jälkeen yksilömäärä ja niissä kaikki havainnot on julkaistu (esim.

pikkujoutsen ja sepelhanhi). Yhteissummia on esitetty lisäksi muistakin lajitekstin lopussa. Summissa päällekkäisyydet on karsittu. Joistakin lajeista (esim. varpushaukka) on laskettu summa vain muuttavista, jolloin päällekkäisyyksien karsinta on helpompaa ja samalla on varmistettu että mukana ei ole pesiviä eikä talvehtivia yksilöitä.

Vakiintuneiden havaintolyhenteiden lisäksi on käytetty seuraavia lyhenteitä. Ss= sulkasatomuuttoa koskeva havainto. Med= mediaani, eli ajankohta jolloin puolet yksilöistä on havaittu. Mediaani kuvaa siis muuton puoliväliä. X yks. = syyskuun rallin tai lokakuun pinnakisan tuloksista poimittu havainto, josta ei ole tarkempia tietoja saatavissa.

Kyhmyjoutsen 0 yks.

Pikkujoutsen 1 yks.

10.10. KAJ Petäisenniska 1p (PeHe)

Laulujoutsen 2.9.;10.9. –

14.12.;21.12.

2.9. KAJ Paltaniemi 2 kiert (PeHe)

10.9. KAJ Kylmä a18SW (ArTe)

29.9. SOT Rimpilänniemi 103
mS(18a) (IIJa)

10.10. VUO Käkilahti 120p (JoRu,
ArTe, ArPa)

19.10. VAA Kivijärvi a153p (PeHe)

14.12. VAA Nuojuanlampi 2p (Ha-
Tu)

21.12. KAJ Kirjaston ranta 2 (Tuure
Kinnunen)

Yhteensä 359m, joiden med. 29.9.

Metsähanhi 10.8.- 10.10.;12.10.

10.8. VUO Otanmäki 22p (ArTe)

17.9. SOT Juurikkalahti 91SW (Jy-
Lu)

21.9. KAJ Lehtovaara a70W (PeHe)

10.10. VUO Otanmäki 2p (ArTe,
JoRu ym.)

12.10. VAA Jylhämä 9SW (PeHe,
HeLe, LeLe, ym.)

Yht. 309m, joiden med. 17.9. Lisäksi
noin 115 p.

Tundrahamhi 23.9.;1.10. –

10.10.;12.10.

23.9. VUO Otanmäki 1 kiert (ArTe)

7.10. KAJ Koutaniemi 60m + Anser
sp. 156m (MaKe)

10.10. VAA Painuanlahti 64W (Jo-
Ru, ArTe, ArPa)

10.10. KAJ Paltaniemi 200SW (Ha-
Rö)

Yhteensä 345 yks.

Tundra- ja metsähanhi. Tundrahammien
muutto ylsi Kainuuseenkin syksyllä 2006
© Ari Tervo

Merihanhi 0 yks.

Kanadanhanhi 2 yks.

18.8.-19.8. VUO Käkilahti 2p (Mau-
no Niskanen)

Valkoposkihanhi 29.9.;29.9. –
12.10.;12.10.

29.9. SOT Juurikkalahti 100SW
(JyLu)

7.10. VUO Vuottolahti 140m (Ma-
Ke)

7.10. KAJ Koutaniemi 175p (ArTe,
PiRi ym.)

8.10. VUO Otanmäki 240m (HanVa,
JoRu)

12.10. VAA Kivineva 400p (HaRö,
JoRu, ArTe)

Yhteensä 790m, joiden med. 7.10.
Lisäksi 420p.

Sepelhanhi 312 yks.

29.9. SOT Rimpilänniemi a50 (IIJa)

6.10. VAA Painuanlahti 20p (Han-
Va)

12.10. SOT Iso-Kiimanen 2p (IIJa)

25.10. KAJ Paltaniemi 240SW(2a)
(PeHe)

Hanhilaji

6.10. SOT Juurikkalahti 300SW
(JyLu)

Ristisorsa 0 yks.

Haapana ? – 19.10.;22.10.

17.6. VUO Otanmäki 155p (TeHe)
ss*

1.10. VAA Painuanlahti 200p (PeHe,
MaKe)

10.10. VAA Kivijärvi 450p (JoRu,
ArTe, ArPa)

19.10. VAA Kivijärvi 13p (PeHe)

22.10. KAJ Paltajärvi 4p (EsPa)

Harmaasorsa 0 yks.

Tavi ? –22.10.;1.11.

17.-18.6. VUO Otanmäki 260/p
(TeHe) ss*

14.8. VAA Nimisjärvi 500p (JoRu)

22.10. KAJ Sokajärvi 1p (EsPa)

1.11. KAJ Koivukoski 1p (JoRu)

Sinisorsa ?- ?

Jouhisorsa ?- 11.10.;12.10.

26.8. VUO Otanmäki 29p (JoRu,
ArTe, PiRi)

11.10. KAJ Parkinniemi 10p (MaKe)

12.10. VUO Otanmäki 8p (Jukka
Österberg)

Heinätavi ?-?

(Viimeiset ilmoitettu 25.7.)

Lapasorsa ?- 11.10.;12.10.

25.6. VUO Otanmäki 31/4p (TeHe)
ss*

11.10. VUO Otanmäki 1p (MaKe)

12.10. VAA Kivijärvi 8p (PeHe,
MaHe)

Punasotka ?- 3.9.

3.9. VUO Otanmäki 1/p (JoRu, Ar-
Te)

Tukkasotka ?- 19.10.;26.10.

19.9. VUO Otanmäki 250p (JoRu)

19.10. VUO Käkilahti 1/p (PeHe)

26.10. SOT Tipasjoki 1/p (IIJa)

Katso taulukko 1.

Lapasotka 30.9.;30.9.- 29.10.;31.10.

30.9. VAA Painuanlahti 2/2p (Eija-
Leena Lindholm, Veijo Lindholm)

30.9. VUO Otanmäki 4p (ArTe, PiRi
ym.)

Lapasotkia havaittiin runsaasti lokakuun puolivälissä © Pekka Helo

15.10. KAJ Ojanperä 31p (ArTe, PiRi)
 19.10. VAA Painuanlahti 36p (PeHe)
 29.10. KAJ Siikalampi 1/vp p (PeHe)
 31.10. KAJ Petäisenniska /1p (PeHe, AnLe)

Alli 26.9.;29.9.- 1.12.;7.1.

26.9. VUO Otanmäki 1p (ArTe)
 29.9. SOT Rimpilänniemi 9m (IlJa)
 8.10. VUO Otanmäki 30 (JoRu)
 11.10. KAJ Koutalahti 25m (MaKe)
 1.12. KAJ Petäisenniska 2p (ArTe, JRu)
 7.1. KAJ Paltasalmi 1p (HaRö)
 1.12. ennen edellinen havainto
 21.10.

Mustalintu 3.9.;29.9. – 1.12.;7.12.

3.9. SOT Pirttijärvi 1p (JyLu)
 29.9. KAJ Petäisenniska 11p (ArTe)

10.10. VAA Painuanlahti 120p (JoRu, ArTe, ArPa)
 11.10. KAJ Kuluntalahti 40p (PeHe)
 1.12. KAJ Kätönlampi 5p (JoRu)
 7.12. KAJ Juuttaanniemi 3SW (HaRö)

Pilkkasiipi 29.8.;29.9.- 1.12.;5.12.; 10.1.

29.8. VUO Otanmäki 3p (ArTe)
 29.9. SOT Rimpilänniemi 2m (IlJa)
 15.10. VAA Painuanlahti 24p (ArTe, PiRi)
 1.12. KAJ Petäisenniska 9p (JoRu)
 5.12. VAA Lintukylä 5p (HaTu, Ari Rainio)
 1.1.-10.1. KAJ Paltasalmi 1p (PeHe, JoRu ym.)

Telkkä ? - ?

23.6. VUO Käkilahti 40/6p (TeHe) ss*

Kajaanissa pari ilmeisesti talvehtimistä yrittävää tammikuussa

Uivelo ? – 28.10.;28.10.

31.7. VUO Otanmäki 25p (PeHe, MaHe) ss*

1.10. VAA Painuanlahti 30p (MaKe)

12.10. VUO Käkilahti 50p (PeHe, ArTe ym.)

28.10. VAA Jaalanganlahti 7 (Eija-Leena ja Veijo Lindholm)

28.10. KAJ Kuluntalahti 7p (PeHe)

Kajaanissa lisäksi talvehtiva koiras.

Tukkakoskelo ?- 14.10.;15.10.

12.10. VAA kunnan alueella 30p (PeHe, MaHe)

14.10. KAJ Paltaniemi 24SW (PeHe)

15.10. KAJ Petäisenniska 4p (PeHe)

Isokoskelo ? – (10.1.)

21.10. VUO Lapinniemi 158 SW-W(8a) (EsPa)

25.10. KAJ Juuttaanniemi n1000p (HaRö)

Viimeinen useampaa koskeva:

31.10. SOT Kuolasalmi 20p (MaKe)

Kajaanista joulutammikuulta 1 koiras.

Vesilintu

10.10. KUH Rasti 200SW (ilm. alleja) (PeHe)

Kaakkuri ? – 17.10.;20.10.

14.8. VAA Painuanlahti 32p (JoRu)

17.10. KAJ Petäisenniska 1tp p (PeHe, MaHe)

20.10. KAJ Koutaniemi 1p (AlPa, HaRö)

Kuikka ?- 17.10.;25.10.

28.7.-31.7. SUO Pesiöjärvi 25p välillä tiiviinä parvena (Margus Ellermaa, Koskenee pesimättömien kertymää.)

11.10. VUO Otanmäki 21m (MaKe)

12.10. VUO Tomperinniemi 30p (Jukka Österberg)

17.10. KAJ Koutaniemi 1p (SaRö)

25.10. KAJ Juuttaanniemi 1'SW (HaRö, ArPa)

Pikku-uikku 2 yks.

30.10. VUO Vuottolahti 1p (HaRö, ArPa)

12.-20.11. KAJ Petäisenniska 1p (PeHe, MaHe, ArTe)

Silkkiuikku ?- 26.10.;4.11.

Vielä 15.10. KAJ Sokajärvi 15p (EsPa)

26.10. SOT Iso-Kiimanen 1p (IlJa)

4.11. KAJ Kalkkisilta 1p (Tiina ja Rauno Karjalainen, PeHe)

Härkälintu ? – 9.10.;12.10.

9.10. VAA Manamansalo 1p (MaKe)

11.-12.10. KAJ Kuluntalahti 1'p (PeHe, MaKe)

Mustakurkku-uikku ?- 8.9.

8.9. VUO Otanmäki 1p (JoRu, ArTe)

Taulukosta 1 näkyy Otanmäen lintujen lähtö. Ei havaintoja muualta.

Taulukko 1. Vuolijoen Otanmäen havaintosarjoja syksyltä 2006 viiden päivän jaksoissa. Taulukossa on jakson suurin päiväsomma.

Keskipvm	Tukkasotka (<i>Aythya fuligula</i>)	Mustakurkku-uikku (<i>Podiceps auritus</i>)	Nokikana (<i>Fulica atra</i>)	Tylli (<i>Charadrius hiaticula</i>)
27.6.	?	24	?	3
2.7.	?	20	?	1
7.7.	?	?	7	?
12.7.	?	?	?	?
17.7.	90	12	?	2
22.7.	?	?	?	?
27.7.	?	?	?	?
1.8.	150	15	8	3
6.8.	?	20	6	30
11.8.	?	7	6	10
16.8.	250	6	7	67
21.8.	400	6	5	30
26.8.	58	4	7	9
31.8.	200	1	4	11
5.9.	300	?	7	6
10.9.	?	1	?	?
15.9.	?		?	5
20.9.	250		6	3
25.9.	220		4	1
30.9.	80			
5.10.	200			
10.10.	100			
15.10.	?			
20.10.	21			

Merimetso 24.8.;25.8. –

28.10.;31.10.

24.8. SOT Sumsanjärvi 1p (Mikko Kyllönen,Pekka Kaipainen)

25.8. HYR Hoikka 1p (Helena Mulari)

2.9. KAJ Paltaniemi 1 kiert (PeHe)

10.9. KAJ Paltaniemi 3p (MaKe)

11.9. KAJ Kylmä a8 N/W (ArTe)

14.9. VAA Painuanlahti a40SW

(JyLu)

28.10. VAA Jaalanganlahti 1 (Eija-Leena ja Veijo Lindholm)

31.10. SOT Rimpilänniemi 1m (MaKe)

Yht. 79 yks, med. 14.9.

Harmaahaikara 9 yks.

4.8. KAJ Kylmä 5 E (ArTe)

5.8. VUO Otanmäki 2 kiert (MaKe, JoRu ym.)

15.8. VUO Otanmäki 1 lask (ArTe)

27.8. VAA Painuanlahti 1p (JyLu)

Mehiläishaukka 8 yks.
22.8. VUO Otanmäki 1mS (PeHe, JoRu, MaHe)
22.8. RIS 5-tie 3 kiert (ArTe)
26.8. VUO Katajakangas 2 mS (JoRu, ArTe, PiRi)
2.9. KAJ Paltaniemi 1mS (PeHe)
4.9. PAL Kontiomäki 1mSE (PeHe, MaHe)

Merikotka 23.8. – 7.12.;17.12.
23.8. KAJ Haukilampi 1m (Jouni Pursiainen, Lauri Lajunen)
29.9. SOT Rimpilänniemi+Kuolasalmi 2ad 1imm m (IIJa)
7.12. KAJ Juuttaanniemi 1 kiert (HaRö)
17.12. KAJ Petäisenniska 1ad p (EsPa)
Yhteensä 16 yks. (joista 9 m), med. 30.9.

Ruskosuohaukka 6.8. – 10.9.;16.9.
6.8. KAJ Paltaniemi 1m (MaKe)
10.9. VAA Painuanlahti 2p (JyLu)
16.9. SOT Haapalanlahti 1 (IIJa)

Sinisuohaukka 5.8. – 12.10.;12.10.
5.8. VUO Otanmäki /1”p (MaKe)
12.10. SOT Iso-Kiimanen 1m (IIJa)
12.10. VAA Jylhämä /1 (HanVa)
Yht 19 yks (joista 3 m), med. 10.9.

Kanahaukka 27.9. – 21.10.
27.9. KAJ Venäjänniemi 1 mSE (JuMa, ArTe)
21.10. VUO Lapinniemi 1S (EsPa)
Yhteensä 7m, joiden med. 10.10.

Varpushaukka 6.8. – 26.10.;31.10.
6.8. KAJ Paltaniemi 1m (MaKe)
18.8. KAJ Kylmä 1mSW (ArTe, PiRi)

26.10. SOT Iso-Kiimanen 4 kiert (IIJa)
31.10. SOT Rimpilänniemi 2m (MaKe)
Yhteensä 11m, med. 14.10. Kiertelevät eivät ole mukana summassa, mutta 26.10. havainto kertoo vielä muutosta.

Hiirihaukka 6.9.- 12.10.;14.10.
6.9. KAJ Maaston kaatopaikka 1 m,S (HaRö, ArTe)
12.10. VAA 1 yks. (LeLe, HeLe)
14.10. KAJ Sokajärvi 1mS (EsPa)
Ilmoitettu vain 2m.

Piekana 14.9.;19.9. – 20.10.;26.10.
14.9. VAA Kuvaja 1S (ArTe)
19.9. KAJ Paltaniemi 1S (ArTe)
29.9. SOT Rimpilänniemi 10m (IIJa)
11.10. VUO Otanmäki 5m (MaKe)
14.10. KAJ Paltaniemi 5 S- SE (PeHe)
20.10. VAA Saarenranta 1E1p (Marjatta Kurvinen)
26.10. KAJ Juuttaanniemi 1S (HaRö)
Yht 71 yks., joista 60m. Med. 9.10.

Maakotka 22.9.;23.9. – 26.10.;31.10.
22.9. PAL Vaarankylä 1p (Jukka Leinonen)
23.9. VUO Otanmäki 1p (MaKe)
20.10. KAJ Koutaniemi 4juv SE (HaRö, AlPa)
26.10. KAJ Lehtovaara 1juv m (Paa-vo Partanen/PeHe)
26.10. SOT Iso-Kiimanen 2m (+3kv ja 1kv) (IIJa)
31.10. KAJ Paltaniemi 1imm SW (PeHe, AnLe)
Yht. 20yks.(16m), med. 18.10.

Sääksi ? – 17.9.;28.9.

17.9. KAJ Kuirila 1 kiert (JoRu, Ar-Te)

28.9. SOT Naapurinvaara 1 E (IlJa)

Tuulihaukka 8.8.;15.8. –
14.10.;14.10.

8.8. KAJ Kylmä 2m SW (ArTe)

15.8. KAJ Vimpelinvaara 1 S 1p
(EsPa)

14.10. KAJ UPM-kaatopaikka /1p
(HaRö)

14.10. KAJ Nuottipuro 1’p (EsPa)

Yht. 42 yks.(3m), med. 3.9./4.9.

Ampuhaukka 13.8. – 18.10.;18.10.

13.8. VUO Otanmäki 1p (MaKe)

18.10. KAJ Kesäniemi /1p (PeHe)

18.10. KAJ Pappilanniemi 1/p (Pe-He)

Yht 26 yks.(4m), med. 3.10./4.10.

Nuolihaukka ?- 14.9.;29.9.

14.9. VAA Painuanlahti 1 kiert (Ar-Te)

29.9. SOT Louhivaara 1 SW (MaKe)
Vain 1 muuttava.

Muuttohaukka 5 yks.

VAA Kuvaja, viimeinen hav 3.9. 3p
(Jarmo Yliluoma, Markku Niiranen,
Kalevi Asikainen)

10.9. VAA Painuanlahti 1p (JyLu)

23.9. VUO Otanmäki 1 SW (MaKe)

Nokikana ? – 23.9.

23.9. VUO Otanmäki 4p (MaKe,
KaHa)

Katso taulukko 1.

1.10. havaittiin myöhäinen meriharakka © Pekka Helo

Kurki 20.8. - 8.10.;11.10.
20.8. SOT Saponranta 21m SE-E (JoRu)
2.9. VAA Painuanlahti 290 NW, iltalentoa (PeHe)
8.10. VUO Vuoreslahti 2ad ljuvp (JoRu)
11.10. KAJ Parkinniemi 2 ä (MaKe)
Yhteensä 172m 20.8.-23.9., med.
2.9.

Meriharakka 12 yks.
3.9. VAA Manamansalo 10p (MaKe, Jouni Meski ym.)
3.9. VAA Alassalmi 1p (MaKe, Jouni Meski ym.)
1.10. KAJ Koutalahti 1p (ArTe, ArPa)

Pikkutylli ?- 6.9.
6.9. VUO Otanmäki 1p (JoRu, ArTe)

Tylli 20.7. – 4.10.;9.10.;10.10.
20.7. SUO Juntusranta 1 (Sauli Sarkanen, Mauri Sarkanen, Esko Sarkanen)
17.8. VUO Otanmäki 67p (JoRu, ArTe)
19.8. VUO Otanmäki 30p (MaKe)
9.10. VAA Manamansalo 1p (MaKe)
10.10. VAA Enonlahti 1p (JoRu, ArTe, ArPa)
Katso taulukko 1.

Kapustarinta ?- 2.10.;10.10.
2.10. KAJ Vanha kp 1p (HaRö, SaRö)
10.10. VAA Painuanlahti 1W (JoRu, ArTe, ArPa)

Tundrakurmitsa 9 yks.
13.7. VUO Otanmäki 6”p (ArTe, PiRi)
5.8. VUO Otanmäki 1”m (MaKe)
1.10. KAJ Koutaniemi 1p (ArTe, ArPa)
1.10.-4.10. VAA Painuanlahti 1 (ArKa, HanVa)

Kurmitsa-laji, viimeiset:
7.10. KAJ Koutaniemi 4 m,S (ArTe, PiRi, ArPa)

Töyhtöhyppä 19.6. – 14.9.;1.10.
19.6. KUH Haatajankylä 34p (Heikki Piira, Kaija Piira, Jukka Piira)
25.8. KAJ Seppälä 78p (JoRu, Marja-Liisa Ruuskanen)
7.9. KAJ Suvantola 52p (JoRu)
14.9. VAA Painuanlahti 1p (JyLu)
1.10. KAJ Upm:n ranta 13p (HaRö, HanVa)

Isosirri 1 yks.
6.8. VUO Otanmäki 1”p (JoRu)

Pulmussirri 13 yks.
29.8. VAA Manamansalo 3p (JoRu, ArTe)
29.8. VUO Otanmäki 9p (JoRu)
3.9. VAA Manamansalo 1 yks. (MaKe ym.)

Pikkusirri 2.8.;5.8. – 14.9.;1.10.
2.8. VUO Otanmäki 2p (JoRu)
5.8. VUO Otanmäki 1p (MaKe ym.)
2.9. VAA Painuanlahti 9p (PeHe)
10.9. VAA Painuanlahti 13p (JyLu)
14.9. VUO Otanmäki 1p (ArTe)
1.10. VUO Otanmäki 1 yks. (Vilho Kallio)

Lapinsirri 17.6.;5.7. – 20.8.;9.9.
 (17.6. VUO Otanmäki 1p (Minna Vares, Eero Lappi)
 5.7. VUO Otanmäki 2p (Petteri Tolvanen, Kari Pekka Tolvanen)
 5.8. VUO Otanmäki 8p (MaKe)
 14.8. VUO Otanmäki 5p (PeHe)
 19.8. VUO Otanmäki 1p (MaKe)
 9.9. KUH Merenlampi 3p (Heikki Piira, Teppo Piira, Jukka Piira)
 17.6. havainnosta ei voida sanoa onko kyseessä myöhäinen kevätmuuttaja vai hyvin varhainen syysmuuttaja.

Kuovisirri 4 yks.

12.7.-13.7. VAA Painuanlahti 2”p (LeLe, HeLe, JoRu)
 6.8. VUO Otanmäki 1”p (JoRu)
 18.8.-19.8. VUO Otanmäki 1”p (JuMa, ArTe, MaKe, ym.)

Suosirri 22.6.;26.6. – 1.10.;2.10.

22.6. VUO Otanmäki 4p (TeHe)
 26.6. VUO Otanmäki 2p (JoRu, Seppo Moilanen)
 3.9. VUO Otanmäki 45p (JoRu, ArTe)
 1.10. KAJ Koutaniemi 35 kiert. (ArTe, ArPa)
 1.10. VUO Otanmäki 10p (HaRö)
 2.10. VUO Otanmäki 4 (HanVa)

Jänkäsirriäinen 0 yks.

Suokukko 8.6.;14.6. – 12.10.

8.6. VAA Painuanlahti 1/p (TeHe, PeHe)
 14.6. VUO Otanmäki 4/p (TeHe)
 Koiraiden huippua: 22.6. VUO Otanmäki 20p (TeHe)
 6.8. VUO Otanmäki 50p (MaKe)
 13.8. VUO Otanmäki 50p (MaKe)
 11.9. KAJ Paltaniemi 123p (ArTe)

15.9. KAJ Paltaniemi 104p (JoRu)
 Vielä 4.10. KAJ Paltaniemi 14p (Eija Kuusisto)
 12.10. KAJ Paltaniemi 1/1p (ArTe)
 Alla Kajaanin Paltaniemen havaintosarja viiden päivän jaksoissa:

Keskipvm	Suurin päiväsomma
5.9.	87
10.9.	123
15.9.	104
20.9.	89
25.9.	43
30.9.	13
5.10.	14
10.10.	2

Jänkäkurppa 8 yks.

13.9. KAJ Paltaniemi 1p (JoRu)
 1.10. KAJ Koutaniemi 1p (ArTe, ArPa)
 1.10. VAA Happy beach 1 (HanVa)
 2.10. KAJ Paltaniemi venesatama 1p (MaKe)
 5.10. KAJ Paltaniemi venesatama 3p (ArTe)
 8.10. KAJ Paltaniemi, Sutelanranta 1p (PeHe)
 20.10. VAA Vähäoja 1p (MaKu)

Taivaanvuohi ? – 8.10.;15.10.

6.9. VAA Painuanlahti 20p (ArTe, Heikki ja LeLe ym.)
 8.10. KAJ Paltaniemi, Sutelanranta 2p (PeHe)
 8.10. KAJ Paltaniemi venesatama 2 (Ruuskanen Jouni)
 15.10. KAJ Paltaniemi X yks (Kallio Vilho)

Lehtokurppa ? –4.10.;6.10.

4.10. KAJ Venäjänniemi 1 nous
(JuMa, ArTe)

6.10. KAJ Lohtajan kaatopaikka 1
yks (Tervo Juha)

Punakuiri 2 yks.

6.9. VAA Painuanlahti 1p (Ari ja
MaKa ym)

1.10. KAJ Koutalahti 1p (ArTe, Ar-
Pa)

Pikkukuovi ?- 15.8.;19.8.

15.8. VAA Painuanlahti 2p (ArTe)

19.8. VUO Otanmäki 1m (ArTe)

Kuovi 19.6.;26.6. –20.8.;3.9.

19.6. SOT Juurikkalahti 9 nous,m
(PeHe, MaHe)

26.6. VUO Otanmäki 7p (JoRu,
Seppo Moilanen)

20.8. SOT Sapsoranta 8m (JoRu)

3.9. VAA Enonlahdenranta 1p (Ma-
Ke ym.)

Mustaviklo 8.6.;9.6. – 6.9.;10.9.

8.6. VAA Painuanlahti 2p (TeHe,
PeHe)

9.6. VUO Otanmäki 1p (TeHe)

6.9. VUO Otanmäki 1p (JoRu, Ar-
Te)

10.9. VAA Painuanlahti 1p (JyLu)

Punajalkaviklo ?- 13.8.

13.8. VUO Otanmäki 2p (KaHa)

Valkoviklo ? – 19.8.

22.6. VUO Otanmäki 30p (TeHe)

24.6. VUO Otanmäki 40p (KaHa)

Nuorten muutonhuippua: 5.8. VUO
Otanmäki 15p (JoRu, ArTe, JuMa)

19.8. VUO Otanmäki 5p (MaKe)

Metsäviklo 22.6.- 15.8.

22.6. VUO Otanmäki 15p (TeHe)
(Osa pesiviä.)

15.8. VUO Otanmäki 1p (ArTe)

Liro 24.6. – 22.8.;30.8.

24.6. VUO Otanmäki 40 (KaHa)
(Osa pesiviä)

31.7. VUO Otanmäki 120p (PeHe,
MaHe)

13.8. VUO Otanmäki 50p (MaKe)

22.8. VAA Painuanlahti 1p (PeHe,
MaHe)

30.8. VUO Otanmäki 1p (PeHe,
MaHe)

Rantasipi ? – 19.8.

31.7. VUO Otanmäki 20p osa altaal-
la syntyneitä nuoria lintuja (PeHe,
MaHe)

19.8. VUO Otanmäki 5p (MaKe)

Karikukko 0 yks.**Vesipääsky** 2 yks.

27.7. VUO Otanmäki 1p (JoRu)

5.8. VUO Otanmäki 1p (MaKe, Ju-
Ma ym.)

Meri-/Leveäpyrstökihu

20.10. KAJ Koutaniemi 1 kiert.
(HaRö)

Lintu oli tn. leveäpyrstökihu.

Pikkulokki ? – 3.9.;1.10.

3.9. KAJ Paltaniemi 2’p (MaKe ym.)

1.10. VAA Painuanlahti 1 (HanVa)

Naurulokki ? - 25.10.;29.10.

Vielä 9.10. VAA 38p (4 paikkaa)
(MaKe)

25.10. KAJ Paltaniemi 4p (PeHe)

29.10. KAJ Koutaniemi 1 kiert (Ar-
Te, PiRi)

Kalalokki ? – 26.10.;31.10.

13.8. VAA Oulujärvi 800p (JoRu, Marja-Liisa Ruuskanen)

Kyseessä lienee pääosin järven omaa pesimäkantaa.

5.10. KAJ Paltaniemi 210p (ArTe)

14.10. KAJ Paltaniemi 350

m+kiert+p (220 pelloilla) (PeHe)

26.10. KAJ Paltaniemi 15 kiert (Pe-He)

31.10. KAJ Paltaniemi 3 kiert (Pe-He, AnLe)

Selkälokki ? – 21.9.;22.9.;5.10.

21.9. KAJ Petäisenniska 1 NE (JoRu, ArTe)

22.9. KAJ Nuasjärvi 1 kiert (ArTe)

5.10. KAJ Majasaari 1ad "heuglini-tyyppinen" p (HaRö)

Harmaalokki ? - 23.11.;5.1.;9.1.

4.10. KAJ Koutaniemi 300 kiert (PeHe)

23.11. KAJ UPM -sula 2”12’p (Ar-Te)

2.-5.1. KAJ Paltasalmi 2juv p (JoRu, HaRö ym)

8.-9.1. KAJ Paltasalmi 1juv p (JoRu)

Merilokki 1 yks.

12.10. VUO Käkilähti 1ad NW (Pe-He, MaHe)

Räyskä (13.6.);5.7. – 17.9.;11.10.

13.6. SOT Rehja 1 kiert (TeHe) Kyseessä lienee pesimätön kiertelijä.

5.7. VUO Otanmäki 2” kiert (Petteri Tolvanen, Kari Pekka Tolvanen)

13.8. VAA Oulujärvi 25p (JoRu, Marja-Liisa Ruuskanen)

17.9. KAJ Koutaniemi 1 kiert (JoRu, ArPa, ArTe)

7.10.-11.10. KAJ Paltaniemi 1”1’p (PeHe, MaKe ym.)

Yht. noin 40 yks.

Kalatiira ?- 29.9.;1.10.;7.10.

29.9. SOT Rimpilänniemi 1juv m + kala/lapintiira 4m (IIJa)

1.10. VAA Painuanlahti 1 kala/lapintiira juv kiert. (PeHe)

7.10. KAJ Koutaniemi 1juv kiert (HaRö)

Lapintiira ?- 3.9.

3.9. VAA Painuanlahti 4 yks (MaKe ym.)

Kala/Lapintiira

13.8. VAA Oulujärvi 200p (JoRu, Marja-Liisa Ruuskanen)

Uuttukyyhky 0 yks.

Sepelkyyhky ?- 10.10.

10.10. KAJ Paltaniemi 20p (MaKe)

Käki ?- 10.8.

10.8. PAL Kivesjärvi 1p (ArTe)

Hiiripöllö 8 yks.

3.9. VAA Manamansalo 1 yks. (MaKe ym.)

15.10. VUO Kk 1p (ArTe, PiRi)

19.10. VUO Vuottolahti 1p (PeHe)

20.10. VAA Veneheitto 1 yks. (Ar-Ka)

29.10. KUH Lentiira 1p (HaRö)

29.10. VAA Nuutila 1 (HanVa)

30.10. VAA Ihme 1p (Maarit Vainio)

31.10. VAA Jaalanka 1 yks. (KaVa)

Sarvipöllö 1 yks.

31.10. KAJ Rajalähiö 1p (EsPa, Sirkku Partanen)

Suopöllö 3 yks.

- 6.10. VUO Otanmäki 1 yks. (ArKa)
 8.10. KAJ Lohtaja 1m (SaRö)
 30.10. VUO Valtalanniemi 1 kiert.
 (HaRö)

Suo-/Sarvipöllö 1 yks.

- 16.10. KAJ Kivimäki 1p (PeHe,
 MaHe)

Tervapääsky ? -19.8.

- 19.8. VUO Otanmäki 20 kiert (Ar-
 Te)

Käenpiika ? - ?

Ei yhtään ilmoitettua havaintoa ke-
 säkuun jälkeen.

Harmaapäätikka 8 yks.

- 9.10. SOT Romuvaara 1 (Pekka
 Lukkari)
 13.10. VAA Törmäkylä 1 kiert (Jo-
 Ro/JRu)
 20.10. SOT Huhtikangas 1/kiert (R&
 K.Huusko/JRu)
 28.10. VAA Lintukylä 1/kiert (HaTu
 ja Ari Rainio/JRu)
 29.10. KUH Lentiira 1p (HaRö)
 8.11. PAL Uvantie /1p (Väinö Mart-
 tinen/JRu)
 13.11. HYR Seitenoikea 1/p (Pentti
 Tikkanen/P.Helo)
 29.11. HYR Luvankylä 1/1p (Esa
 Heikkinen/JRu) 29.11.

Käpytikka 0 yks.**Pikkutikka** 3 yks.

- 23.9. VUO Otanmäki 1 p,kiert (Ar-
 Te, KaHa)
 1.10. VUO Otanmäki 1 (HanVa)
 7.11. PAL Uvantie 1p (Väinö Mart-
 tinen/JRu)

Pohjantikka 1 yks.

- 14.10. KAJ Nuottipuro 1mW (EsPa)

Kiuru ?- 1.10.;2.10.

- 1.10. VUO Ojanperä 1p (PeHe)
 1.10. VUO Kivineva 1 (HanVa)
 2.10. KAJ Paltaniemi 1 yks. (MaKe)

Tunturikiuru 3 yks.

- 1.10. KAJ Maaston kaatopaikka 1p
 (HaRö, Tuure Kinnunen ja SaRö,
 Pietari Kinnunen)
 1.10. KAJ Pappilanniemi 1p (PeHe)
 20.10. KAJ Maaston kaatopaikka 1p
 (HaRö)

Törmöpääsky ? –19.8.

- 19.8. VUO Otanmäki 2p (ArTe)

Haarapääsky ?- 4.9.;10.10.

- 4.9. SOT Juurikkalahti 5p (JyLu)
 10.10. KAJ Venäjänniemi 1m (Ju-
 Ma)

Räystäspääsky ? –22.8.;3.9.

- 15.8. KAJ Vimpelinvaara a17SSW
 (EsPa)
 22.8. PAL Kontiomäki 40p (ArTe)
 3.9. VAA Enonlahdenranta 5 yks
 (MaKe ym.)

Metsäkirvinen ? – 30.8.;2.9.

- 15.8. KAJ Vimpelinvaara 28m (Es-
 Pa)
 2.9. KAJ Paltaniemi 1 ä (PeHe)
 3.9. VAA Manamansalo 1 yks (Ma-
 Ke ym.)

Niittykirvinen ?- 11.10.;12.10.

- Vielä 1.10. VUO Ojanperä 25p (Pe-
 He)
 11.10. SOT Huuskonniemi 1ä (Pe-
 He)

12.10. SOT Rimpilänniemi 1p
(MaKe, IIJa)

Lapinkirvinen 2 yks.

28.8. KAJ Lohtaja 1m (HaRö)

3.9. VUO Otanmäki 1ä (JoRu, ArPa)

Keltavästäräkki ?- 6.9.;4.10.;15.10.

6.9. VUO Otanmäki 3p (JoRu, Ar-
Te)

4.10. KAJ Koutaniemi 1p (harmaa
yksilö) (HaRö)

15.10. KAJ Paltaniemi 1p (HaRö)

Västäräkki ? – 25.10.;29.10.;31.10.

30.8. VUO Otanmäki 40p (PeHe,
MaHe)

25.10. KAJ Juuttaanniemi 1p (Ha-
Rö)

29.10. VAA Jaalanganlahti 1p (Eija-
Leena ja Veijo Lindholm)

31.10. KAJ Keskusta 1”p (EsPa)

Tilhi 16.9.;23.9. - ?

16.9. KAJ Hevossuo 2p (PeHe, Ma-
He)

23.9. SOT Vuokatti 25 (IIJa)

20.12. KAJ Keskusta,Ratakatu
n2000 kiert (JoRu)

1.1. KAJ Variskangas 3350p (PeHe)

Vähintään sadan määrät välillä

8.10.- 27.1. Katso myös toisaalla
tässä lehdessä oleva erillinen yh-
teenveto.

Koskikara 16.10.;26.10. - ?

16.10. SUO Hossa, Iikoski 1 (Han-
Va)

26.10. VUO Lämpsänneva 1p (Pent-
ti Jokelainen/JoRu)

12.11. KUH Pajakkakoski 6p (HePi,
TePi)

Peukaloinen ?- 2.10.;2.10.

2.10. PAL Neuvosenniemi 2p (Han-
Va)

2.10. VUO Otanmäki 1 yks. (Juha
Huttunen)

Rautiainen ?- 4.10.;9.10.

4.10. KAJ Siikalahti 2m (PeHe)

9.10. VAA Manamansalo 2p (Ma-
Ke)

Punarinta ?- 4.11.;7.11.;9.11.

4.11. KAJ Kirjaston ranta 3p (JoRu,
Tapio Kostet)

7.11. KAJ Lehtikangas 1p (Maarit
Vainio)

9.11. KAJ Kirjaston ranta 1p (JoRu)

Satakieli ?- ?

Sinirinta 6 yks.

2.9. KAJ Paltaniemi 1”p (PeHe)

6.9. KAJ Maaston kaatopaikka 1p
(HaRö, ArTe)

10.9. KAJ Ensilä 1p (Pietari Kinnu-
nen, Tuure Kinnunen)

10.9. KAJ Paltaniemi 2p (MaKe)

17.9. KAJ Koutaniemi 1p (ArTe)

Leppälintu ? –19.8.;3.9.

19.8. VUO Otanmäki 1p (ArTe)

3.9. VAA Säräisniemi 1 yks (MaKe
ym.)

Pensastasku ? –10.9.

10.9. KAJ Paltaniemi 2p (MaKe)

Mustapääh-/Pensastasku

11.10. KAJ Venäjänniemi 1p (JuMa)
Lintu oli. tn. mustapäätasku.

Kivitasku ? –2.10.;3.10.

2.10. KAJ Pappilanniemi 2p (MaKe)

3.10. KAJ Koutaniemi 1p (HaRö)

Sepelrastas 2 yks.

13.9. VAA Törmäkylä 1p (JoRo/JoRu)

12.10. PAL Mieslahti 1p (HeTö)

Mustarastas ?- 5.11.;18.11.

5.11. KAJ Kettu 1p (PeHe, MaHe)

18.11. KAJ Kylmä 1p (ArTe, PiRi)

Räkättirastas 29.7.;15.8. - ?

29.7. SUO Markonsuo 60 kiert (Margus Ellermaa)

15.8. KAJ Vimpelinvaara 20 mSW-W (3a) (EsPa)

1.10. KAJ Pappilanniemi n8000 m, SW klo 9.50-12.30 (PeHe)

12.10. VUO Kunnan alueella 1000 p, kiert (PeHe, MaHe)

Myöhäishuippu: 17.12. KAJ Lehtikangas 130 NW (3a) (EsPa)

Katso myös erillinen yhteenveto toisaalla tässä lehdessä

9.10. KAJ Kivimäki 1 ä (PeHe)

Punakylkirastas ?- 21.10.;23.11

12.10. VAA 300 p, kiert (PeHe, MaHe)

12.10. VUO 200 p, kiert (PeHe, MaHe)

21.10. SOT Korvanniemi 5p (PeHe, TeHe)

23.11. KAJ Nakertaja 1p (Urpo Haapalainen/PeHe)

Kulorastas ? – 30.10.;15.11.

9.10. VAA Manamansalo Kivarinperä 15p (MaKe)

30.10. KAJ Erätie 3W (TeHe)

15.11. KAJ Venäjänniemi 2kiert (JuMa, ArTe)

Ruokokerttunen ? –3.9.

3.9. VUO Otanmäki 1 yks (MaKe ym.)

Räkättirastaan massamuuttoa havaittiin 1.10. Kajaanin Paltaaniemellä

Laulurastas ?- 3.10.;9.10.

3.10. VAA 1 yks. (LeLe, HeLe)

3.10. KAJ Kajaaninjoki 1 yks. (MaKe)

3.10. KAJ Lehtomäki 1 yks. (JuHu)

Mustapääkerttu 9.10.;11.10. - ?

9.10.-10.10 KAJ Kirjastonranta /1p (HanVa, PeHe ym)

11.10. VAA Pelso 1 yks. (ArKa)

Yht. 9 yks loka-marraskuussa, lisäksi ainakin 3 yks. talvehtimista yrittämässä joulutammikuussa.

Lehtokerttu ?- 20.8.;3.10.;9.10.

20.8. KAJ Siikalampi 1 ä (PeHe, MaHe)

3.10. KAJ Kirjaston ranta 2p (HaRö, HanVa)

9.10. KAJ Kirjasto 1p (JoRu)

Hernekerttu ? – 1.9.;3.9.

1.9. KAJ Aurala 1p (ArTe)

3.9. VAA Manamansalo 1 yks. (MaKe ym.)

Pensaskerttu ?- ?

Sirittäjä ?-?

Tiltalti ?- 10.10.;11.10.

10.10. KAJ Kirjastonranta 1 yks. (MaKe)

11.10. KAJ Parkinniemi 1p (MaKe)

Pajulintu ?- 3.10.;10.10.

14.8. VUO Otanmäki n70p rantapensaikoissa (PeHe)

3.10. KAJ Kirjaston ranta 1p (HaRö, HanVa)

10.10. KAJ Kirjaston ranta 1 ä (PeHe)

Uunilintulaji, myöhäinen havainto:

9.11. KAJ Kirjaston ranta 1 kiert (JoRu)

Hippiäinen ?- ?

Harmaasieppo ?- 2.9.;3.9.

2.9. KAJ Paltaniemi 1p (PeHe)

3.9. VAA Manamansalo 1 yks. (MaKe ym.)

Pikkusieppo 1 yks.

6.8. KAJ Variskangas 1p (PeHe)

Kirjosieppo ?- 19.8.

19.8. VUO Otanmäki 1p (ArTe)

Pyrstötiainen 15.9. – 21.10.

15.9. VAA Lintukylä 10kiert (HaTu/JoRu)

7.10. KAJ Paltaniemi 45SW (3a) (PeHe)

14.10. KAJ Paltaniemi a40SW (PeHe)

21.10. VUO Lapinniemi 1ä (EsPa)

Yht. n.220 yks, med. 9.10.

Hömötiainen ?- 21.10.

29.9. SOT Rimpilanniemi 25m (IIJa)

21.10. VUO Lapinniemi 2W (EsPa)

Lapintiainen 2 yks.

26.10. KAJ Koutaniemi 1W 1p (HaRö, ArPa)

Kuusitiainen 17.9. – 21.10.

17.9. KAJ Sokajärvi 1 kiert (PeHe)

21.10. VUO Lapinniemi 1 kiert,kävi kärjessä (EsPa)

Yht. n. 13 yks.

Sinitiainen ? –21.10.;22.10.

21.10. VUO Lapinniemi 4W (EsPa)

22.10. KAJ Koivikonniemi a20 kiert kärjessä (EsPa)

Talitiainen ?- 21.10.

21.10. VUO Lapinniemi 8W (EsPa)

Pähkinänakkeli 7.10.;10.10. - ?

7.10. KAJ Koutaniemi 1W (MaKe)

10.10. KAJ Paltaniemi 1p (MaKe)

Joulukuuhun mennessä yht. n.25 yks.

Puukiipijä ?- ?**Pikkulepinkäinen** ? –15.8.

15.8. VUO Otanmäki 2p (ArTe)

Isolepinkäinen ? –13.11.

13.11. KAJ Keskusta 1 SE (TeHe)

Närhi ?- ?27.9. KAJ Venäjänniemi 6 kiert
(JuMa, ArTe)

1.10. KAJ Paltaniemi 6 kiert (PeHe)

Pähkinähakki 2 yks.

25.8.-6.9. VAA Nuojua 1p (Ari Rainio ja HaTu)

13.9. VAA Törmäkylä 1 kiert (JoRo)

Naakka ?- ?

14.9. KAJ Paltaniemi 300p (JoRu)

Mustavaris ? –11.10.;23.10.

11.10. KAJ Paltaniemi X yks. (Juha Huttunen)

23.10. KAJ Majasaarenkangas 1p
(HaRö)**Varis** ?- 21.10.

14.9. KAJ Paltaniemi 250p (JoRu)

21.10. VUO Lapinniemi 17m (EsPa)

Korppi ?- ?**Kottarainen** ? – 12.10.;21.10.

22.9. KAJ Paltaniemi 60p (MaKe)

12.10. SOT Rimpilänniemi 2p
(MaKe, IlJa)21.10. VUO Lapinniemi 1SW (Es-
Pa)**Peippo** ? – 28.10.

2.9. KAJ Paltaniemi n300m (PeHe)

28.10. RIS Uva 1p (PeHe)

Järripeippo ? – 28.10.;29.10.

2.9. KAJ Paltaniemi n100m (PeHe)

13.9. KAJ Paltaniemi an250p (ArTe)

28.10. RIS Uva 1p (PeHe)

29.10. KAJ Koutaniemi 1p (ArTe,
PiRi)**Viherveippo** 15.8. - ?15.8. KAJ Vimpelinvaara 1m NW
(EsPa)**Tikli** 0 yks.**Vihervarpunen** ? – (24.12.)18.8. KAJ Kylmä 65 kiert (ArTe,
PiRi)24.12. KAJ Pohjolankatu 30p (Ka-
Ha)

Muuten oli loppupalven vähissä.

Hemppo 0 yks.**Vuorihemppo** 1 yks.

18.10. KAJ Petäisenniska 1p (PeHe)

Hemppo/vuorihemppo 1 yks.

15.11. KAJ Keskusta 1SSW (EsPa)

Urpiainen 6.8. - ?

6.8. KAJ Kirkkoniemi 50p (MaKe)

18.10. KAJ koko kunta 450 yks.
(PeHe)

1.11. KAJ Kirkkoniemi 200p (JoRu)

10.11. VUO Manamansalo 300p
(Pertti Kaarakainen)10.12. KAJ Kylmä 200 p, kiert (Ar-
Te)**Tundraurpiainen** 15.10.;18.10. - ?

15.10. KAJ Paltaniemi 2p (PeHe)

18.10. KAJ Petäisenniska 2p (PeHe)

17.12. KAJ Rajalähiö 5p (EsPa)

X 9 yks, XI 4 yks, XII 11 yks. Myös
I-II useampia.

Kirjosiipikäpylintu 3 yks.
25.6. VAA Nuojua /1"p (HaTu)
14.7. SUO Säynäjäsuo ä SW (PeHe)
14.10. Suo Ala-Vuokki 1ä (HanVa)

Pikkukäpylintu 28.5. - ?
28.5. KUH Jauhovaara 12SW (TeHe, PeHe)
4.6. SOT Naapurinvaara 25m (TeHe, ArTe)
6.7. KAJ Teppana 25 kiert (TeHe)
11.10. KUH Saunajärvi 50 kiert,p (PeHe, AnLe)

Käpylintulaji
23.6. SOT Keskusta a50 kiert (Voitto Pajulehto)
23.10. SOT Losonvaara 50 kiert (ArTe, Juha Tervo)

Isokäpylintu ? - ?
11.10. KUH Saunajärvi 35p,kiert (PeHe, AnLe)

Punavarpunen ?- 13.8.
13.8. SOT Jormuantie 1p (ArTe)

Taviokuurna 14.10.;15.10. - ?
14.10. KUH Saarijärvi 1W (HanVa)
15.10. KAJ Nuottipuro 5W (EsPa)
4.11. KAJ Paltaniemi 26p (MaKe, EsPa)
6.11. KAJ Keskusta 30p (TeHe/EsPa)
19.12. KAJ Kirjaston ranta 29p (JoRu)

Kiitokset

Teppo Helo muokkasi lokakuun tulokset käyttökelpoisiksi. Lisäksi hän poimi muutamia lisähavaintoja Kailinnut- sähköpostilistan viesteistä. Kiitokset myös kaikille Tiiraan havaintojaan ilmoittaneille.

20.12. KAJ Pieni-Kettu 36p (JoRu)
27.12. KAJ Keskusta 30kiert 1W (TeHe)

Punatulkku ? - ?

4.10. KAJ Juuttaanniemi 12m (PeHe)

Nokkavarpunen 0 yks.

Lapinsirkku 7 yks.
2.9. KAJ Paltaniemi n5p (PeHe)
1.10. KAJ Paltaniemi 2p (PeHe)

Pulmunen 1.10. – 25.10.;4.11.
1.10. VAA Happy beach 1 (HanVa)
19.10. VAA Painuanlahti 30p (PeHe)
25.10. KAJ Koutaniemi 25 kiert (JoRu, Marja-Liisa Ruuskanen)
4.11. KAJ Aurala 1p (JoRu)

Keltasirkku ?- ?

Peltosirkku ?- ?

Pohjansirkku ? -6.9.;3.10.
6.9. VAA Painuanlahti n15p (ArTe, JoRu, MaKa ym.)
3.10. VAA Pelso 1 yks. (ArKa)

Pajusirkku ? –12.10.;12.10.
12.10. SOT Rimpilänniemi 1p (MaKe, IlJa)
12.10. VAA Nimisjärvi 1 (JoRu)

Marjalintujen esiintyminen Kajaanissa talvikaudella 2006-2007

Esa Partanen

Talvella 2006-2007 havaittiin Kainuussa melko runsaasti marjalintuja. Tarkastelen tässä Kajaanin kaupunkitaajaman alueen havaintojen perusteella tilhen, räkättiras-taan ja taviokuurnan esiintymisen ajoittumista lokakuusta maaliskuun puoliväliin. Vertailen ajoittumista myös talven 1974-1975 marjalintujen esiintymiseen Kai-nuussa (Haataja 1975).

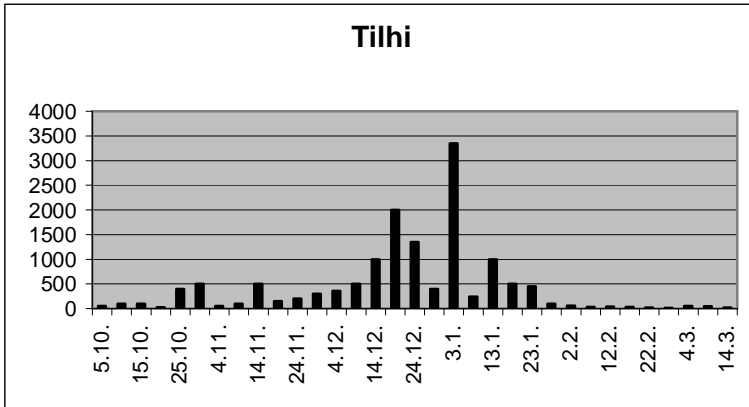
Aineisto ja menetelmät

Havainnot sain KLY:n arkistona käyttämästä Tiira-havaintojärjestelmästä. Joulu-kuussa pyysin alueen sähköpostiringissä marjalintuhavaintojen mahdollisimman aktiivista ilmoittamista Tiiraan.

Kajaanin kaupunkitaajamaksi laskin kaupunginosat, mutta muut kunnan taajamat (Paltaniemi jne.) on rajattu pois. Taajama-alueen otin alueeksi, koska siellä retkeily oli suhteellisen aktiivista läpi tarkasteltavan jakson. Heikoiten ilmoituksia oli alku-ajalta, eli lokakuulta.

Havainnointi ei ollut vakioitua, ja siksi käsittelen vain kunkin viiden päivän jakson suurimpia ilmoitettuja päiväsummia. Havaintojen paikan laajuus vaihteli yksittäi-sen pihan ja koko taajama-alueen välillä. "Koko kunta" -ilmoituksella olleet ha-vainnot jouduin rajaamaan pois, koska niissä oli oletettavasti mukana myös taaja-ma-alueen ulkopuolisia havaintoja.

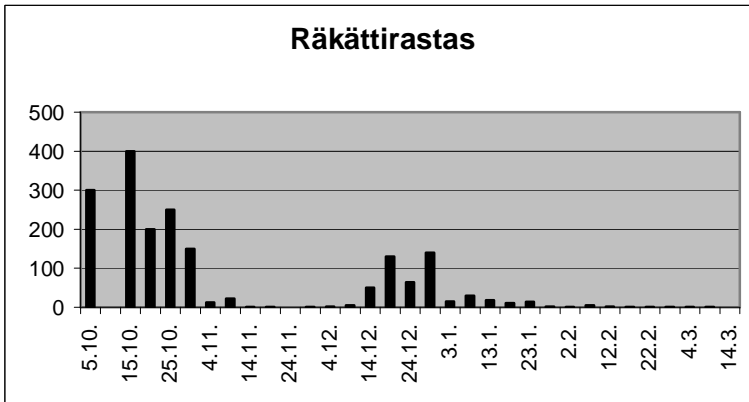
Tilhen (kuva 1) runsaampi esiintyminen alkoi lokakuun lopulla. Marraskuun puoli-välissä oli epäselvä piikki, joka saattaa olla myös epätasaisen aineiston luoma. Varsinainen huippu havaittiin joulu- ja tammikuun puoliväliden välillä. Suurin lu-kumäärä (3350) havaittiin tuon jakson puolivälissä, eli vuodenvaihteessa. Määrät pienenivät pikkuhiljaa kohden tammikuun loppua. Helmikuussa laji oli jo vähissä ja kuun lopulla tilhiä ei näkynyt juuri lainkaan. Maaliskuun alussa nähdyt parvet kertonevat jo alkaneesta kevätmuutosta.

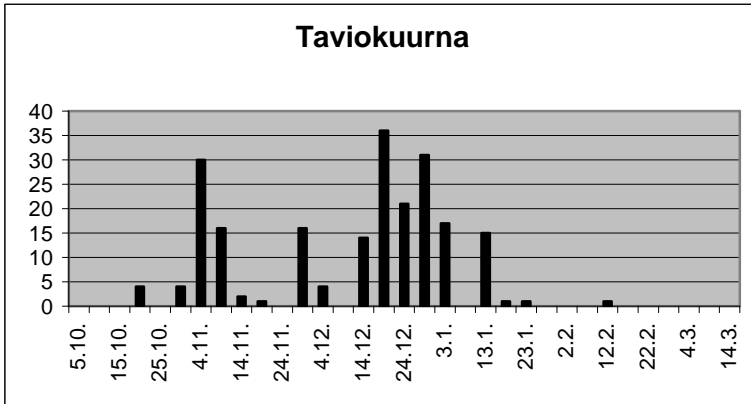
Kuva 1. Tilhen suurimmat määrät Kajaanin taajama-alueella välillä lokakuu 2006 - maaliskuun puoliväli 2007 viiden päivän jaksoissa. Päivämäärä on jakson keskipvm.

Esiintymisen kulku

Räkättirastaan (kuva 2) suurimmat määrät (maksimi 400) havaittiin heti lokakuun alkupuolella. Kun tilhen määrät nousivat loka-marraskuun vaihteessa, räkätin määrät taas laskivat. Laji oli sitten lähes kateissa joulukuun puoliväliin asti. Tilhen varsinaisen huipun aikaan joulukuun loppupuoliskolla havaittiin myös räkättirastaalla toinen, heikompi huippu (maksimi 150). Tuo huippu oli tilhen huippua aiemmin ohi, ja tammikuun alkupuolella määrät olivat selvästi vähenneet. Räkätin esiintyminen oli käytännössä ohi tammikuun lopussa.

Kuva 2. Räkättirastaan suurimmat määrät Kajaanin taajama-alueella välillä lokakuu 2006 - maaliskuun puoliväli 2007 viiden päivän jaksoissa. Päivämäärä on jakson keskipvm.

Kuva 3. Taviokuurnan suurimmat määrät Kajaanin taajama-alueella välillä lokakuu 2006-maaliskuun puoliväli 2007 viiden päivän jaksoissa. Päivämäärä on jakson keskipvm.

Ensimmäiset taviokuurnat (kuva 3) havaittiin lokakuun lopulla. Lajin esiintymisessä oli havaittavissa kaksihuippuisuutta. Ensimmäinen huippu oli heti marraskuun alussa, suurimman määrän ollessa 30 yksilöä. Marras- ja joulukuun puolivälien välillä lajista ilmoitettiin vähän havaintoja, mutta suurin määrä oli kuitenkin 16 yksilöä. Osasyynä saattaa olla myös tuon ajan vähäisempi retkeily. Toinen ja selvempi huippu oli tilhen tapaan joulukuun loppupuolella. Sen suurin määrä oli 36 yksilöä. Määrät laskivat selvästi tammikuun puolivälissä. Helmikuussa tehtiin enää yksi havainto.

Vertailu talveen 1973-1974

Verrattuna talveen 1973-1974 (Haataja 1975) marjalintujen esiintyminen noudatti suurin piirtein samaa aikataulua. Tilhen huippu Kajaanissa oli nyt tuota talvea hieman myöhäisempi, jatkuen selvästi vielä tammikuussa. Räkättirastaan huippukin jatkui hieman pidemmälle lokakuuta, ja lajin joulukuun toinen huippu oli ilmeisesti nyt hieman selvempi. Taviokuurnan esiintymisen ajoittuminen oli alussa samanlainen, mutta joulukuun loppupuolen huippua ei tuolloin ilmeisesti havaittu, vaan määrät vähenivät tasaisesti joulukuussa. Vertailu on tosin hieman epävarmaa, koska aineiston käsittelytapa on erilainen. Nyt otin vain suurimmat määrät huomioon, talven 1974-1975 aineistosta on otettu kokonaismäärät. Myös havaintojen ilmoittelun erot ym. satunnaistekijät saattavat selittää eroja.

Taviokuurnakoiras © Jouni Ruuskanen

Yhteenveto

Tilhen ja taviokuurnan esiintyminen oli melko runsasta talvella 2005-2006 Kajaanissa. Räkättirastaan huippu sen sijaan oli ohi jo marraskuun alussa. Lajin toinen pienempi huippu havaittiin joulukuun lopulla. Taviokuurnan esiintymisessä oli kaksi huippua: marraskuun alussa sekä joulukuun loppupuolella. Tilhen huippu ajoittui joulukuun loppupuolelle. Talveen 1973-1974 verrattuna marjalintujen esiintymisen kulku oli suurinpiirtein samanlainen. Selvin ero oli taviokuurnan toinen huippu joulukuussa, jota tuolloin ei ilmeisesti havaittu.

Kirjallisuutta

Haataja, K. 1975. Kainuun marjalinnut talvella 1973/74. Kainuun Linnut 3:57-60. KLY.

Kirjoittajan yhteystiedot:

e-mail: esa.partanen (ät) yahoo.com
puh 044-5526617

Vuolijoen alueen linnusto kautta aikain

Kari T. Haataja

Vuolijoen linnustosta puhuttaessa tulee lähinnä mieleen Otanmäen lintuallas, joka on osoittautunut Kainuun parhaimmaksi lintupaikaksi. Altaan alueella on tavattu ainakin 216 eri lintulajia. Toki Vuolijoki on muutakin kuin Otanmäen lintuallas, kuten Sopenmäen – Talaskankaan metsiensuojelualue, Rimpineva sekä muut suojellut suoalueet, Käkilahden – Ojanperän alue, jne.

Syntyperäisenä vuolijokelaisena päätin koota yhteen alkuvuonna 2006 Vuolijoella siihen asti tehdyt lintuhavainnot ja tehdä niistä yhteenvedon ”Vuolijoen Linnusto”. Täydensin äskettäin vielä tietoja vuoden 2006 havainnoilla, joten tehty yhteenveto kattaa Vuolijoen alueella tehdyt lintuhavainnot läpi koko kunnan historian. Vuolijoki kuntana oli olemassa noin 100 vuoden ajan ja se liitettiin Kajaanin kaupunkiin vuoden 2007 alusta. Siten tuo yhteenveto on myös Vuolijoen Linnuston historiikki.

Yhteenvedon tavoitteet

Itse yhteenvedon olen tehnyt pitkälti samalla tavalla kuin aikoinaan julkaistiin Kainuun Linnut -lehdet. Siinä lajikohtaisesti esitettiin mielenkiintoisimmat havainnot ja tehtiin arviot linnuston yleisyydestä sekä pesimälajien että muuttajien osalta. Yleisyysarviot ovat puhtaasti oma näkemykseni saadun materiaalin pohjalta, vaikka olenkin elänyt viimeiset 30 vuotta Vuolijoen ulkopuolella. Toki jokin tuntuma linnustoon perustuu vuosittaisiin käynteihin kunnassa ja nuoruudessani paljolti maastossa vietettyihin päiviin ja retkimuistiinpanoihini.

250 lintulajia havaittu Vuolijoen alueella

Yhteenvedon tuloksena paljastui, että Vuolijoen alueella on tavattu 250 lintulajia, kun koko Kainuun alueella on tavattu 301 lajia vuoden 2006 loppuun mennessä. Ehkä Kajaani alueena hakkaa Vuolijoen lajimäärän, mutta monipuolisen luonnon ansiosta Vuolijoella on tavattu hämmästyttävän mielenkiintoisia lajeja. Kajaanin lisäksi on Vuolijoen osalta lienee aika hyvä kuva linnuston kehittymisestä sitten 1960-luvun koko Kainuuta ajatellen.

Tietämys Vuolijoen linnustosta on muodostunut kainuulaisen lintuharrastuksen painopisteiden mukaan. Pääpaino on mielenkiintoisten lajien etsimisessä. Siten pesimälinnuston seuranta tai muut enemmän pitkäjänteiset selvitykset ovat kuta-kuinkin puuttuneet. Metsähallitus on tehnyt suojelualueiden linnustonselvityksiä ja lähinnä Sopenmäki – Talaskangas alueelta on pitempiäaikaisia laskentoja osana metsähallituksen linnuston selvitystöitä. Otanmäen lintuallas sekä Käkilahti –

Ojanperä alue ovat olleet erityisesti muutonaikaisen retkeilyn kohteita. Vuottolahti – Kuusiranta -alue on osoittanut parhaat puolensa yölaulajien suhteen.

Linnuston erityispiirteet

Vuolijoki on Kainuun lounaisinta aluetta rajoittuen pitkälti Oulujärveen, joten Perämeren vaikutus, Vienanmereltä Suomen poikki johtava muuttoreitti ja Maanselän taigalinnusto luovat oman sävöksensä lajistoon moninaisuuteen. Talaskangas ei vedä vertoja Sotkamon tai Puolangan loistaville vaaramaisemille, mutta antaa kuvan perinteisestä taigametsälinnustosta, kuten kuukkeli, pohjantikka ja metso lajistoa edustavat, mutta myös harvinaisena tavattava sinipyrstö yllättää. Eteläisempien lajien osalta mainittakoon alueella tavatut kehrääjä, pikkusieppo ja idänuunilintu.

Käkilahden – Ojanperän – Käkisaaren alue tarjoaa hyvin monipuolisen rehevän vesistön ja aavan merimäisen vesialueen lajiston. Rimpinevalla pesivät kaakkurit käyvät säännöllisesti kalastamassa lähivesillä. Muuttoaikana alavat vesialueet tarjoavat hyvät kerääntymismahdollisuudet isoillekin lintumäärille sekä vesilinnuston että kahlaajien osalta. Alue on muodostunut kaulushaikaran ja ruskosuohaukan pesimäalueeksi molempien lajien levittäytyessä pohjoiseen. Parhaimpia lajeja alueelta ovat kääpiöhuitti, punajalkahaukka, härkälintu ja luhtahuitti sekä jo Suomen linnustosta kadonnut kultasirkku.

Otanmäen lintuallas on oma lukunsa puhuttaessa Vuolijoen linnustosta. Aktiivinen retkeily on paljastanut hyvin monipuolisen pesimälajiston altaan hyvin ravinteikkaan veden johdosta. Nykyisin altaalla on yksi Suomen suurimmista pikkulokkikolonioista. Muuttomatalla turvelautoille pysähtyy monia mielenkiintoisia kahlaajia. Monipuolinen linnusto vetää puoleensa myös runsaasti petolintuja. Aktiivinen retkeily huhtikuun lopusta aina vesien jäätymiseen on tuonut sellaisen määrän pikkuharvinaisuuksia sekä kovan luokan harvinaisuuksia, että ei ole vaikeaa sanoa sen olevan Kainuun paras lintupaikka. Lisäksi se on helposti saavutettavissa ja retkeiltävissä.

Seuraava lajilista mielenkiintoisen pesimälajiston osalta puhuu puolestaan: mustakurkku-uikku, heinätavi, punasotka, nokikana, punajalkaviklo, tylli, vesipääsky, jänkäsirriäinen, huuhkaja, viirupöllö, kultasirkku, pikkusirkku, jne. Muuttolajien tai satunnaisten ja suurharvinaisuuksien osalta lista on vieläkin vaikuttavampi: amerikanjääkuikka, pikku-uikku, jalohaikara, kyhmyjoutsen, pikkujoutsen, lyhtynokkahanhi, ruostesorsa, ristosorsa, amerikantukkasotka, amerikanhaapana, harmaasorsa, amerikantavi, haarahaukka, arosuohaukka, niittysuohaukka, punajalkahaukka, tunturihaukka, luhtakana, luhtahuitti, liejukana, siperiankurmitsa, keräkurmitsa, palsasirri, merisirri, heinäkurppa, mustapyrstökuiri, lampiviklo, rantakurvi, isovesipääsky, tunturikihi, isokihu, isolokki, mustatiira, turkinkyhky, tunturikiuru, viirusirkkalintu, rytikerttunen, viiksitimali ja vuorihemppo.

Ensimmäisenä havaintona Kainuussa ovat ainakin seuraavat: amerikantavi, amerikantukkasotka, arosuohaukka, siperiankurmitsa, palsasirri, isovesipääsky, isokihu ja rytikerttunen. Kainuun toisia havaintoja ovat: amerikanjääkuikka, jalohaikara, ruostesorsa ja viiksitimali.

Muualta Vuolijoen alueelta Kainuun ensimmäisiä havaintoja ovat ruostesorsa, kääpiöhuitti, virusirkkalintu, mustaotsalepinkäinen ja toisia havaintoja mustahaikara.

Tarha- tai häkkikarkulaiseksi tulkituista lajeista on tehty Kainuun ensimmäiset havainnot tiibetinhahasta ja harjakoskelosta, molemmat Otanmäen lintualtaalta. Tiibetinhahki on tavattu myöhemmin myös Sotkamossa, kesällä 2006.

Vuolijoen alue aktiivista retkeilykohdetta Kajaanin kaupunkinakin

Vaikka yllä oleva lista on harvinaisuuspainotteinen, niin varsinkin Otanmäen altaalla on yllin kyllin katsottavaa. Harvinaisuuksia sattuu kohdalle silloin tällöin hyvillä lintupaikoilla, kun maastossa jaksetaan retkeillä aktiivisesti. Vuolijoen alue on varmasti yhtä aktiivinen retkeilykohde kuin aikaisemminkin, mutta ehkä tämä yhteenveto herättää kiinnostuksen sellaisissakin harrastajissa, jotka eivät ole vielä alueella retkeilleet.

Yhteenvedon havainnot perustuvat lähes täysin kainuulaisten lintuharrastajien ilmoittamiin havaintoihin, joten kiitos kaikille, jotka ovat mahdollistaneet yhteenvedon tekemisen. Mikäli haluat perehtyä tarkemmin Vuolijoen Linnuston seikkaperäiseen yhteenvetoon, niin se on saatavilla ainakin KLY:n Internet-sivuilta (<http://www.birdlife.fi/kly>) julkaisut linkin takaa ja tekijältä

Lähteet:

Haataja Kari, 2007: Vuolijoen Linnusto v2 – yhteenveto Vuolijoen kunnassa tavatuista lintulajeista (pdf -tiedosto).

Uusi laji Kainuulle: Kääpiöhuitti (Porzana pusilla) Vuolijoen Käkilahdessa 24.06.-04.07.1999

Teppo Helo ja Mauri Leivo

Olin ollut koko talven ja kevään kiireinen, enkä ollut etsinyt edes kiikareita kaapista esiin. Leivon Mauri soitti ja kertoi olevansa IBA-kierroksella ja tulevansa Kainuuseen kesäkuun loppupuoliskolla. Sovimme Maurin kanssa, että kierretään yhdessä Kainuun alueita. Muutamaa päivää ennen reissua Mauri vaihtoi vielä hieman aikataulua ja lopulta jo lähes homehtuneet kiikarit pääsivät raikkaaseen ulkoiluun.

Kiersimme ensin parin päivän ajan yhdessä Keijo Savolan kanssa Itä-Kainuun suoja- ja metsäalueita. Viimeinen yhteinen retkipäivä suuntautui sitten Kainuun parhaille vesilintupaikoille Oulujärven ympäristöön. Kävimme mm. Otanmäen altaalla, jossa kohdallemme sattui kaksi rantakurvia. Sen esiintymishuiput Kainuussa painottuvat toukokuun 20. päivän ja kesäkuun 25. päivän tienoilille. Tyytyväisenä kurvihavainnosta jatkoimme matkaamme läheisen Käkilahden kautta. Talvella jäät olivat niittäneet kaiken ruoikon, joten maisema poikkesi avoimena ja vihreän värisenä normaalist. Käkilahti on Kainuun alueella hyvän luokan lintukohde, joten tavalliseen verrattuna melko aution maiseman esittely tuntui oudolta.

Kun seisoi Käkilahdesta lähtevän "kanavan" yli menevällä sillalla, lähestyi meitä voimakas sadekuuro, joka pimensi taivaan. Yömäisestä pimeydestä innostuneena päästi melko lähellä tietä olevalla rantaluhdalla oleileva otus merkillisen narisevan äänen. Molemmat jähmettyivät kuuntelemaan ääntä, jota en itse tuntenut. Ääni toistui vielä muutaman kerran, ennen kuin hiljeni kokonaan. Se kuulosti kivalta rasvan puutteessa olevalta oven saranalta, joka valitti ovea avattaessa. Kävin läpi lintuja, joista minulla oli kokemusta, mutta pallo tuntui olevan tyhjä tällaisen narisijan kohdalla. Mauri kysyi oliko kyseessä varmasti lintu, johon vastasin sen mielestäni olevan. Mauri sanoi linnun äänen hänen mielestään sopivan liiankin hyvin kääpiöhuittiin, josta hänellä oli aikaisempaa kokemusta niin Suomesta kuin ulkomailta. Illalla olevat suunnitelmat saivat uuden aikataulun. Kuuntelimme voimakkaan sadekuuron jälkeen vielä hetken, jos lintu innostuisi ääntelemään, mutta iltapäivä ei ollut siihen parasta aikaa. Kotona vielä varmistukseksi CD-levy koneeseen ja päivällä havaitun äänen toteaminen identtiseksi nauhalta soitettuun.

Illalla paikalle kerääntyi sitten Kainuun kokenut kaarti lintua etsimään. Muutaman kymmenen minuutin odottelun jälkeen ääni kuului mielestäni pari kertaa, mutta kukaan muu ei siihen reagoinut. Sitten juteltiin niitä näitä, kunnes Rönkön Hannu satunnaisen keskustelun lomasta kiinnitti muidenkin huomion hyvin kuuluvaan narinaan, joka toistui tasaiseen tahtiin. Autossa istumassa ollut Rönkön Leena totei, että lintu oli ollut aikaisemminkin äänessä, mutta sillalla seisovassa porukassa

oli luultavasti sen verran melua tai jännitystä, ettei ääni sattunut sen keskuudessa kenenkään korvaan.

Hetken kuuntelun ja keskustelun sekä pariin kertaan linnun ääntä kasetilla olevaan kääpiöhuittiin verrattuamme olimme yksimielisiä, että kyseessä on kääpiöhuitti. Käytimme vielä vähän aikaa, jotta saimme nauhoitettua linnun ääntä tyydyttävällä laadulla havainnon dokumentointia ja RK-käsittelyä varten. Tähän soppaan laittoi itsensä peliin myös luhtahuitti, joka huutamalla muutaman kymmenen metrin päässä pyrki haittaamaan nauhoitustamme. Lopulta nauhoitus kuitenkin saatiin ja pääsimme tyytyväisin mielin kotimatalle.

Seuraavana yönä odottelivat muualta tulleet bongarit linnun ääntelyä. Pitkästä odottelusta huolimatta ääntä ei enää kuulunut. Lähdimme pienellä porukalla läheisen metsän läpi kävelemään rantaluhdalle, jolloin linnun ääni taas kuului. Lintu oli vaihtanut sen verran paikkaa, ettei sen ääni enää kuulunut tielle. Viimeinen tiedossa oleva havainto linnusta tehtiin 4.7 eli se viihtyi Kainuussa tuollaisen keskiverto kesälomamatkan verran.

Uusi laji Kainuulle: Kashmirinuunilintu (*Phylloscopus humei*) Kajaanin Paltaniemellä 12.-14.11.2005

Markus Keskitalo

Laiskanpulskeasti lähdin lauantaipäivän retkelle selvästi auringonnousun jälkeen, vaikkei päivää tulisi olemaan muutenkaan kovin pitkästi käytettävissä. Pysähdyin Paltaniementien varteeseen kohdalle, josta avautuu hyvät näkymät valtavan Oulujärven selälle. Mielessä lähinnä suulan, pikkukajavan ja amerikanjääkuikan kaltaisia lintuja, joskin sitkeä etelävirtaus latisti toiveita näiden marraskuisten pohjoisten kylmänpurkausten tyypillisistä rareiteeteista.

Stajjipaikalla kävi reipas tuuli selän takaa, joka häiritsi kuulemista pahasti. Etäinen kirkas ääni tarttui korvaan alhaalta rannan suunnasta, kaukaakin, 100m päästä. Ääntä ei oikein tuulessa hahmottanut, mutta siitä kiinnostui kyllä, tosin samalla suunnalla vinkui mm. sinitiaisia. Lintu oli vartin hiljaa, minä purin leipää edelleen töyrään päällä ja ihmettelin että olikohan se vaan joku tintti joka vikisi. Sitten ääni kuului taas, hiukan selvemmin. Nyt alkoi jännittää, nappasin kameran ja lähdin kiikareiden ja seipiön kanssa alas rappusia pitkin. Niitähän on ollut liikkeellä, mutta ei kai nyt sentään Kaenuussa? Pääsin puskan ja harvan ruovikon reunaan, muistellen sekä Bongariliiton sähköpostilistalla käytyä keskustelua humeiden kähmymisestä ruovikoissa tänä syksynä, että kirkkaana mielessä soivaa humein ääntä 5 vuotta aiemmin Lemlandin Lågskärillä. Taas tuskastuttava hiljainen vartti. Sitten ääni kuului selvästi, tuulen häiritsemättä ja läheltä vaikka miten monta kertaa peräjälkeen. Lähdin varovasti lähestymään taukoamatta toistuvaa ääntä, joka siirtyi parikymmentä metriä pieneen venevalkamaan ja hiljeni. Kävelin perässä venevalkaman reunaan, lintu alkoi huutaa taas ja lensi toiselle puolelle venevalkamaa kerralla ainakin 50m. Taas perään, lintu huusi edelleen ja pysähtyi noin 2 sekunniksi parin metrin korkeuteen pusikkoon ennen kuin jatkoi taas toiset 50m. Ehdin todeta linnun kiikarilla pieneksi pliiisunväriksi siipijuovalla varustetuksi uunilinnuksi ja siinä kaikki. Puhelin oli autossa latautumassa. Tiedostin kyllä, ettei tämä nyt oikein riitä. Mutta kun lintukin hiljeni, kirmasin autolle ja puhelimelle: nyt ei passannut ujoistella tiedotuksen kanssa, jos mieli lyhyen päivän aikana saada komppausapua. Laitoin viestin Bongariliiton lintutiedotukseen.

Hyvä strategia! Joensuussa lähtökuopissa Raahan humeista päivytystä odotteleva Kajaanin oma poika Roni Väisänen soitti välittömästi ja ilmoitti lähtevänsä matkaan. Roni antoi myös Jouni Ruuskasen puhelinumeron, joka levittää tehokkaasti tekstaringillä Kainuun harvoille harrastajille tiedon – itse kun en tuolloin juuri tuntenut edes naamalta kainuulaisia harrastajia. Soitin Jounille ja läksin etsimään lintua. Kohta pääsin katsomaan maassa lähes pystysuorassa rinteessä hyöriävää lintua kiikarilla muutaman kymmenen metrin päästä risujen ja pusikoiden väleistä ihan hyvän tovin. Aikaa oli ollut hyvin valmistautua katsomaan heti oikeita asioita: jalkojen ja nokan väriä, siiven ja pään kuviointia, selkäpuolen väritystä. Jouni kaahasi paikalle hämmentävän nopeasti ja ehti rinteessä kuulla linnun ja nähdä sen

lentävän takaisin samaan venevalkamaan mistä se löytyikin. Tallustaessamme koh-
ti valkamaa kurvasi paikalle Alpo Parttima ja Hannu Rönkkö. Sitten alkoi se kaksi
päiväinen ajojahti, jossa lintua yleensä päästiin katsomaan sen ollessa rinteessä.
Paikalla oli parhaimmillaan 5 kameramiestä telet ojossa, mutta lintu pysyi aina
hankalasti kaatuneiden puunrunkojen ja risujen takana tai pusikoiden juurissa. Yh-
tään hyödyllistä kuvaa linnusta ei saatu. Se oli kyllä välillä minuuttitolkulla näky-
vissä, kunhan malttoi katsella liikaa lähestymättä ja odotteli kärsivällisesti linnun
esiintuloa risujen välistä – kameroilla vaan ei ollut mitään käsitystä mihin tarken-
taa. Sinänsä rinne oli ihanteellinen paikka värien tarkasteluun – heti linnun takana
oli varsinainen värikartta: kuivuneita ruskeita oksia, täysin hopeanharmaan jäkälän
peittämiä kaatuneita kuusen taimia, kirkkaan vihreitä saniaisia ja ylipäättään tumma
maa heti linnun takana oli otollinen ympäristö. Lintu äänteli iltapäivällä ja seuraava
päivänä huomattavasti harvemmin, se näkyikin toistuvasti lähinnä raivokkai-
den komppaajien lukumäärän lisääntyttyä toiselle kymmenelle. Paikalle saapui
muutamia orneja naapurimaakunnista. Hyvin ihmiset löysivät perille, vaikka jäl-
keenpäin hoksasin tiedottaneeni alusta lähtien väärällä osoitteella: levitin tietoa,
että lintu oli Paltaniementie 84 kohdalla, mutta kyllä tieosuus Paltaniemen kirkon
kohdalta alkaen on Pappilanniementietä oikeasti...

Kashmirinuunilintu sai lajistatuksen Suomessa 1990 –luvun jälkipuoliskolla. Mo-
net noin kolmestakymmenestä Suomen havainnosta ovat jälkikäteen riittävän hyvin
dokumentoidusta vanhemmista havainnoista määritettyjä. Ensimmäiset *humeiksi*
määritetyt on havaittu aivan 1970 –luvun alussa. Aiemmin taigauunilinnun alalaji-
na pidetty *humei* tulee kaukaa Uralin tuolta puolen ja saapuu Suomeen keskimäärin
selvästi taigauunilintua myöhemmin syksyllä. Vuosi 2005 oli kuudella kashmi-
rinuunilinnullaan paras yksittäinen vuosi Suomessa ja se havaittiin muutamaa päi-
vää aiemmin ensimmäistä kertaa mm. Pohjois-Pohjanmaalla. Nykyään lajin voi
luonnehtia olevan lähes jokavuotinen harhailija Suomessa. Lajin havaitsemista
Suomessa kuvastaa hyvin, että Paltaniemen lintu oli ensimmäinen sisämaakunnasta
hyväksytyt lajinsa edustaja. RK hyväksyi havainnon maaliskuussa 2006. Lintu
viihtyi paikalla kolme päivää, joten sen ehti havaitsemaan useimmat halukkaat.

Linnun kuvaus (kopio rk-lomakkeesta):

<p>VERTAUKOITEENA OLLEET MUUT LINNUT</p> <p>sinitainen</p>
<p>KOKO JA SEN MÄÄRITYSPERUSTEET</p> <p>pienempi kuin sinitainen. pieni uunilintu.</p>
<p>KUVAUS LINNUNTA (MUOTO JA VÄRITYS, LIKKUMIS- JA LENTOTAPA, PYYDYSTETYSTÄ RENKAAN NUMERO, MITAT JA SIIPKAAVIO, YM.)</p> <p>PIENI, INON KOKOINEN JA MUOTOINEN VAATIMATTOMAN VÄRINEN UUNILINTU. HYVIN VILKAS. LENSII KIUSALLISEN PITKIÄ MATKOJA LÄHESTYTTÄESSÄ. AJOITAIN NEUROOTTISEN VILKASTA ÄÄNTELYÄ PITKIÄ AIKOJA.</p> <p>PALJAAT OSAT: NOKKA HENTO, OHUT JA TUMMA. YLÄNOKKA KOKONAAN TUMMA JA ALANOKKA TYVIOSASTAAN VAALEA, EI SELVÄÄ VÄRIRAJAA, N. PUOLET ALANOKASTA KIN VAIKUTTI TUMMALTA. JALAT HYVIN TUMMAT, TARKASTELTUNA MM. LINNUN VATSAA VASTEN.</p> <p>VATSAPOUOLI: LIKAISEN VALKEA, HARMAAMPI KUIN INON.</p> <p>SELKÄPOUOLI: VIHREIN OSA LINTUA OLI YLÄPERÄ, PÄÄLAELLA EI OLLUT VIHREÄTÄ HAVAITTAVAKSI ASTI, PÄÄLAKI OLI RUSKEANHARMAA. SELKÄ OLI VIHREÄ, VÄRI VOIMISTUI/KIRKASTUI YLÄPERÄÄ KOHTI MENTÄESSÄ.</p> <p>SIIPI: HYVIN PLIISU, VAILLA INOMAISIA JYRKKIÄ VIHREÄN JA MUSTAN VAIHTELUITA. SIIPISULKIEN REUNUKSET OLIVAT KUITENKIN KAPEALTI MUTTA SELVÄSTI HIPPIÄISMÄISESTI VIHERTÄVÄT – MIKÄ OLI MUUTOIN VAIMEASTI KUVIDULLA SIIVELLÄ HUOMIOTA HERÄTTÄVÄÄ. TERTIAALIT OLIVAT TUMMAT, KYLMÄNSÄVYISET, LYIJYNHARMAAT. TERTIAALIEN KÄRJET OLIVAT LEVEÄLTI VAALEAT. IPHIEN KÄRJISTÄ MUODOSTUI SELVÄ, VAALEA SIIPJUOVA. SIIPJUOVA EI OLLUT PUHTAAN VALKOINEN. VÄLILLÄ PÄÄSIN NÄKEMÄÄN MYÖS HYVIN LYHYEN SIIPJUOVAN AIHEEN KEPHEISSÄ, JOKA EI OLLUT EDES NIIN VALKEA KUIN IPHIEN JUOVA. KEPHIEN JUOVAN AIHEEN MUODOSTANEIDEN VAALEIDEN HÖYHENTENKÄRKIEN LUKUMÄÄRÄÄ EI PYSTYNYT LASKEMAAN, MUTTA EI NIITÄ MONTAA SILLE MATKALLE MAHDU.</p> <p>PÄÄ: PÄÄLAKI RUSKEANHARMAA. KOPH SUTTUISET, SEKIN PLIISUMMIN KUIN INOLLA. HYVIN SELVÄ JA PITKÄ SKJ, BEIGENVALKEA VAILLA KELLERTÄVÄÄ/VIHERTÄVÄÄ. SELVÄ TUMMA (EI MUSTA) JA PITKÄ SILMÄJUOVA, EI KOVIN HUOMIOTA HERÄTTÄVÄ, MUTTA KOROSTI BEIGEÄ SKJ:AA.</p> <p>PYRSTÖ: YLEISVÄRILTÄÄN TUMMA, SIIPIEN VÄRINEN. PYS REUNAT OLIVAT VIHREÄT.</p> <p>YLEINEN VAIKUTELMA VÄREISTÄ: INOA HARMAAMPI VATSAPOUOLI SEKÄ PLIISUMPI SELKÄPOUOLI JA SIIPI TEKIVÄT LINNUNTA YLEISVÄRITYKSELTÄÄN KOVIN ERINÄKÖISEN KUIN MITÄ INO ON. ENSIVILAUKSELLE PITI MIETTÄÄ, MINKÄLAINEN ÄÄNI PLUMBEITARUSKELLA MAHTAA OLLA – YLEISVÄRITYS YKSINE SIIPJUOVINEEN ILMAN YKSITTÄISIÄ TUNTOMERKKEJÄ EI OLLUT KOVINKAAN KAUKANA NÄKEMISTÄNI PLUMBEITARUSKSEN KUVISTA. KOIPIEN, TERTIAALIEN JA NOKAN VÄRITYS PALAUTTI KUITENKIN RUOTUUN.</p>
<p>ÄÄNET</p> <p>kirkas, hyvin kuuluva, selvästi kaksitavuinen tsi-svi, tai tsi-sli. Välillä L kuului selvemmin kuin toisina hetkinä. Jouni Ruuskanen totesi paikan päällä, että L kuuluu hänen mielestään sitä selvemmin, mitä lähempää ääni kuuluu, mikä saattoi olla ihan hyvä selitys. sunnuntaina kuului myös vienompaa tsi-iit, jonka paino oli vahvasti toisella tavulla, muistuttaen p.bonellin kutsuääntä. 5v takainen humei lägsilta äänineen on kirkaana muistikuvissa. Mielsin tämän linnun äänessä loppu iin selemmäksi kuin lägsin linnulla. tämä lintu ei päästännyt lainkaan lyhyttä, yksitavuista ja sameaa hyvin promaista ääntä, jota lägsin lintu välillä päästi. useammin kuultu (kaikkiaan yli 100 kertaa) tsi-svi stemmaa oikein hyvin vogelstimmenin humein kutsuääneen. Jouni Ruuskanen ja Hannu Rönkkö olivat käyneet bointsamassa Raahen linnun 2 vrk aiemmin; luonnehtivat ääntä ”ihan samanlaiseksi”. Ääni ei tuonut inon tyyppillistä kutsuääntä millään tavalla mieleen.</p>
<p>LAHIT JOHIN LINTU LÄHINÄ OLSI SEIKOITETTAVISSA JA KUINKA EROFETTIN NIISTÄ</p> <p>Phyino olisi ollut räikeämpi, varsinkin päästään vihreämpi, skj keltaisempi, voimakkaampi kontrasti valkeahkon vatsapuolen ja vihreän yläpuolen välillä, tn. 2 selvää ja pitkää siipijuovaa, vaaleajalkainen, alanokka voittoisuusella vaalea, tertiaalit mustemmat, tyystin erilainen ääni. phy.t.plumbeitarus: isompi, nokka tukevampi ja vaaleampi, jalat vaaleat, ei leveästi vaaleita tertiaalien reunuksia ym.</p>

Lintupaikka esittelyssä: Sotkamon Losonvaara

Teppo Helo

Sotkamon kunnassa sijaitseva Losonvaara on yksi Kainuun korkeimmista vaaroista. Sen korkein kohta nousee 350 metriä merenpinnan yläpuolelle. Vaaran alueen vanhoista kuusimetsistä on Natura 2000 -verkostossa 370 ha. Vanhaa kuusimetsää on myös natura-alueen ulkopuolella, mutta suurimmat yhtenäiset vanhan metsän alueet on "suojeltu". Natura-alue koostuu kolmesta erillisestä osa-alueesta, joista suurin käsittää vaaran lakialueen ja rehevät rinteet. Alueen metsät eivät Natura-statuksesta huolimatta ole hakkuilta turvassa, koska niiden suojelukeinona on Natura-päätöksessä käytetty metsälakia ja alue-ekologista suunnittelua.

Sijainti ja ajo-ohje

Vaara sijaitsee vain 20 kilometriä Kajaanista etelään, joten se on erinomainen päiväretken kohde Kajaanista ja myös Vuokatista käsin. Parhaalle ja helposti tavoitettavalle luoteisrinteelle pääsee koordinaateista 7108895:3545406 ja länsi-rinteelle pääsee hyvin kävelemään esim. pisteestä 7106427:3543426 lähtemällä.

Kajaanista vaaralle pääsee lähtemällä kohti Sotkamoa (tie nro 6). Ajetaan 9,5 km ja käännetään oikeaan Parkuan tielle (870). Tätä tietä ajetaan 9,4 km, jonka jälkeen käännetään oikeaan Rikkolan tielle (kyltissä lukee Känttäjä), jota ajetaan hieman vajaa 5 km ja käännetään oikeaan metsäautotielle, joka menee vaaran päälle. Tie haaraantuu muutaman sadan metrin jälkeen ja kääntymällä oikealle pääsee parhaalle laulajarinteelle.

Vuokatista tullessa käännetään Kuikkalammentieltä (8991) oikeaan Vuokatintielle (76), jota ajetaan 12,3 km. Sitten käännetään oikeaan Parkuantielle (870), jota ajetaan 6,8 km ja käännetään vasempaan Rikkolantielle. Tästä eteenpäin niin kuin Kajaanista tultaessa.

Biotooppi

Vaaran rinteet ovat lehtomaisen korven ja vanhan kuusimetsän mosaiikkia. Maa-puuta on paikoin runsaasti, mutta osalla alueesta vanhat harsinnat näkyvät maapuun määrässä. Lakialue on suo – kuusimetsämosaiikkia, jonka puustossa näkyy vaarajakson talven kovuus. Puuston ikä on 130-150 vuotta ja paikoin alueella on melko paljon maapuuta. Suuri osa pystypuustosta on latvastaan vahingoittunut talvisten tykköjen painosta.

Vaara on myös talvella hieno retkeilykohde, jossa voi upeiden maisemien lisäksi törmätä ilveksen tai ahman jälkiin! Nuotiolle saa melkoisella varmuudella kaveriksi kuukkelin ja pohjantikankin voi sattumalta kohdata.

Seuraavien parin vuoden aikana on tärkeää kartoittaa vaara-alueen linnusto mahdollisimman hyvin ja tuottaa lisää materiaalia, jolla osoitetaan alueen suuri merkitys vanhan metsän linnustolle. Nykyään havainnointi keskittyy "parhaalle" ja helpoiten tavoitettavalle laulaja-alueelle itä- ja pohjoisrinteille, joten muualta lintutietoa on kertynyt selvästi vähemmän. Erityisen tärkeää on tuottaa tietoa lakialueelta ja kahdelta erilliseltä Natura-kuviolta, jotka ovat linnustollisesti huomommin tutkittuja.

Alueen kääväkäsajistoa olen selvittänyt yhdessä Pekka Helon kanssa vuodesta 1999 lähtien. Alueelta on löytynyt yli sata kääpäalajia, joista monet ovat uhanalaisia ja harvinaisia vanhan metsän indikaattoreita. Alue on yksi koko Kainuun parhaista vanhan metsän lajistokeskittymistä ja selvästi Länsi-Kainuun paras. Myös Suomen tutkittujen kohteiden lajimäärälistalla se yltää todella korkealle.

Erittäin harvinainen limiludekääpä (*Skeletocutis borealis*) on Losonvaaran rinteiden perusajistoa. © Pekka Helo

Vanhan metsän lintulajisto

Parhaat tiedossa olevat laulajapaikat sijoittuvat vaaran rinteille. Lehtomaiset rinteet tarjoavat erinomaisen ympäristön niin sinipyrstölle, pikkusiepolle kuin harvinaisemmille uunilinnuillekin. Vaikka eniten tutkittu alue on vaaran itä- ja koillisrinte, myös länsirinteeltä löytyy erinomaisia lehtomaisia kuusikoita. Vuonna 2000 löysin yhden aamun aikana länsirinteeltä lapinuunilinnun, sinipyrstöpoikueen ja 5 idänuunilintua! Alueen eniten lahoppua sisältävä metsäkuvio hiihtomajan ympäristössä on laululinnuiltaan täysin tutkimaton. Muun retkeilyn yhteydessä siltä on paljon havaintoja mm. pohjantikasta, kuukkelista, peukaloisesta ja puukiipijästä.

Vaara on yksi Kainuun parhaista vanhan metsän lintupaikoista. Keväällä 2006 alueella havaittiin 4 sinipyrstöviiriä, joista ainakin yhdellä oli koiraan seurana myös naaras. Sotkamon pinnarallissa Keskitalon Markuksen kanssa törmäsimme "jokel-tamalla" hätäilevään pariin, joka hetken ihmeteltyään jatkoi ruoan etsintää.

2kv-pikkusieppo lauloi toukokuun lopulla itärintein metsäautotien varressa ja pinnarallissa senkin pesintä alueella sai lisää varmistusta, kun "emo" innostui varoitte- lemaan minua ja Markusta.

Idänuunilintuja vaaran alueella tavataan vuosittain 5-10 laulavaa koirasta. Vuonna 2006 alueelta löytyi vähintään 8 laulavaa koirasta, vaikka sopivasta ympäristöstä tutkittiin vain osa.

Pohjantikka- ja kuukkelikannat alueella ovat läntisen Etelä-Kainuun vahvimmat. Kuukkelin yhtenäisen esiintymisen länsiraja kulkee vaaran kautta. Lajit löytää alueelta melkein jokaisella retkellä. Lajien parimääräarvio on kuitenkin hankala tehdä, koska niiden reviirien laajuutta on vaikea arvioida ja suojelun ulkopuolella olevien vanhan metsän alueiden vaikutusta populaatioihin on mahdotonta laskea. Olen käyttänyt lajien kantaa arvioidessani karkeaa lukua 2 paria/km², jonka perusteella alueella olisi molempia noin 8 paria. Jos mukaan ottaa ympäröivien vanhojen metsien alueen, parimääräarviot nousevat 12 pariin. Näyttää siltä, että pohjantikka on hieman kuukkelia runsaampi. Koko vanhan metsän alueen kannanarvioni on kuukkelilla 5-8 ja pohjantikalla 8-12 paria vuodesta riippuen.

Puukiipijän ja peukaloisen populaatiot ovat runsaita koko vaaran alueella. Peukaloisia esiintyy enemmän rinteillä kuin lakialueella, mutta puukiipijää tavataan läpi alueen melko tasaisesti. Molempia pesii alueella vuosittain muutamia kymmeniä pareja. Tiltalti on nykyään lähes kadonnut Kainuun vanhoista metsistä. Losonvaaralla tavataan vuosittain 1-3 laulavaa koirasta. Sirittäjä määrä alueella vaihtelee vuodesta riippuen muutamasta yli kymmeneen.

Kanalintukannat alueella ovat vahvat, kiitos paikallisen metsästysseuran.

Kainuussa käydessä kannattaa siis retkeillä vanhoissa metsissä. Meiltä löytyy niistä kaikkea, mitä pohjoisempaakin! Myös tutkimattomia linnustoltaan hyviä vanhoja metsiä on runsaasti!

Kajaanin uusi lintujentarkkailupaikka Koutaniemelle!

Ari Partanen

Lintujen kevät- ja syysmuuttoa on helppo seurata Ari Partasen puutarhansa yhteyteen rakentamalta muuttolintujen reitillä sijaitsevalta näköalapaikalta. Puutarha sijaitsee Koutaniemellä Paltaselän rannalla 17 km Kajaanin keskustasta. Puutarhalle on opastus Vuoreslahdentien risteyksestä Mainuantieltä.

Keväisin runsaimman lajiston muodostavat erilaiset vesilinnut, joita alueella ruokailee huhti- toukokuussa samanaikaisesti parhaimmillaan jopa yli kaksisataa. Vedessä ollessa matalalla lietealuetta on rannasta vesirajaan jopa 800 metriä, jolloin mm. kahlaajat pysähtyvät ruokailemaan. Alueella on runsaasti myös lokkeja ja tiiroja. Syksyllä voi seurata hanhien ja vesilintujen muuttoa. Paras muutto ajoittuu syys- lokakuulle samanaikaisesti petolintujen ja kahlaajien muuton kanssa. Rantoja seurailleen muuttavat pikkulinnut ovat kuitenkin suurin syksyisten muuttajien ryhmä.

Alueella on tavattu vuoden 2006 loppuun mennessä 174 lintulajia. 100 lintua käsitävä pikkulokkiyhdyshenkilökeskus pesii 100 metrin päässä rannasta. Kahden viimeisen kesän aikana on myös seurattu valkoposkihanhipariskunnan onnistunutta pesintää. Kesäisin alueella saalistaa mm. ruskosuohaukka ja kalasääksi. Uusimpina tulokkaina runsaassa lajistossa ovat harmaa- ja kaulushaikara. Harvinaisempia joukossa tavattuja ovat avosetti, jääkuikka, tunturihaukka ja kuhankeittäjä.

Lintujen havainnointipaikalla on luettelo alueella havaituista lintulajeista sekä kuvamateriaalia ja muuta yleistä tietoutta linnuista. Lisäksi saat tietoa Kainuun linnustosta, Kainuun lintutorneista sekä BirdLife Suomen ja Kainuun Lintutieteellisen Yhdistyksen toiminnasta.

Lintujen hyvinvointi on turvattu mm. ruokinnalla ja alueelle sijoitetuilla, eri lintulajeille rakennetuilla pöntöillä.

Samalla voit hankkia luonnonvaraisten pikkulintujen ruoat, pönttöjä eri lintulajeille sekä lintulautoja ja muita tarvikkeita.

Maisema Koutaniemen tarkkailupaikalta. ©Ari Partanen

Kiitos kaikille vuonna 2006 lintuhavaintojaan ilmoittaneille!